Историја русинског књижевног језика

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов: нема

Циљ предмета

Упознати развој и стандардизацију русинског књижевног језика од почетка 20. века до данас

Исход предмета

Стеченим знањем допринети даљој стандардизацији русинског књижевног језика

Садржај предмета

Теоријска настава

Русински језик и сродни дијалекти карпатског ареала. Функције русинског језика до 1904. Крстурско-куцурске језичке разлике. Црквенословенски и угрорусински књижевни језик. Етнографски записи В. Хнађука. Прва русинска издања (1890-1904). Преглед историје русинског писма. РНПД «Просвета» (1919) и опозициони КПСЈР «Зрак». Костељникова граматика. Русински књижевни језик између два светска рата. Ј. Баков. Стихијски развој књижевног језика после 2. св. рата. Улога Х. Нађа. Рад Николе Кочиша. Нагло ширење функција књижевног језика. Улога Друштва за русински језик и књижевност (1970), Завода за уџбенике, осталих русинских институција (преводилачке службе, медији) у развоју књижевног језика. Радови савремених русиниста (А. Д. Дуличенко, Н. Пешикан, С. Густавсон, Н. Скубан, Ј. Рамач, М. Фејса, Х. Међеши, Е. Барић, О. Тимко-Ђитко и др.). Могућности даљег развоја књижевног језика.

Практична настава: предавања, вежбе, језичка анализа рукописних и штампаних текстова, студијски истраживачки рад

Литература

Barić, E. (2007), *Rusinski jezik u procijepu prošlosti i budućnosti*, Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Дуличенко, А. Д. (1995-2009), *Jugoslavo Ruthenica I-II*, *Роботи з рускей филолоґиї.* Нови Сад: Руске слово.

Кочиш, М. М. (1978), *Линґвистични роботи*, Нови Сад: Руске слово.

Медєши, Г. (2008), *Язик наш насущни*, Нови Сад: Дружтво за руски язик, литературу и културу.

Надь, Г. Г. (1988), *Прилоги до историї руского язика*, Нови Сад: Руске слово.

Рамач, Ю. (2002), *Ґраматика руского язика*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Фейса, М. ред. (2007-2009), *Русини/Руснаци/Ruthenians (1745-2005) I-II*, Нови Сад: Филозофски факултет - Одсек за русинистику, ИК Прометеј, КПД ДОК - Куцура.

Фейса, М. (2010), *Нова Србија и њена русинска мањина / Нова Сербия и єй руска меншина / The New Serbia And Its Ruthenian Minority*, Нови Сад: ИК Прометеј, КПД ДОК.

Фолклористика

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов:

Циљ предмета

Упознавање студената са духовном културом Старих и Источних Словена и духовном културом, традицијом и традиционалном културом Русина и Украјинаца.

Исход предмета: Да студенти стекну основна знања о духовној култури Старих и Источних Словена и о култури, традицији и традиционалној култури Русина и Украјинаца и да разумеју значај и улогу духовне и традиционалне културе у укупном националном животу.

Садржај предмета

Теоријска настава Историјат прикупљања и објављивања фолклора Русина у Јужној Угарској/Југославији. Фолклористика као наука. Стари Словени: прапостојбина, начин живота и веровања.Народна магија, бајалице, заклетве, клетве. Хришћанство и паганска демонологија. Народни календарски обичаји и народно стваралаштво зимског, пролећног, летњег и јесењег циклуса.

Иницијације. Породични народни обичаји: рођење детета, свадба и обичаји сахрањивања. Обичајне норме и традиционална етика русинске/украјинске сеоске заједнице. Традиционална материјална култура Русина. Народна уметност. Володимир Хнатјук и Русини у Јужној Угарској.

Практична настава: Студенти на основу литературе припремају усмене презентације и дискусије о одабраним темама.

Литература

1. Мушинка, М., *Фолклор Руснацох Войводин.,* Руске слово, Нови Сад,1988.
2. Гнатюк, В,, *Етноґрафски материали з Угорскей Руси*, т. V, Руске слово, Нови Сад, 1988.
3. Зборнїк роботох: *Традиционална култура югославянских Руснацох*, Руске слово, Нови Сад, 1971.
4. Фейса, И., *Наш стари дом*, Грекокатолїцка парохия св. Петра и Павла, Нови Сад, 1999.
5. Конт, Ф., *Словени, I-II*, Филип Вишњић, Београд, 1989.
6. Гнатюк, В., *Нарис української міфології,* Львів, 2000.
7. Рамач, Я., *Фолклористика*. скрипта.

Увод у књижевност

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов:

Циљ предмета: Усвајање термина и појмова за опис, разумевање и тумачење књижевних дела

Исход предмета: Усвојени термини и појмови за опис, разумевање и тумачење књижевних дела

Садржај предмета: Елементи микро и макро структура. Чврсти и термини индикатори. Методолошке оријентације у студију књижевности. Питање интерпретативне осе и визија целине књижевног дела. Вредновање описом.

Литература: Шкреб, З. и сарадници, Увод у књижевност

Солар, М., *Теорија књижевности*, Загреб, више издања.

Петровић, С., *Природа критике*, Загреб, 1974

Тамаш, Ј., *Између књижевне теорије и интерпретације*, Нови Сад, 1977

Tamaš, J., *O prirodi književnosti i prirodi proučavanja književnosti*, Akademskie besede, knjiga 3, Vojvođanska akademija nauka i umetnosti, Novi Sad, 2006, 17–30.

Фонетика русинског језика

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов: нема

Циљ предмета

Систематизација и надградња стечених знања из фонетике и фонологије русинског језика.

Исход предмета

Познавање фонетског и фонолошког система русинског језика.

Садржај предмета

Теоријска настава

Фонетика и фонологија. Говорни органи. Глас и фонема.. Самогласници предњег (i, e), средњег (a)

и задњег реда (o, u); високи (i, u), средњи (e, o) и ниски самогласници (a). Наглашени и ненаглашени самогласници. Сонанти (l, l`, m, n, n`, r, j). Звучни и безвучни сугласници. Експлозивни (b, p, d, t, d`, t`, ?, k), фрикативни (v, z, s, ž, š, h, g, f) сугласници и африкате (dž, č, dz, c). Уснени (b, p), зубнонепчани (d, t, z, s, dz, c), уснено-зубни (f), предњонепчани (ž, t, d`, t`, dž, č),

Задњонепчани (g, k, h), грлени (g). Сугласници d`, t`, dz, c. Асимилација сугласника по звучности, месту и начину творбе.

Морфема. Слог. Акценат. Транскрипција.

Практична настава: вежбе, лабораторијски рад, други облици наставе

Литература

Кочиш, М. М. (1977), *Ґраматика руского язика: Фонетика – морфолоґия – лексика I*, Нови Сад: Покраїнски завод за видаванє учебнїкох.

Рамач, Ю. (2002), *Ґраматика руского язика*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Фейса, М. (1990), *Анґлийски елементи у руским язику*, Нови Сад: Руске слово.

Фейса, М. ред. (2007-2009), *Русини/Руснаци/Ruthenians (1745-2005) I-II*, Нови Сад: Филозофски факултет - Одсек за русинистику, ИК Прометеј, КПД ДОК - Куцура.

Фирис, Г. (2012), *Презвиска мадярского походзеня при бачванско-сримских Русинох*, Budapest: ELTE.

Русинска усмена књижевност

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов:

Циљ предмета: На фону светске усмене књижевности уочити и разумети традицију русинске, украјинске и општесловенске усмене књижевности.

Исход предмета: На фону светске усмене књижевности схваћена традиција русинске, украјинске и општесловенске усмене књижевности.

Садржај предмета. А. Јолесове једноставне форме, веза језичких геста и њихово згушњавање у књижевне врсте. Велики епови светске књижевности. Коломијка и дума. В. М. Хнаћуков допринос проучавању русинске усмене књижевности.

Начин реализације предмета: предавања, анализе, интерпретације

Обавезе студената: семинарски радови и усмени испит.

Литература: A. Joles, *Jednostavne forme*, Zagreb, више издања.

Škreb, Z., *Studij* kwiževnosti, Zagreb, 1976.

Велики епови светске књижевности, најмање три

Гнатюк, В., *Етнографічні матеріали з Угорскої Руси, I-V*, Руске слово, Нови Сад, 1985–1988.

Русинска књижевност 20 века – поезија

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов:

Циљ предмета: Опис структуре и разумевање индивидуалних поетика најзначајнијих русинских песника, као и препознавање највреднијих песничких дела.

Исход предмета: Схваћене индивидуалне поетике најзначајнијих русинских песника; препозната највреднија песничка дела.

Садржај предмета. О природи поезије, родови и књижевне врсте. О вези интензификације микроструктуре унутар стабилизоване традиције као књижевне врсте. Индивидуалне поетике и антологијске песме тридесет седам русинских песника. Сродности и важност песничке разлике.

Литература: Хуго Фридрих, *Структура модерне лирике*, Загреб, 1969.

Тамаш, Ю., *Ошлєпени соловей*, Антолоґия рускей поезиї, Руске слово, Нови Сад, 2005.

Тамаш, Ю., *История рускей литератури*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1997.

Тамаш, Ю., *Гавриїл Костельник медзи доктрину и природу*, Нови Сад, 1986.

Морфологија русинског језика 1

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов: нема

Циљ предмета

Систематизација и надградња стечених знања из морфологије русинског језика. Овладавање граматичким категоријама, деклинацијама и творбом именица, придева, заменица и бројева.

Исход предмета

Познавање врста речи које имају деклинацију (именице, придеви, заменице и бројеви).

Садржај предмета

Теоријска настава

Предмет морфологије. Делови речи. Врсте речи. Именице. Конкретне и апстрактне, заједничке и властите, збирне именице. Категорија рода, броја, живог и неживог. Деклинација. Творба именица. Придеви. Описни, присвојни, материјални придеви. Деклинација. Компарација. Творба придева. Заменице.Врсте заменица. Именичке и придевске заменице. Деклинација. Творба заменица. Бројеви. Основни и збирни бројеви. Деклинација. Редни бројеви. Разломци.

Практична настава: вежбе, Анализа именица, придева, заменица и бројева са морфолошког аспекта у русинским текстовима, студијски истраживачки рад

Литература

Дуличенко, А. Д. (1995-2009), *Jugoslavo Ruthenica I-II*, *Роботи з рускей филоґиї.* Нови Сад: Руске слово.

Костельник, Г. (1975), *Проза*, Нови Сад: Руске слово.

Кочиш, М. М. (1977), *Ґраматика руского язика: Фонетика – морфоґия – лексика I*, Нови Сад: Покраїнски завод за видаванє учебнїкох.

Кочиш, М. М. (1978), *Линґвистични роботи*, Нови Сад: Руске слово.

Надь, Г. Г. (1983), *Линґвистични статї и розправи*, Нови Сад: Руске слово.

Надь, Г. Г. (1988), *Прилоги до историї руского язика*, Нови Сад: Руске слово.

Magocsi, P. R. red. (2004). *Русиньскый язык*. Opole: Uniwersytet Opolski – Instytut Filologii Polskej.

Медєши, Г. (2008), *Язик наш насущни*, Нови Сад: Дружтво за руски язик, литературу и културу.

Фейса, М. ред. (2007-2009), *Русини/Руснаци/Ruthenians (1745-2005) I-II*, Нови Сад: Филозофски факултет - Одсек за русинистику, ИК Прометеј, КПД ДОК - Куцура.

Историја Русина 1

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов:

Циљ предмета: Да студенти упознају прошлост Русина од настаријих времена – од првих помена тог етнонима до времена до средине 18. века, до почетка пресељавања из североисточне Угарске и југоисточне Пољске у Јужну Угарску, у Бачку, Срем и Славонију.

Исход предмета: стицање знања о прошлости Русина од првих помена етнонима Русин у 10–11. веку и разумевање основних токова и процеса у

историјском трајању и развоју.

Садржај предмета

Теоријска настава: Источни Словени. Оснивање Кијевске Русије, примање хришћанства. Уметност. Писменост: преводилачка књижевност; оригинална књижевност: летописи, Поуке В. Мономаха, Слово о полку Игоревим. Галичко-Волињска кнежевина – њено трајање и историјски значај. Русини у оквиру Велике кнежевине Литве и Пољске – друштвене и економске прилике. Црквене уније Русина у Пољској. Поделе Пољске крајем 18. века. Русини у Угарској – досељавање и друштвено-економске прилике до средине 18. века. Ужгородска црквена унија. Миграције Русина у Угарској и почеци пресељавања у Бачку средином 18. века.

Практична настава: Вежбе: Студенти на основу литературе припремају усмене презентације и дискусије о одабраним темама.

Литература:

1.Рамач, Я., *Руснаци у Южней Угорскей 1745 – 191,,* Нови Сад, 2007.

2. Рамач, Я., Привредни и друштвени живот Руснацох у Южней Угорскей 1745–1848, Руске слово, Нови Сад, 1990.

3. Рамач, Я., *Кратка история Руснацох 1745–1918*, Грекокатоліцка парохия св.апостолох Петра и Павла, Нови Сад, 1994.

4. Харди, Ђ., *Наследници Кијева између краљевске круне итатарског јарма,* Филозофски факултет

Нови Сад, 2002.

5. Рамач, Я., *История Руснацох I*, скрипта.

Русинска књижевност 20 века – наративна и драмска проза

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов:

Циљ предмета: Опис и препознавање приповедања као једног од творачких начела изванјезичке стварности у коме се нешто не може рећи ако не постоји, нити постоји уметнички релевенатно док се не каже. Опис и разумевање драмских конвенција и доприноса русинских драмских писаца разумевању стварности са којом су се Русини суочавали

Исход предмета: Описано и препознато приповедање као једно од творачких начела изванјезичке стварности. Сагледан допринос русинских драмских писаца разумевању стварности са којом су се Русини суочавали

Садржај предмета. Анализа прозног текста од пословице до новеле и романа. Поступци којима се говор за споразумевање у практичне сврхе уздиже до уметности, прозне конвенције и стратегије. Десет најзначајнијих русинских приповедача и романсијера. Разумевање појмова сукоба и катарзе као друштвених и индивидуалних сталних пратилаца човека и опис схватања по чему је то десетак русинских драмских писаца заслужило да се њихова дела поставе на сцену.

Литература: Солар, М., *Идеја и прича*, Загреб, 1974.

Тамаш, Ю., *История рускей литератури*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1997.

Константиновић, С., *Русинска проза*, Бачка Паланка, 2003.

Аристотелови текстови о катарзи.

Текстови значајних светских драмских писаца о природи и функционисању драме

Текстови о драмском искуству Костељника, Ковача, Папхархаја, Кањуха и П. Ризнича Ђађе

Морфологија русинског језика 2

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов: нема

Циљ предмета

Систематизација и надградња стечених знања из морфологије русинског језика.Овладавање граматичким категоријама, конјугацијом и творбом глагола. Непроменљиве врсте речи.

Исход предмета Познавање врсте речи која има конјугацију (глаголи) и непроменљивих врста речи.

Садржај предмета *Теоријска настава*

Глаголи. Опште лексичко значење. Граматичке категорије. Класификација глагола. Глаголи који значе радњу и стање. Повратни и неповратни глаголи. Прелазни и непрелазни глаголи. Свршени и несвршени глаголи. Помоћни глаголи. Врсте помоћних глагола. Глаголске основе. Творба глаголских облика: инфинитив, презент, футур прости и сложени, перфекат, плусквамперфекат; императив; потенцијал; потенцијал прошли; глаголски прилог времена садашњег, трпни глаголски придев времена прошлог. Гласовне промене у творби глаголских облика. Глаголске врсте. Неправилни глаголи. Творба глагола.

Прилози. Значење и употреба. Класификација прилога. Прилози за време, место, начин, количински прилози и прилози за узрок. Подела прилога према пореклу. Подела према начину творбе. Прилози страног порекла. Компарација прилога.

Предлози. Подела предлога према пореклу. Подела према начину творбе. Односи у реченици који се изражавају предлозима. Слагање предлога са падежима. Значење појединих предлога. Везници. Независни и зависни везници. Врсте везника према пореклу и облику. Речце. Врсте речца према значењу. Речце за грађење речи и граматичких облика. Узвици. Узвици за изражавање осећања. Узвици за дозивање и побуђивање. Поздрави. Узвици за дозивање и терање животиња. Ономатопејски узвици.

*Практична настава:*вежбе, анализа текста, студијски истраживачки рад

Литература Дуличенко, А. Д. (1995), *Jugoslavo Ruthenica I*, *Роботи з рускей филолоґи*, Нови Сад: Руске слово.

Дуличенко, А. Д. (2009), *Jugoslavo Ruthenica II*, *Роботи з рускей филолоґиї и историї*, Нови Сад: Филозофски факултет – Руске слово.

Кочиш, М. М. (1977), *Ґраматика руского язика: Фонетика – морфолоґия – лексика I*, Нови Сад: Покраїнски завод за видаванє учебнїкох.

Кочиш, М. М. (1978), *Линґвистични роботи*, Нови Сад: Руске слово.

Рамач, Ю. (2002), *Ґраматика руского язика*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Magocsi, P. R. red. (2004). *Русиньскый язык*. Opole: Uniwersytet Opolski – Instytut Filologii Polskej.

Историја Русина 2

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов: Положен испит из предмета Историја Русина I

Циљ предмета Упознавање студената са основним збивањима у прошлости Русина у Јужној Угарској од почетка њиховог досељавања у Бачку средином 18. века до 1918. године и тумачење најзначајнијих токова и историјских процеса у њиховом привредном и друштвеном животу.

Исход предмета Стицање основних сазнања о најважнијим збивањима и разумевање основних токова и историјских процеса у привредном, културно-просветном и националном животу Русина у Јужној Угарској од средине 18. века до 1918. године.

Садржај предмета:

Теоријска настава: Извори и литература за историју Русина у Јужној Угарској. Друштвено-економске и политичке прилике у Бачкој средином 18. века. Досељавање Русина из североисточне Угарске у Бачку. Друштвено-економске, културно-просветне и црквено-верске прилике Русина у Бачкој у 18. веку. Досељавање Русина у Срем у првој половини 19. века и друштвено-економске прилике у којима су живели. Русини у револуцији 1848. године. Друштвено-економске прилике Русина у Бачкој и Срему после револуције 1848. године и основне тенденције привредног развоја. Културно-просветни живот Русина у Јужној Угарској у другој половини 19. века и почетак културно-националног препорода. Делатност Володимира Хнатјука. Миграције у другој половини 19. и на почетку 20 века: узроци, правци и последице. Црквено-религијски живот. Русини у Првом светском рату и стварање Краљевине СХС.

Практична настава: Студенти на основу литературе припремају усмене презентације и дискусије о одабраним темама, читање и тумашење релевантних извора из историје Русина.

Вежбе: Други облици наставе, Студијски истраживачки рад

Литература:

1.Рамач, Я. *Привредни и дружтвени живот Руснацох (1745–1848)*, Нови Сад, 1990.

2. Рамач, Я., Кратка история Руснацох 1745–1918,Грекокатолїцка парохиї св. апостолох Петра и Павла, Нови Сад, 1994.

3. Gavrilović, S., Lebl, A., Vranešević, B., Gačeša, N., Palić, M., *Iz istiorije vojvođanskih Rusina do 1941. godine*, Godišnjak Društva istoričara Vojvodine, Novi Sad, 1977.

4. Рамач, Я., *Руснаци у Южней Угорскей 1745 – 1918,* Войводянска академия наукох и уметносцох, Нови Сад, 2007.

5. Костельник, Г., *Liber memorabilium* грекокатолїцкей парохиї бачкерестурскей, Грекокатолїцка парохиї св. апостолох Петра и Павла, Нови Сад, 1998.

Русинска књижевност XX века – критика и наука о књижевности

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов:

Циљ предмета: Да се укрсте различити погледи и становишта на иста књижевна дела и тиме лакше схвати важност смисла за туђе гледиште у разумевању књижевних текстова

Исход предмета: Укрштени различити погледи и становишта на иста књижевна дела и тиме лакше схваћена важност смисла за туђе гледиште у разумевању књижевних текстова

Садржај предмета. Стручни текстови Костељника, Саламона, Ковача, Папхархаја, Худака, И. Харди-Ковачевић, З. Њарадија, С. Константиновића, Н. Дудаш, В. Гарјанског о делима аутора русинског језика. Преименовање терминолошко најчешће не мења природу и функционисање књижевности и важно је стићи до описа непоновљиве разлике једног књижевног текста а не до друкчијег појмовног орнамента.

Литература: Тамаш, Ю., *История рускеј литературе*, Нови Сад, 1997.

Тамаш, Ю., *Гавриїл Костельник медзи доктрину и природу*, Руске слово, Нови Сад, 1986.

Тамаш, Ю., Дюра *Папгаргаї од рурализма по популизем*, Руске слово – ВАНУ, Нови Сад, 2012.

Тамаш, Ј., *О природи књижевности и природи проучавања књижевности*, ВАНУ, Нови Сад, 2006

Тамаш, Ю., *Євангелиста Михайло Ковач***,** Руске слово, Нови Сад, 2009.

Синтакса русинског језика 1

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов: нема

Циљ предмета

Упознавање са предметом, основним јединицама синтаксе, простом и просто проширеном реченицом као и са основним деловима реченице.

Исход предмета

Општа знања о предмету, основним јединицама синтаксе, простој и просто проширеној реченици као и о основним деловима реченице и њихова практична примена.

Садржај предмета

Теоријска настава

Предмет синтаксе. Реч, синтаксема, групе речи, синтагма, реченица. Основна средства изражавања синтаксичких односа (интонација, ред речи, паузе, логички акценат). Веза речи у реченици (конгруенција, рекција, допуна, корелација). Врсте реченица према садржини, структури. Просте реченице: врсте, главни делови просте реченице: субјекат и предикат. Проста проширена роченица. Атрибут, апозиција, објекат, прилошки додаци. Синтаксичке конструкције карактеристичне за овај тип реченице.

Практична настава: вежбе, синтаксичка анализа текстова, студијски истраживачки рад

Литература

Кочиш, М. М. (1977), *Ґраматика руского язика: Фонетика – морфолоґия – лексика I*, Нови Сад: Покраїнски завод за видаванє учебнїкох.

Кочиш, М. М. (1978), *Линґвистични роботи*, Нови Сад: Руске слово.

Рамач, Ю., Фейса, М. и Медєши, Г. (1995, 1997), *Српско-русински речник / Сербско-руски словнїк*, I-II, Беоґрад – Нови Сад: Завод за учебнїки и наставни средства – Универзитет у Новом Садзе, Филозофски факултет, Катедра за руски язик и литературу – Дружтво за руски язик и литературу.

Рамач, Ю. (2002), *Ґраматика руского язика*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Рамач, Ю., Тимко-Дїтко, О., Медєши, Г. и Фейса, М. (2010), *Руско-сербски словнїк / Русинско-српски речник*, Нови Сад: Универзитет у Новом Садзе, Филозофски факултет, Катедра за руски язик и литературу и Завод за културу войводянских Руснацох.

Правопис русинског језика

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов: нема

Циљ предмета

Систематизација и надградња стечених знања из правописа русинског језика.

Исход предмета

Познавање правописних правила русинског језика, даље доприношење стандардизацији књижевног језика.

Садржај предмета

Теоријска настава

Историјат правописа русинског језика. Правописи русинског језика др Хавријила Костељника и Николе Н. Кочиша. Сличности и разлике између српског и русинског ћириличког писма. Сличности и разлике између писама варијанти русинског језика.

Гласови и слова. Комбиновање слова. Слово без одговарајућег гласа. Писање великог слова. Писање речи заједно и раздвојено.

Правопис променљивих врста речи. Правопис непроменљивих врста речи. Одраз наслеђених промена сугласника на правопис.

Правопис суфикса. Сажимање сугласничких група и удвајање сугласника. Правопис префикса. Правопис сложеница.

Прилагођавање речи из класичних језика и друге интернационалне лексике. Прилагођавање писања имена из страних живих језика. Транскрипција англицизама.

Интерпункција. Скраћенице.

Практична настава: вежбе, анализа текста, превођење, писање есеја и др.

Литература Кочиш, М. М. (1971), *Правопис руского язика*, Нови Сад: Покраїнски завод за видаванє учебнїкох.

Кочиш, М. М. (1977), *Ґраматика руского язика: Фонетика – морфолоґия – лексика I*, Нови Сад: Покраїнски завод за видаванє учебнїкох.

Рамач, Ю., Фейса, М. и Медєши, Г. (1995, 1997), *Српско-русински речник / Сербско-руски словнїк*, I-II, Беоґрад – Нови Сад: Завод за учебнїки и наставни средства – Универзитет у Новом Садзе, Филозофски факултет, Катедра за руски язик и литературу – Дружтво за руски язик и литературу.

Рамач, Ю. (2002), *Ґраматика руского язика*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Рамач, Ю., Тимко-Дїтко, О., Медєши, Г. и Фейса, М. (2010), *Руско-сербски словнїк / Русинско-српски речник*, Нови Сад: Универзитет у Новом Садзе, Филозофски факултет, Катедра за руски язик и литературу и Завод за културу войводянских Руснацох.

Методика и техника превођења на русински језик 1

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов: нема

Циљ предмета

Упознавање студената са превођењем као делатношћу, са предностима и тешкоћама код превођења са сродних језика, посебно српског, и са "лажним пријатељима" преводиоца.

Исход предмета

Припремање студената за превазилажење најважнијих проблема који прате превођење и њихово оспособљавање за квалитетно самостално превођење на русински језик.

Садржај предмета

Теоријска настава

У току превођења, или приликом анализе самостално урађених превода дају се најнеопходније информације о полисемичности речи, основним и пренесеним значењима речи, синонимима, антонимима, хомонимима, фразеологизмима, устаљеним изразима и траже се најадекватнији начини за њихово превођење.

Практична настава: вежбе, двосмерни преводи

Литература

Дуличенко Д. А. (1984), «Сербскогорватски елементи у язику югославянских Руснацох», *Творчосц*, 1984, 23-72.

Рамач, Ю. (1996), „Характеристични гришки руских школярох у виражованю на сербским язику“, у *Руснаци - Русини 1745 -1995*, Нови Сад: Завод за уџбенике и наставна средства, Филозофски факултет Нови Сад, 54-74.

Рамач, Ю., Фейса, М. и Медєши, Г. (1995, 1997), *Српско-русински речник / Сербско-руски словнїк*, I-II, Беоґрад – Нови Сад: Завод за учебнїки и наставни средства – Универзитет у Новом Садзе, Филозофски факултет, Катедра за руски язик и литературу – Дружтво за руски язик и литературу.

Рамач, Ю. (2002), *Ґраматика руского язика*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Рамач, Ю., Тимко-Дїтко, О., Медєши, Г. и Фейса, М. (2010), *Руско-сербски словнїк / Русинско-српски речник*, Нови Сад: Универзитет у Новом Садзе, Филозофски факултет, Катедра за руски язик и литературу и Завод за културу войводянских Руснацох.

Синтакса русинског језика 2

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов: нема

Циљ предмета

Упознавање са синтаксом сложене реченице савременог русинског језика и развијање навика синтаксичке анализе јединица различитих синтаксичких нивоа.

Исход предмета

Општа знања о синтакси сложене реченице савременог русинског језика и развијене навике синтаксичке анализе јединица различитих синтаксичких нивоа.

Садржај предмета

Теоријска настава

Врсте независно-сложених реченица – саставне, закључне и супротне, искључне и раставне реченице. Врсте зависно-сложених реченица: субјекатске, предикатске, атрибутске, објекатске. Изричне, временске, узрочне, последичне, намерне, условне, допусне реченице. Начинске и поредбене, односне и императивне реченице. Утицај српског језика на синтаксичком нивоу.

Практична настава: синтаксичка анализа текстова, писмене вежбе, студијски истраживачки рад

Литература

Дуличенко, А. Д. (1995), *Jugoslavo Ruthenica I*, *Роботи з рускей филолоґиї.* Нови Сад: Руске слово.

Дуличенко, А. Д. (2009), *Jugoslavo Ruthenica II*, *Роботи з рускей филолоґиї и историї*, Нови Сад: Филозофски факултет – Руске слово.

Кочиш, М. М. (1977), *Ґраматика руского язика: Фонетика – морфолоґия – лексика I*, Нови Сад: Покраїнски завод за видаванє учебнїкох.

Кочиш, М. М. (1978), *Линґвистични роботи*, Нови Сад: Руске слово.

Рамач, Ю., Фейса, М. и Медєши, Г. (1995, 1997), *Српско-русински речник / Сербско-руски словнїк*, I-II, Беоґрад – Нови Сад: Завод за учебнїки и наставни средства – Универзитет у Новом Садзе, Филозофски факултет, Катедра за руски язик и литературу – Дружтво за руски язик и литературу.

Рамач, Ю. (2002), *Ґраматика руского язика*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Рамач, Ю., Тимко-Дїтко, О., Медєши, Г. и Фейса, М. (2010), *Руско-сербски словнїк / Русинско-српски речник*, Нови Сад: Универзитет у Новом Садзе, Филозофски факултет, Катедра за руски язик и литературу и Завод за културу войводянских Руснацох.

Методика и техника превођење на русински језик 2

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов: нема

Циљ предмета

Упознавање студената са превођењем као делатношћу, са предностима и тешкоћама код превођења са сродних језика, посебно српског, и са "лажним пријатељима" преводиоца.

Исход предмета

Припремање студената за превазилажење најважнијих проблема који прате превођење и оспособљавање за квалитетно самостално превођење на русински језик.

Садржај предмета

Теоријска настава

У току превођења, или приликом анализе самостално урађених превода дају се најнеопходније информације о полисемичности речи, основним и пренесеним значењима речи, синонимима, антонимима, хомонимима, фразеологизмима, устаљеним изразима и траже се најадекватнији начини за њихово превођење.

Практична настава: У току превођења, и приликом анализе самостално урађених превода дају се најнеопходније информације о специфичностима превођења стручних текстова, уџбеника, књижевних текстова, о превођењу карактеристичних конструкција, намерних, временских, узрочних реченица, глаголских прилога, аориста, квалитативног потенцијала, модалних израза.

Литература

Дуличенко Д. А. (1984), «Сербскогорватски елементи у језику југославянских Руснацох», *Творчосц*, 1984, 23-72.

Рамач, Ю. (1996), „Карактеристични гришки руских школярох у виражованю на сербским језику“, у *Руснаци - Русини 1745 -1995*, Нови Сад: Завод за уџбенике и наставна средства, Филозофски факултет Нови Сад, 54-74.

Рамач, Ю., Фејса, М. и Медєши, Г. (1995, 1997), *Српско-русински речник / Сербско-руски словнїк*, I-II, Беоґрад – Нови Сад: Завод за учебнїки и наставни средства – Универзитет у Новом Садзе, Филозофски факултет, Катедра за руски језик и литературу – Дружтво за руски језик и литературу.

Рамач, Ю. (2002), *Ґраматика руского язика*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Рамач, Ю., Тимко-Дїтко, О., Медєши, Г. и Фејса, М. (2010), *Руско-сербски словнїк / Русинско-српски речник*, Нови Сад: Универзитет у Новом Садзе, Филозофски факултет, Катедра за руски језик и литературу и Завод за културу войводянских Руснацох.

Културна историја Русина

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов: Положен испит из предмета Историја Русина II

Циљ предмета Упознавање студената са основним збивањима, токовима и процесима културног развоја русинске заједнице у Краљевини СХС/Југославији и Социјалистичкој Југославији/Србији до краја XX века.

Исход предмета Да студенти стекну потребна знања да би разумели основне токове, процесе и основне моделе развоја културе у русинској заједници у Краљевини СХС/Југославији и Социјалистичкој Југославији/Србији до краја XX века.

Садржај предмета

Теоријска настава Извори и литература. Опште културно-националне прилике Русина у Јужној Угарској на почетку XX века. Оснивање Русинског народног просветног друштва (РНПД) и његова културно-просветна и национална делатност. Културно-национални савез југословенских Русина (КНСЈР): оснивање и делатност. Културно-просветни и национални живот Русина за време Другог светског рата. Културно-просветни и национални живот Русина у Социјалистичкој Југославији. Црквено-религијски живот Русина. Издаваштво и медији. Савез Русина Украјинаца Југославије. Матица русинска. Русини у Војводини на почетку трећег миленијума.

Практична настава: Студенти на основу литературе припремају усмене презентације и дискусије о одабраним темама; читање и тумачење релевантних извора из културне историје Русина.

Вежбе: Читање историјских извора; *Други облици наставе, Студијски истраживачки рад*

Литература

1.Тамаш, Ю., *Руски Керестур. Лїтопис и история (1745–1991*), Руски Керестур, 1992.

2.Румянцев, О., *Питання національної ідентичності русинів і українців Югославії (1918–1991)*, Müchen- Berlin, 2010.

3. Рамач, Л., *Културни живот Руснацох у Дюрдьове (1900–2000)*, КУД Тарас Шевченко, Дюрдьов, 2000.

4. Латяк, Д., *Двацец пейц роки АРТ-РНТ „Дядя”*, Руске слово, Нови Сад, 1995.

5. Латяк, Д., *Руске слово 1945–1985,* Руске слово, Нови Сад, 1985.

6. Рамач, Я., *Културна история Руснацох,* скрипта.

Лексикологија русинског језика 1

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов: нема

Циљ предмета

Научити све лексичке слојеве русинског језика, са посебним акцентом на карпатским и на новим слојевима, сагледати однос између лексике русинског народног и књижевног језика као и могућности даљег развоја лексике русинског књижевног језика.

Исход предмета

Познавање лексичких слојева русинског језика, лексике народног и књижевног језика, практична примена знања у даљем развоју лексике књижевног језика.

Садржај предмета

Теоријска настава Реч, лексема, мотивисаност речи. Диференцијација лексике. Диференцијација русинске лексике са становишта порекла: карпатски и нови лексички слојеви; принципи њиховог раздвајања. Карпатска лексика. Прасловенска и општесловенска лексика. Мађаризми и германизми. Црквенословенизми, латинизми, грецизми, румунске, романске, турске, источне позајмице и др. Нови лексички слојеви. Нови лексички слојеви у разговорном језику (србизми, нови германизми и мађаризми, англицизми). Карпатска лексика у контакту са новим лексичким слојевима. Калкови и семантички калкови.

Практична настава: вежбе, лексичка анализа текстова (карпатски и нови лексички слојеви; лексика савременог књижевног језика), студијски истраживачки рад из ове области.

Литература: Кочиш, М. М. (1977), *Ґраматика руского язика: Фонетика – морфолоґия – лексика I*, Нови Сад: Покраїнски завод за видаванє учебнїкох.

Кочиш, М. М. (1978), *Линґвистични роботи*, Нови Сад: Руске слово.

Рамач, Ю., Фейса, М. и Медєши, Г. (1995, 1997), *Српско-русински речник / Сербско-руски словнїк*, I-II, Беоґрад – Нови Сад: Завод за учебнїки и наставни средства – Универзитет у Новом Садзе, Филозофски факултет, Катедра за руски язик и литературу – Дружтво за руски язик и литературу.

Рамач, Ю. (2002), *Ґраматика руского язика*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Рамач, Ю., Тимко-Дїтко, О., Медєши, Г. и Фейса, М. (2010), *Руско-сербски словнїк / Русинско-српски речник*, Нови Сад: Универзитет у Новом Садзе, Филозофски факултет, Катедра за руски язик и литературу и Завод за културу войводянских Руснацох.

Фейса М. (1990), *Анґлийски елементи у руским язику*. Нови Сад: Руске слово.

Украјинска књижевност са општом књижевношћу – поезија

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов:

Циљ предмета: Упознавање са основним ауторима и делима украјинске поезије од Шевченка до генерације шездесетлетника уз сва она светски релевантна песничка имена чија дела треба познавати да би се разумели украјински песници од значаја.

Исход предмета: Упознати основни аутори и дела украјинске поезије од Шевченка до генерације шездесетлетника.

Садржај предмета: Котљаревски, Шевченко, Франко, Лесја Украјинка до Винграновског, Драча, Лине Костенко, Холоборођка и осталих.

Литература:

1. Поповић, Љ., *У инат ветровима*, антологија украјинске поезије XVI–XX век, Завод за уџбенике и наставна средства Републике Српске, Српско Сарајево, 2002.
2. Грабович, Г., *Шевченко як міфотворець*, Київ, 1991.
3. Соловей, Е., *Українська філософська лірика*, Київ, 1998.
4. Тамаш, Ј., *Украјинска књижевност између Истока и Запада*, Матица српска, Нови Сад, 1995.

Синтакса русинског језика 3

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов: нема

Циљ предмета

Упознавање са синтаксом падежа савременог русинског језика и стицање навика синтаксичке анализе јединица различитих синтаксичких нивоа.

Исход предмета

Усвојена општа знања о синтакси падежа, синтаксичкој структури русинског језика, и њихова правилна примена у усменој и писменој комуникацији, превођењу ... Стечене навике синтаксичке анализе јединица различитих синтаксичких нивоа.

Садржај предмета

Теоријска настава

Номинатив. Генитив без предлога и са предлозима. Датив без предлога и са предлозима. Акузатив без предлога и са предлозима. Инструментал са предлозима. Локатив. Предлози српског порекла. Предлози источнословенског порекла. Предлошке конструкције.

Практична настава: вежбе, синтаксичка анализа текстова, студијски истраживачки рад.

Литература

Дуличенко, А. Д. (1995), *Jugoslavo Ruthenica I*, *Роботи з рускей филоґиї.* Нови Сад: Руске слово.

Дуличенко, А. Д. (2009), *Jugoslavo Ruthenica II*, *Роботи з рускей филоґиї и историї*, Нови Сад: Филозофски факултет – Руске слово.

Кочиш, М. М. (1977), *Ґраматика руского язика: Фонетика – морфоґия – лексика I*, Нови Сад: Покраїнски завод за видаванє учебнїкох.

Кочиш, М. М. (1978), *Линґвистични роботи*, Нови Сад: Руске слово.

Рамач, Ю., Фейса, М. и Медєши, Г. (1995, 1997), *Српско-русински речник / Сербско-руски словнїк*, I-II, Беоґрад – Нови Сад: Завод за учебнїки и наставни средства – Универзитет у Новом Садзе, Филозофски факултет, Катедра за руски язик и литературу – Дружтво за руски язик и литературу.

Рамач, Ю. (2002), *Ґраматика руского язика*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Рамач, Ю., Тимко-Дїтко, О., Медєши, Г. и Фейса, М. (2010), *Руско-сербски словнїк / Русинско-српски речник*, Нови Сад: Универзитет у Новом Садзе, Филозофски факултет, Катедра за руски язик и литературу и Завод за културу войводянских Руснацох.

Русинска књижевност за децу

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета: Да се студенти уведу у важно подручје образовања и васпитања за живот у етничкој заједници и да се оспособе за разликовање дечијег хоризонта потреба од хоризонта очекивања одраслих

Исход предмета: Схваћено важно подручје образовања и васпитања за живот у етничкој заједници и да се оспособе за разликовање дечијег хоризонта потреба од хоризонта очекивања одраслих

Садржај предмета.

Разлика између најивне и трагичне визије света. Значај пасторалне и идиличке традиције. Оптималне пројекције и критичка свест. Десет најзначајнијих русинских дечијих писаца у поређењу са десет светских, њима блиских.

Литература:

Данојлић, М., Наивна песма, Београд, 1975.

Тамаш, Ю., История рускеј литератури, Завод за уџбенике и наставна средства Београд, Београд, 1997.

Лексикологија русинског језика 2

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов: нема

Циљ предмета

Упознавање са лексиком народног и књижевног језика диференцираном са семантичког и експресивно-стилског становишта, са становишта територијалне, социјалне итд. употребе речи; са русинском фразеологијом, ономастиком и лексикографијом.

Исход предмета

Познавање лексике са семантичког и експресивно-стилског становишта, са становишта територијалне, социјалне итд. употребе речи; фразеологије, ономастике и лексикографије.

Садржај предмета

Теоријска настава

Диференцијација лексике са семантичког становишта: једнозначне и вишезначне речи; синоними, антоними, хомоними. Диференцијација лексике са становишта територијалне употребе: општенародне речи, дијалектизми. Диференцијација лексике са становишта социјалне употребе: професионална лексика; жаргонска лексика. Диференцијација лексике са експресивно-стилског становишта: неутрална лексика; лексика усменог и писменог изражавања; фамилијарне, дечје, пејоративне, вулгарне, подсмешљиве речи; хипокористици, еуфемизми, деминутиви, аугментативи. Лексика са становишта активне и пасивне употребе речи: архаизми, историзми, неологизми. Фразеологија. Ономастика. Лексикографија.

Практична настава: вежбе на тексту и речницима, вежбе у састављању речника, анализа докумената и стручних радова из ономастике

Литература

Кочиш, М. М. (1977), *Ґраматика руского язика: Фонетика – морфолоґия – лексика I*, Нови Сад: Покраїнски завод за видаванє учебнїкох.

Кочиш, М. М. (1978), *Линґвистични роботи*, Нови Сад: Руске слово.

Рамач, Ю., Фейса, М. и Медєши, Г. (1995, 1997), *Српско-русински речник / Сербско-руски словнїк*, I-II, Беоґрад – Нови Сад: Завод за учебнїки и наставни средства – Универзитет у Новом Садзе, Филозофски факултет, Катедра за руски язик и литературу – Дружтво за руски язик и литературу.

Рамач, Ю. (2002), *Ґраматика руского язика*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Рамач, Ю., Тимко-Дїтко, О., Медєши, Г. и Фейса, М. (2010), *Руско-сербски словнїк / Русинско-српски речник*, Нови Сад: Универзитет у Новом Садзе, Филозофски факултет, Катедра за руски язик и литературу и Завод за културу войводянских Руснацох.

Фейса М. (1990), *Анґлийски елементи у руским язику*. Нови Сад: Руске слово.

Украјинска књижевност са општом књижевношћу – проза

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов:

Циљ предмета: Упознавање са најзначајнијим украјинским прозним писцима, углавном приповедачима, и оним делима светске књижевности који су релевантни за њихово разумевање.

Исход предмета: Упознати најзначајнији украјински прозни писци и она дела светске књижевности која су релевантна за њихово разумевање.

Садржај предмета: Приповетке од Гогоља преко Франка и Стефаника, Коцјубинског и Кобиљанске, до Андруховича и Ирванца, према избору наставника и студената. Проблем украјинског романа као релативна неоствареност украјинске књижевности. Књижевност није замена за забрањену историографију јер се она мора уздићи од историјске до метафизичке чињенице.

Литература:

1. Тамаш, Ј., *Украјинска књижевност између Истока и Запада*, Матица српска, Нови Сад, 1995.
2. М. Солар, *Сувремена свјетска књижевност*, Загреб, више издања.
3. Појединачни есеји и расправе по договору студената и наставника.

Историјска граматика са карпаторусинским језиком

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов: нема

Циљ предмета

Научити гласовне промене које су довеле до формирања русинског језика. Научити словачке, украјинске и пољске карпатске дијалекте и изоглосе које деле источне и западне словенске језике и дијалекте. Сагледати место русинског језика међу осталим словенским језицима.

Исход предмета

Практична примена знања у даљем изучавању и усмеравању развоја књижевног језика.

Садржај предмета

Теоријска настава

Гласовни систем прасловенског језика. Рефлекси прасловенских самогласника у русинском: полугласници, јери, јат, назали. Вокално р и л. Прелаз е у о. Протезе ј, в. Прва и друга палатализација; палатализација група кв, гв, хв. Јотовање. Групе дј, тј, гт, кт. Палатализација и јотовање сугласника д, т, з, с, л, н испред вокала предњега реда и њихов прелаз у дз, ц, ж, ш, л’, н’. Групе торт, терт, толт, телт, орт, олт. Групе дл, тл. Превоји. Друге гласовне промене. Прасловенско г и русинско х. Консонант ф.

Карпаторусински језик и његове варијанте у Словачкој, Пољској (лемковска), Украјини (закарпатска), Мађарској, Србији и Хрватској (бачко-сремска). Западнословенско-источнословенска језичка граница. Разлике у говору Крстура и Куцуре. Теорије о пореклу Русина и русинског језика.

Практична настава:Вежбе*, Други облици наставе, Студијски истраживачки рад* Анализа рефлекса прасловенских гласова. Анализа текстова на карпаторусинским варијантама.

Литература Рамач, Ю. (2002), *Ґраматика руского язика*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Magocsi, P. R. red. (2004). *Русиньскый язык*. Opole: Uniwersytet Opolski – Instytut Filologii Polskej.

Бошковић Р. (1968), *Основи упоредне граматике словенских језика: Фонетика*. Београд.

Лата В. П. (1986), „Словацко-українська язична гранїца“, *Творчосц*, 12, Нови Сад, 1986, 3-18.

Методичке апликације

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов:

Циљ предмета

Упознавање студената са теоријом и праксом извођења наставе русинког језика и књижевности у најбитнијим образовним профилима.

Исход предмета :

Након овог курса студент треба да савлада теоријска знања из методике наставе русинског језика и да се припреми за хоспитовање – праћење васпитно-образовног рада у школи и за самостално држање часа.

Садржај предмета

Теоријска настава:

Методика наставе русинског језика као научна дисциплина. Русински језик као наставни предмет. Базичне категорије методике. Систем наставе, циљеви и задаци, садржаји, организациони облици, принципи и методи наставе русинског језика.

Управљање наставним процесом (препаративна етапа). Наставни планови и програми. Уџбеничка литература у настави руског језика. Аудио-визуелна средства и компјутерска технологија у настави руског језика.

Практична настава:

Организација наставе (оперативна етапа). Час русинског језика: организација и облици. Припремање наставника за наставу и планирање наставног процеса. Проверавање и оцењивање у настави русинског језика. Тестирање у настави русинског језика. Индивидуализација и диференцијација наставе русинског језика.

Основна литература:

Раичевић В. (2007) Општа методика наставе словенских језика у инословенској средини, Београд, Завод за уџбенике и наставна средства.

Magocsi P. R. ured. (2004), Русиньский язик, Opole: Uniwersytet Opolski - Instytut Filologii Polskiej.

Алмашій М., Керча І., Молнар В., Попович С. (1997), Материньскый язык, Мукачово: Общество имени Александра Духновича.

У допунску литературу улазе и часописи који третирају проблематику учења страних језика, као и методике наставе других страних језика.

Енглески језик А2.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: нема

Циљ предмета

Циљ предмета јесте да студенти утврде претходно стечено знање енглеског језика и даље унапређују знање вокабулара и граматике, као и да развијају језичке вештине обрађујући теме прилагођене предвиђеном нивоу знања.

Исход предмета

До краја курса студенти савладавају градиво покривено првом половином укупног броја лекција у уџбенику достижући ниво знања између нижег средњег (*pre-intermediate*) и средњег (*intermediate*) нивоа.

Садржај предмета

Практична настава: Вежбе

Комбиновањем елемената традиционалног приступа и комуникативног метода, студенти се упознају са граматичким структурама и вокабуларом, те развијају језичке вештине слушања, читања, говора и писања кроз разноврсне вежбе.

Тематске целине: слободно време, значајни догађаји из приватног живота, свакодневна рутина и посао, посебне прилике и празници, опис физичког изгледа и карактера, одмор и путовање, амбиције и снови.

Граматичке јединице: упитне конструкције; *Present Simple*; *Past Simple*; модални глаголи *should*, *can*, *have to*; *Present Continuous* и *Present Simple*; *Present Continuous* са значењем будућности; компарација придева; конструкције са *going to*, *planning to*, *would like to*, *would rather*; конструкција са *will*; *Present Perfect* и *Past Simple*.

Литература

Cunningham, S. & Moor, P. (2005). *New Cutting Edge. Pre-Intermediate*. Students' book, Workbook, Mini-dictionary. Longman: London.

Cunningham, G. & Redstone, C. (2012). *Face2face. 2nd edition. Pre-Intermediate*. Students' book, Workbook. CUP: Cambridge.

Oxenden, C, Latham-Koenig, C. & Seligson, P. (2005). *New English File. Pre-Intermediate*. Students' book, Workbook. OUP: Oxford.

Енглески језик А2.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Енглески језик А2.1

Циљ предмета

Циљ предмета јесте да студенти наставе да унапређују знање вокабулара и граматике, као и да развијају језичке вештине обрађујући теме прилагођене предвиђеном нивоу знања.

Исход предмета

До краја курса студенти савладавају градиво покривено другом половином укупног броја лекција у уџбенику достижући очекивани средњи ниво знања (*intermediate*).

Садржај предмета

Практична настава: Вежбе

Комбиновањем елемената традиционалног приступа и комуникативног метода, студенти се упознају са граматичким структурама и вокабуларом, те развијају језичке вештине слушања, читања, говора и писања кроз разноврсне вежбе.

Тематске целине: различите земље и културе, живот некад и сад, здравље, интересовања, предмети у свакодневној употреби, одговарајућа особа за посао, новац, имагинарне ситуације.

Граматичке јединице: употреба чланова и квантификатора; модални глаголи *may, might, will*; конструкције са употребом садашњег времена и везника *if, when, before*; *Past Continuous*; конструкција *used to*; герунд; пасивне конструкције; *Present Perfect Continuous*, и *Present Perfect Simple*; *Past Perfect*; кондиционалне реченице.

Литература

Cunningham, S. & Moor, P. (2005). *New Cutting Edge. Pre-Intermediate*. Students' book, Workbook, Mini-dictionary. Longman: London.

Cunningham, G. & Redstone, C. (2012). *Face2face. 2nd edition. Pre-Intermediate*. Students' book, Workbook. CUP: Cambridge.

Oxenden, C, Latham-Koenig, C. & Seligson, P. (2005). *New English File. Pre-Intermediate*. Students' book, Workbook. OUP: Oxford.

Енглески језик Б1.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: нема

Циљ предмета

Циљ предмета је да, у контекстима које даје литература, студенти овладају вештинама читања, писања, слушања и говора на Б1 нивоу Заједничког европског оквира за живе језике, као и да на истом нивоу овладају вокабуларом и граматичким јединицама које обрађује литература.

Исход предмета

На крају курса студент би требало да уме да се (у контекстима које литература пружа) служи вештинама читања, писања, слушања и говора на Б1 нивоу Заједничког европског оквира за живе језике, и да на истом новоу уме да употреби вокабулар и граматичке јединице које су покривене литературом.

Садржај предмета

Практична настава: Вежбе

Теме покривене у првих шест поглавља (модула) курса, а које дају контекст за вежбање вештина читања, писања, слушања и говора, обухватају: представљање себе и упознавање других, успомене, различите земље и поднебља, животне приче, планове за будућност, вести и медије.

Граматичке јединице које се обрађују су: питања и кратки одговори, глаголска времена (*Present Simple, Present Continuous, Past Simple, Past Continuous, Present Perfect Simple, Present Perfect Continuous*), конструкције за изражавање будућности, поређење придева са изражавањем суптилнијих разлика, пасив, први кондиционал.

Литература

Cunningham, S. & Moor, P. (2005). *New Cutting Edge. Intermediate*. Students' book with Mini-dictionary. Pearson: London.

Cunningham, S. & Moor, P. (2005). *New Cutting Edge. Intermediate*. Workbook. Pearson: London.

Енглески језик Б1.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Енглески језик Б1.1

Циљ предмета

Циљ предмета је да, у контекстима које даје литература, студенти овладају вештинама читања, писања, слушања и говора на Б1 нивоу Заједничког европског оквира за живе језике, као и да на истом нивоу овладају вокабуларом и граматичким јединицама које обрађује литература.

Исход предмета

На крају курса студент би требало да уме да се (у контекстима које литература пружа) служи вештинама читања, писања, слушања и говора на Б1 нивоу Заједничког европског оквира за живе језике, и да на истом новоу уме да употреби вокабулар и граматичке јединице које су покривене литературом.

Садржај предмета

Практична настава: Вежбе

Теме покривене у других шест поглавља (модула) курса, а које дају контекст за вежбање вештина читања, писања, слушања и говора, обухватају: друштвене контакте, важне проналаске и објекте, друштво и будућност, необичне приче, правила и слободе, дилеме и одлуке.

Граматичке јединице које се обрађују су: изражавање спонтаних одлука и предвиђања, односне реченице, квантификатори, глаголска времена (*Past Simple, Past Perfect*), први, други и трећи кондиционал, неуправни говор, изражавање обавезе и дозволе у садашњости и прошлости.

Литература

Cunningham, S. & Moor, P. (2005). *New Cutting Edge. Intermediate*. Students' book with Mini-dictionary. Pearson: London.

Cunningham, S. & Moor, P. (2005). *New Cutting Edge. Intermediate*. Workbook. Pearson: London.

Енглески језик Б2.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: нема

Циљ предмета

Овладавање језичким вештинама на нивоу Б2.1, течно читање и разумевање релативно комплексних општих текстова, добро разумевање свакодневног говореног језика, овладавање вештином писања текстова на опште теме, усмено изражавање ставова и мишљења, разумевање елемената култура енглеског говорног подручја.

Исход предмета

Студент ће бити оспособљен да разуме главне идеје сложенијих текстова који се баве конкретним и апстрактним темама, да компетентно учествује у размени мишљења са говорницима чији је матерњи језик енглески, да износи своје ставове релативно течно и да продукује јасан и повезан писани текст на релативно велики број тема.

Садржај предмета

Практична настава:Вежбе

Комбиновањем традиционалног приступа и комуникативног метода у оквиру курса се развијају све језичке вештине. Настава обухвата прву половину наставних јединица одабране литературе. Обрађују се теме прошлости и садашњости, породице и дома, постигнућа и изума, ума. Обрађују се следеће граматичке целине: понављање глаголских времена, помоћни глаголи, творба именица, герунда и придева, наративна глаголска времена, пасив, перфективна времена, чланови.

Литература

Cunningham, S. & P. Moor (2007). *New Cutting Edge Upper-Intermediate*. Student's book, Workbook, Mini-dictionary. London: Longman.

Crace, A. & Acklam, R. (2012). *New Total English Upper-Intermediate*. Student's book, Workbook. London: Pearson.

Soars, L. & Soars, J. (2006). *New Headway Upper-Intermediate*. Student's book, Workbook. Oxford: Oxford University Press.

Енглески језик Б2.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Енглески језик Б2.1

Циљ предмета

Овладавање језичким вештинама на нивоу Б2.2, течно читање и разумевање релативно комплексних општих текстова, добро разумевање свакодневног говореног језика, овладавање вештином писања текстова на опште теме, усмено изражавање ставова и мишљења, разумевање елемената култура енглеског говорног подручја.

Исход предмета

Студент ће бити оспособљен да разуме главне идеје сложенијих текстова који се баве конкретним и апстрактним темама, да компетентно учествује у размени мишљења са говорницима чији је матерњи језик енглески, да износи своје ставове релативно течно и да продукује јасан и повезан писани текст на релативно велики број тема.

Садржај предмета

Практична настава: Вежбе

Комбиновањем традиционалног приступа и комуникативног метода у оквиру курса се развијају све језичке вештине. Настава обухвата другу половину наставних јединица одабране литературе. Обрађују се теме животних успона и падова, ума, успеха и славе, комуникације међу људима, савремених достигнућа науке. Обрађују се следеће граматичке целине: релативне клаузе, герунд и инфинитив, модални глаголи, будућа глаголска времена, хипотетичке ситуације, управни и неуправни говор.

Литература

Cunningham, S. & P. Moor (2007). *New Cutting Edge Upper-Intermediate*. Student's book, Workbook, Mini-dictionary. London: Longman.

Crace, A. & Acklam, R. (2012). *New Total English Upper-Intermediate*. Student's book, Workbook. London: Pearson.

Soars, L. & Soars, J. (2006). *New Headway Upper-Intermediate*. Student's book, Workbook. Oxford: Oxford University Press.

Енглески језик Б2.3

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Енглески језик Б2.2

Циљ предмета

Даљи развој кодне и комуникативне компетенције на енглеском језику на нивоу Б2.3 (по класификацији Савета Европе) и оспособљавање студената за разумевање различитих типова писаних и говорних текстова и њихове структуре као и за успешну комуникацију у различитим друштвеним ситуацијама.

Исход предмета

Студент ће бити оспособљен да разуме сложеније текстове који се баве конкретним и апстрактним темама, да препозна структуру неких основних типова текстова и у њима пронађе потребне информације, да учествује у разговору на разне теме, да у разговору затражи појашњења и да их разуме, да изрази своје мишљење и да га аргументује, а да при том употребљава разноврстан вокабулар и граматичке структуре.

Садржај предмета

Практична настава: Вежбе

У оквиру предмета студенти практично развијају језичке вештине разумевања говорног језика, читања, усменог и писменог изражавања. Обрађују се граматичке и речничке јединице примерене наведеном нивоу уз употребу савремених наставних метода и расположивих средстава, уз обраду тематских целина из прве половине уџбеника.

Литература

Newbrook, J., Wilson, J. and Acklam, R. (2008). *FCE Gold Plus*. Coursebook and Exam Maximiser. Pearson Education, Harlow.

Haines, S and Stewart, B. (2008). *First Certificate Masterclass*. Student's book and Workbook OUP, Oxford.

Longman Dictionary of Contemporary English. 5th ed. Pearson Education, Harlow.

Oxford Advanced Learner's Dictionary. 8th ed. OUP, Oxford.

Macmillan English Dictionary for Advanced Learners. Macmillan Education, Oxford.

Енглески језик Б2.4

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Енглески језик Б2.3

Циљ предмета

Даљи развој кодне и комуникативне компетенције на енглеском језику на нивоу Б2.3 (по класификацији Савета Европе) и оспособљавање студената за разумевање различитих типова писаних и говорних текстова и њихове структуре као и за успешну комуникацију у различитим друштвеним ситуацијама.

Исход предмета

Студент ће бити оспособљен да разуме сложеније текстове који се баве конкретним и апстрактним темама, да препозна структуру неких основних типова текстова и у њима пронађе потребне информације, да учествује у разговору на разне теме, да у разговору затражи појашњења и да их разуме, да изрази своје мишљење и да га аргументује, а да при том употребљава разноврстан вокабулар и граматичке структуре.

Садржај предмета

Практична настава: Вежбе

У оквиру предмета студенти практично развијају језичке вештине разумевања говорног језика, читања, усменог и писменог изражавања. Обрађују се граматичке и речничке јединице примерене наведеном нивоу уз употребу савремених наставних метода и расположивих средстава, уз обраду тематских целина из друге половине уџбеника.

Литература

Newbrook, J., Wilson, J. and Acklam, R. (2008). *FCE Gold Plus*. Coursebook and Exam Maximiser. Pearson Education, Harlow.

Haines, S and Stewart, B. (2008). *First Certificate Masterclass*. Student's book and Workbook OUP, Oxford.

Longman Dictionary of Contemporary English. 5th ed. Pearson Education, Harlow.

Oxford Advanced Learner's Dictionary. 8th ed. OUP, Oxford.

Macmillan English Dictionary for Advanced Learners. Macmillan Education, Oxford.

Француски језик А1.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: уписан један од студијских програма на Филозофском факултету

Циљ предмета:

Стицање основних језичких вештина и основне комуникативне компетенције француског језика.

Исход предмета

Студенти су у стању да поздраве и да се представе на француском, као и да представе неког. Могу да позову и да одговоре на позив.

Садржај предмета

Практична настава

Комуникативна компетенција: Поздрављање. Представљање. Израђавање личног става. Коришћење формулара. Позивање и одговор на позив.

Култура и цивилизација: Основни појмови о Француској и другим франкофоним земљама.

Граматика: Презент правилних и најчешћих неправилних глагола. Члан (одређени, неодређени и сажети). Број. Род. Постављање питања. Негација. Личне заменице (ненаглашене и наглашене).

Лексика: Најчешће употребљаване речи у свакодневној комуникацији.

Разумевање звучног записа и писаног текста. Усмено и писмено изражавање на елементарном нивоу.

Литература

Girardet, J. et Pécheur, J., *Campus 1*, CLE International, Paris, метода за учење француског језика

М. Папић, *Граматика француског језика*.

Француски језик А1.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Одслушан/положен испит из Француског језика – почетни курс I (А1.1)

Циљ предмета:

Стицање језичких вештина и развијање језичке и комуникативне компетенције на нивоу А1 учења француског језика.

Исход предмета

Студенти владају комуникативном компетенцијом француског језика на нивоу А1 европског језичког оквира.

Садржај предмета

Практична настава

Комуникативна компетенција: изражавање слагања и неслагања. Изражавање података о личном животу. Сналажење у простору и времену. Изражавање личног мишљења.

Култура и цивилизација: свакодневни живот у Француској. Градови у Француској. Празници. Сликарство. Музика.

Граматика: Passé composé. Показни и присвојни придеви. Предлози. Презент индикатива и императива повратних глагола. Изражавање времена. Изражавање циља, узрока, последице и опозиције.

Лексика: најчешће употребљаване речи које се односе на околину, породицу, свакодневни живот.

Разумевање звучног записа и писаног текста. Усмено и писмено изражавање на нивоу А1.

Литература

Girardet, J. et Pécheur, J., *Campus 1*, CLE International, Paris, метода за учење француског језика

М. Папић, *Граматика француског језика*.

Француски језик А2.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Одслушан/положен испит из Француског језика – почетни курс II (А1.2) **или** владање француским језиком на нивоу А1 европског језичког оквира (провера тестом на почетку године).

Циљ предмета:

Подизање нивоа језичких вештина и развијање језичке и комуникативне компетенције на ниво А2 европског језичког оквира.

Исход предмета

Студенти у потпуности владају комуникативном компетенцијом на нивоу А1 европског језичког оквира, као и појединим елементима комуникативне компетенције на нивоу А2 европског језичког оквира.

Садржај предмета

Практична настава

Комуникативна компетенција: описивање прошлих догађаја.

Култура и цивилизација: историја Француске. Исхрана у Француској. Географија Француске.

Граматика: Passé Composé. Партитивни члан. Изражавање количине.

Лексика: Речи које се користе за физичко и психолошко описивање људи, описивање ситуације, догађаја и околине. Описивање личних активности и доживљаја. Изражавање трајања.

Разумевање звучног записа и писаног текста. Усмено и писмено изражавање оквирно на нивоу А2.

Литература

Flumian, C., Labascoule J., Lause C. et Royer C., *Nouveau Rond-Point 1*, Maison des langues, Paris, метода за учење француског језика

М. Папић, *Граматика француског језика*.

Француски језик А2.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Од слушан/положен испит из Француског језика – нижи средњи I (А2.1)

Циљ предмета:

Подизање нивоа језичких вештина и развијање језичке и комуникативне компетенције на ниво А2 европског језичког оквира.

Исход предмета

Студенти владају комуникативном компетенцијом француског језика на нивоу А2 европског језичког оквира.

Садржај предмета

Практична настава

Комуникативна компетенција: Коментар новинских чланака. Изражавање жеље, обавеза, забрана. Давање и тражење дозволе. Тражење информација у научним текстовима.

Култура и цивилизација: Књижевност. Медији у Француској. Французи и здравље. Исхрана у Француској. Живот у франкофоним земљама.

Граматика: Изражавање будућности. Заменице директног и индиректног објекта. Просте релативне заменице. Прилози. Партитивни члан. Présent progressif et passé récent. Компарација придева.

Лексика: Изражавање навика и уобичајених радњи. Речи из домена разних професионалних активности. Речник из домена здравља.

Разумевање звучног записа и писаног текста. Усмено и писмено изражавање на нивоу А2.

Литература

Flumian, C., Labascoule J., Lause C. et Royer C., *Nouveau Rond-Point 1*, Maison des langues, Paris, метода за учење француског језика

М. Папић, *Граматика француског језика*.

Француски језик Б1.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Владање француским језиком на нивоу А2 европског језичког оквира (провера тестом на почетку године).

Циљ предмета:

Подизање нивоа језичких вештина и развијање језичке и комуникативне компетенције на ниво Б1 европског језичког оквира.

Исход предмета

Студенти у потпуности владају комуникативном компетенцијом на нивоу А2 европског језичког оквира.

Садржај предмета

Практична настава

Комуникативна компетенција: описивање прошлих догађаја. Живот у граду.

Култура и цивилизација: историја Француске. Исхрана у Француској. Географија Француске.

Граматика: Passé Composé/Imparfait. Партитивни члан. Изражавање количине. Кондиционал.

Лексика: Речи које се користе за физичко и психолошко описивање људи, описивање ситуације, догађаја и околине. Описивање личних активности и доживљаја. Изражавање трајања.

Разумевање звучног записа и писаног текста. Усмено и писмено изражавање оквирно на нивоу Б1.

Литература

Flumian, C., Labascoule J., Lause C. et Royer C., *Nouveau Rond-Point 2*, Maison des langues, Paris, метода за учење француског језика

М. Папић, *Граматика француског језика*.

Француски језик Б1.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Одслушан/положен испит из Француског језика – средњи I (Б1.1)

Циљ предмета:

Подизање нивоа језичких вештина и развијање језичке и комуникативне компетенције на ниво B1 европског језичког оквира.

Исход предмета

Студенти владају комуникативном компетенцијом француског језика на нивоу А2 и појединим елементима нивоа Б1 европског језичког оквира.

Садржај предмета

Практична настава

Комуникативна компетенција: Коментар новинских чланака. Изражавање жеље, обавеза, забрана. Давање и тражење дозволе. Тражење информација у научним текстовима.

Култура и цивилизација: Књижевност. Медији у Француској. Французи и здравље.

Граматика: Изражавање будућности. Сибжонтив. Релативна заменица: dont. Плускамперфекат. Заменице директног и индиректног објекта.

Лексика: Изражавање навика и уобичајених радњи. Речи из домена разних професионалних активности. Речник из домена здравља.

Разумевање звучног записа и писаног текста. Усмено и писмено изражавање на нивоу Б1.

Литература

Flumian, C., Labascoule J., Lause C. et Royer C., *Nouveau Rond-Point 2*, Maison des langues, Paris, метода за учење француског језика

М. Папић, *Граматика француског језика*.

Италијански језик А1.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: уписан одговарајући студијски програм

Циљ предмета разумевање и употреба италијанског језика у свакодневним приликама; представити себе и друге, дати о себи и другима основне податке (порекло, адресу, телефон,...), тражити сличне податке и информације.

Исход предмета Оспособљавање студената за комуникацију на италијанском језику у складу са дескрипторима за А1 ниво Заједничког европског референтног оквира.

Садржај предмета

Практична настава (0+4) – састоји се од вежби из морфосинтаксе (0+2), лекторских вежби (0+1) и вежби обраде текста и говора (0+1).

Вежбе из морфосинтаксе: Италијански алфабет. Акценат. Појам дифтонга, трифтонга и хијата. *Elisione, troncamento*. Род и број именица и придева. Одређени и неодређени члан. Предлози и спајање предлога са одређеним чланом. Заменице: личне заменице у функцији субјекта, ненаглашене и наглашене личне заменице у функцији директног објекта. Повратне заменице. Показни придеви и заменице (*questo, quello*). Посесивни придеви и заменице. Речце *ci, ne*. Правилни глаголи све 3 конјунгације у презенту *(indicativo presente*). Модални глаголи: *volere, potere, dovere.* Неправилни глаголи: *fare, dare, stare, andare, sapere, venire, uscire, dire, bere, piacere, dispiacere*. Прилози за место, време, начин. Основни и редни бројеви до 1000.

Лекторске вежбе: оспособљавање студената за коректан изговор речи и реченица; усмено и писмено разумевање кратких и елементарних италијанских текстова са освртом на елементе италијанске културе и цивилизације (основни појмови о италијанској географији, италијанским градовима, свакодневним навикама Италијана и типичном начину исхране).

Вежбе обраде текста и говора: препознавање облика и садржаја усвојених у спровођењу оквирног програма и писање састава на задату тему.

Литература

Основни приручници: L. Ziglio- G. Rizzo, *L'espresso 1*, Firenze 2001

S. Nocchi, *Grammatica pratica della lingua italiana*, Firenze 2001

Додатна литература: С. Модерц, *Граматика италијанског језика*, Београд 2006.

И.Клајн, *Италијанско српски речник*, Београд 1996.

Италијански језик А1.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: одслушан/ положен испит из Италијанског језика А1.1

Циљ предмета Разумевање и употреба фреквентних реченица у разним приликама (у јавном и приватном животу). Комуницирање у простим и рутинским ситуацијама. Писање кратких и једноставних текстова у циљу комуникације, интеракције и описивања.

Исход предмета Оспособљавање студената за комуникацију на италијанском језику у складу са дескрипторима за А1 ниво Заједничког европског референтног оквира.

Садржај предмета

Практична настава (0+4) – састоји се од вежби из морфосинтаксе (0+2), лекторских вежби (0+1) и вежби обраде текста и говора (0+1).

Вежбе из морфосинтаксе: Посесивни придеви и заменице. Компарација придева: компаратив и суперлатив (релативини и апсолутни). Неодређени придеви и заменице. Заменице: наглашене и ненаглашене личне заменице у функцији индиректног објекта. Повратни глаголи. Безлична форма.Прошла времена *passato prossimo* и *imperfetto* (облици и употреба). Кондиционал прости (облици). Основни и редни бројеви преко 1000.

Лекторске вежбе: Увежбавање изговора речи и реченица, усмено и писмено изражавање на италијанском језику уз коришћење једноставних текстова са елементима италијанске културе и цивилизације који се односе на савремени живот (становање, одевање, слободно време, спорт).

Вежбе обраде текста и говора: препознавање облика и садржаја усвојених у спровођењу оквирног програма и писање састава на задату тему.

Литература

Основни приручници: L. Ziglio- G. Rizzo, *L'espresso 1*, Firenze 2001

L. Ziglio- G. Rizzo, *L'espresso 2*, Firenze 2001

S. Nocchi, *Grammatica pratica della lingua italiana*, Firenze 2001

Додатна литература: С. Модерц, *Граматика италијанског језика*, Београд 2006.

И.Клајн, *Италијанско српски речник*, Београд 1996.

Италијански језик А2.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: одслушан/ положен испит из Италијанског језика А1.2

Циљ предмета

Добро сналажење у једноставној комуникацији и израда кратких, тематски разноврсних текстова (опис искуства, догађаја у прошлости, опис будућности, исказивање снова, жеља, планова, и наредби).

Исход предмета Оспособљавање студената за комуникацију на италијанском језику у складу са дескрипторима за А2 ниво Заједничког европског референтног оквира.

Садржај предмета

Практична настава (0+4) – састоји се од вежби из морфосинтаксе (0+2), лекторских вежби (0+1) и вежби обраде текста и говора (0+1).

Вежбе морфосинтаксе: Употреба прошлих времена (*imperfetto* и *passato prossimo*).Футур (облици и употреба). Релативне заменице. Императив (облици и употреба). Императив са здруженим заменицама. Кондиционал прости (различите употребе).

Лекторске вежбе: Увежбавање изговора речи и реченица, усмено и писмено изражавање на италијанском језику уз коришћење једноставних текстова са елементима италијанске културе и цивилизације који се односе на савремени живот (опис личности и карактера, активности у слободно време, одлазак у биоскоп и позориште, посета музеју, здрава исхрана и прехрамбене навике, људско тело, здравље и спорт).

Вежбе обраде текста и говора: препознавање облика и садржаја усвојених у спровођењу оквирног програма и писање састава на задату тему.

Литература

Основни приручници: L. Ziglio- G. Rizzo, *L'espresso 2*, Firenze 2001

S. Nocchi, *Grammatica pratica della lingua italiana*, Firenze 2001

Додатна литература: С. Модерц, *Граматика италијанског језика*, Београд 2006.

И.Клајн, *Италијанско српски речник*, Београд 1996.

Италијански језик А2.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: одслушан/ положен испит из Италијанског језика А2.1

Циљ предмета

Razумевање главне мисли комплексних текстова са конкретним и апстрактним темама.

Добро сналажење у комуникацији са говорницима италијанског језика и изради кратких, тематски разноврсних текстова.

Исход предмета Оспособљавање студената за комуникацију на италијанском језику у складу са дескрипторима за А2 ниво Заједничког европског референтног оквира.

Садржај предмета

Практична настава (0+4) – састоји се од вежби из морфосинтаксе (0+2), лекторских вежби (0+1) и вежби обраде текста и говора (0+1).

Вежбе из морфосинтаксе: Увођење хипотетичних реченица (први тип). Прошла времена индикатива: *trapassato prossimo, passato remoto* (облици). Упоредна примена имперфекта, перфекта и осталих прошлих времена. Увод у слагање времена. Увођење конјунктива презента и прошлог времена (облици и основна употреба). Кондиционал прошли (облици и употреба).

Лекторске вежбе: Увежбавање изговора речи и реченица, усмено и писмено изражавање на италијанском језику уз коришћење једноставних текстова са елементима италијанске културе и цивилизације који се односе на савремени живот (опис стамбеног простора, представљање пријатеља, комуникација у пословном контексту, опис живота у граду и на селу).

Вежбе обраде текста и говора: препознавање облика и садржаја усвојених у спровођењу оквирног програма и писање састава на задату тему. Неговање разноврсне лексике у усменом и писменом изражавању на италијанском језику,

Литература

Основни приручници: L. Ziglio- G. Rizzo, *L'espresso 2*, Firenze 2001

L. Ziglio- G. Rizzo, *L'espresso 3*, Firenze 2001

S. Nocchi, *Grammatica pratica della lingua italiana*, Firenze 2001

Додатна литература: С. Модерц, *Граматика италијанског језика*, Београд 2006.

И.Клајн, *Италијанско српски речник*, Београд 1996.

ИТАЛИЈАНСКИ ЈЕЗИК Б1.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Одслушан / положен испит из Италијанског језика А2.2/ познавање италијанског језика (савладан А2 ниво Заједничког европског референтног оквира)

Циљ предмета Разумевање разноврсних текстова било конкретног, било апстрактног садржаја.

Исход предмета Оспособљавање студената за комуникацију на италијанском језику у складу са дескрипторима за Б1 ниво Заједничког европског референтног оквира. Комуницирање у сложенијим ситуацијама са италијанским говорницима. Писмено изражавање на основу ширег избора тема.

Садржај предмета

Практична настава за Италијански језик Б1.1 (0+4) састоји се од вежби из морфосинтаксе (0+2), лекотрских вежби (0+1), и вежби обраде текста и говора (0+1).

Вежбе из морфосинтаксе: Ревизија времена и начина. Слагање времена у целости. Конјунктив имперфекта и плусквамперфекта (облици и употреба). Посебни облици компарације придева.

Лекторске вежбе: оспособљавање студената за усмено и писмено излагање садржаја и коментара на разноврсне тематике из историје италијанске књижевности од XIX века до данашњих дана као и на попратне културне и цивилизацијске појаве (утицај медија и реклама, облици савремене комуникације, промењена улога породице).

Вежбе обраде текста и говора: тумачење и анализа изворних текстова (говорних и писаних), стимулисање писменог и усменог изражавања.

Литература

Основни приручник: L. Ziglio- G. Rizzo, *L'espresso 3*, Firenze 2001

Додатна литература :

G. Patota, *Grammatica di riferimento della lingua italiana per stranieri*, Firenze 2003

N. Zingarelli, *Vocabolario della lingua italiana*, Bologna 2004

И.Клајн, *Италијанско српски речник*, Београд 1996

ИТАЛИЈАНСКИ ЈЕЗИК Б1.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Одслушан/ положен испит из Италијанског језика Б1.1

Циљ предмета

Razумевање главне мисли комплексних текстова са конкретним и апстрактним темама. Вођење течне конверзације са италијанским саговорницима о друштвеним и професионалним темама.

Исход предмета

Оспособљавање студената за комуникацију на италијанском језику у складу са дескрипторима за Б1 ниво Заједничког европског референтног оквира. Комуницирање у сложенијим ситуацијама са италијанским говорницима. Састављање јасних и сложених текстова, структурално и кохерентно добро повезаних.

Садржај предмета

Практична настава за предмет Италијански језик Б1.2 (0+4) састоји се од вежби морфосинтаксе (0+2), лекотрских вежби (0+1), и вежби обраде текста и говора (0+1).

Вежбе морфосинтаксе: Герунд прошли. Инфинитив прошли. Хипотетичне реченице у целости. Директни и индиректни говор. Увежбавање слагања времена. Пасив.

Лекторске вежбе: Неговање разноврсне лексике у усменом и писменом изражавању на италијанском језику, иначе и у циљу усвајања основне терминологије из разних области савремене италијанске културе (екологија, међуљудски односи, здрава храна и генетски модификована исхрана, опис туристичких места у Италији, италијанска гастрономија).

Вежбе обраде текста и говора: тумачење и анализа изворних текстова (говорних и писаних), стимулисање писменог и усменог изражавања.

Литература

Основни приручник: L. Ziglio- G. Rizzo, *L'espresso 3*, Firenze 2001

Додатна литература: G.. Patota, *Grammatica di riferimento della lingua italiana per stranieri*, Firenze 2003

N. Zingarelli, Vocabolario della lingua italiana, Bologna 2004

И.Клајн, *Италијанско српски речник*, Београд 1996

Мађарски језик А1.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: -

Циљ предмета

Циљ предмета је да се студенти упознају са карактеристикама мађарског језика, да науче изговор мађарских гласова и да читају мађарске текстове као и да буду у стању да обаве најосновнију комуникацију на мађарском језику.

Исход предмета

Студенти по завршетку курса треба да разумеју и да се оспособе да врше најосновнију комуникацију на мађарском језику.

Садржај предмета

Теоријска настава

Практична настава:

Теме покривене у првих пет поглавља курса, а које дају контекст за вежбање вештина читања, писања, слушања и говора. Теме обухватају: поздрављање, упознавање, представљање, основно сналажење у простору, куповина, боје, попуњавање једноставних личних обарзаца.

Студентима се предочава генолошка и типолошка различитост између српског и мађарског језика, аглутинативо својство мађарског језика.

Граматичке јединице које се обрађују су: гласови у мађарском језику, значај дужине гласова, принцип хармоније самогласника, реченице са именским предикатом, чланови, основни прилози за место, постпозиције, месни падежни наставци, акузатив, основни и редни бројеви, коњугација глагола субјекатске промене, мхожина именских речи, датив, глаголски префикси, придеви, боје, изражавање присвојног односа (једнини), потенцијал (глаголи на –hat) у мађарском језику.

Литература

Halló, itt Magyarország I., Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992.
Ференц Баги: Мађарски језик, Институт за мађарски језик, књижевност и хунгаролошка истраживања, Нови Сад, 1990.
Андрић Едита: Лексикологија и морфологија мађарског језика. Филозофски факултет – Одсек за хунгарологију, Нови Сад, 2003.

Мађарски језик А1.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Положен испит из предмета А1.1. или тест одговарајућег нивоа

Циљ предмета

Циљ предмета је да се студенти упознају са карактеристикама мађарског језика, да науче изговор мађарских гласова и да читају мађарске текстове као и да буду у стању да обаве најосновнију комуникацију на мађарском језику.

Исход предмета

Студенти по завршетку курса треба да разумеју и да се оспособе да врше најосновнију комуникацију на мађарском језику.

Садржај предмета

Теоријска настава

Практична настава:

Теме покривене у следећих пет поглавља курса, а које дају контекст за вежбање вештина читања, писања, слушања и говора. Теме обухватају: стан и становање, успостављање формалне комуникације, колико има сати, изражавање временског односа, делови тела, посета лекару, облачење, лична хигијена, посете, сналажење у саобраћају, распоред дневних акривности.

Граматичке јединице које се обрађују су: основи прилози за место, месни падежни наставци; инесив, супересив, као и акузатив, илатив и сублатив, конјугација глагола објекатске промене у множини, елатив и делатив, адесив, аблатив, и датив, глаголски префикси, темпорал, ред речи глаголских префикса, присвојни лични наставци, изражавање присвојних односа (у множини), инструментал, прошло време (субјектска и објекатска промена) у мађарском језику.

Литература

Halló, itt Magyarország I., Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992.
Ференц Баги: Мађарски језик, Институт за мађарски језик, књижевност и хунгаролошка истраживања, Нови Сад, 1990.
Андрић Едита: Лексикологија и морфологија мађарског језика. Филозофски факултет – Одсек за хунгарологију, Нови Сад, 2003.

Мађарски језик А2.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Положен испит из предмета А1.2. или тест одговарајућег нивоа

Циљ предмета

Циљ предмета је да се студенти још боље упознају са карактеристикама мађарског језика, да утврде претходно знање мађарског језика, да науче изговор мађарских гласова и да читају мађарске текстове као и да буду у стању да обаве најосновнију комуникацију на мађарском језику, да даље уче вокабулар и граматику и развијају језичке вештине, обрађујући теме прилагођене њиховом нивоу знања.

Исход предмета

Добивши основна знања из граматике мађарског језика стварају се предуслови за могућност обављања основне усмене и писмене комункикације на мађарском језику.

Садржај предмета

Теоријска настава

Практична настава:

Теме покривене у следећих пет поглавља курса, односно следећих пет лекција из уџбеника, а које дају контекст за вежбање вештина читања, писања, слушања и говора. Теме обухватају: родбински називи у мађарском језику, куповина, у ресторану: назив јела и пића, намештај и уређење стана, градови, знаменитости градова, животиње, природне појаве, спорт, канцеларија, канцеларијски намештај, професионална оријентација.

Граматичке јединице које се обрађују су: знак за множину поседа, објекатска конјугација глагола, инструментал, личне заменице у падежима, зависне месне реченице, показне заменице у падежима, прилози за начин, прошло време глагола, наставак –lak/lek, временске реченице, компарација придева, присвојне заменице, императив, индиректни говор, будуће време

Литература

Halló, itt Magyarország I., Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992.
Ференц Баги: Мађарски језик, Институт за мађарски језик, књижевност и хунгаролошка истраживања, Нови Сад, 1990.
Андрић Едита: Лексикологија и морфологија мађарског језика. Филозофски факултет – Одсек за хунгарологију, Нови Сад, 2003.

Мађарски језик А2.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Положен испит из предмета А2.1. или тест одговарајућег нивоа

Циљ предмета

Циљ предмета је да се студенти упознају са карактеристикама мађарског језика, да науче изговор мађарских гласова и да читају мађарске текстове као и да буду у стању да обаве најосновнију комуникацију на мађарском језику.

Исход предмета

Усвајање граматичких јединица и знања везаних за формирање озбиљнијих текстова. Стварају се предуслови за комуникаицију на вишем, напредном нивоу.

Садржај предмета

Теоријска настава

Практична настава:

Теме покривене преосталих пет поглавља књиге, а које дају контекст за вежбање вештина читања, писања, слушања и говора. Теме обухватају: путовања, летовање, зимовање, празници, годишњице, прославе, куповина, распродаје, позориште, биоскоп, градски саобраћај, упутства за долађење на одредиште, саобраћајни прописи, проналажење изгубљених ствари.

Граматичке јединице које се обрађују су: зависне речеинце, упућивачке речи и везници, конјугација инфинитива, узрочне реченице, упитна речца »–е«, конструкције са модалним глаголима, саставне независне реченице, субјекатске и објекатске зависне реченице, кондиционал глагола, раставне независне реченице, експликативне зависне реченице, жељне реченице, каузативни глаголи, глаголски придеви и прилози, суфикси за грађење речи.

Литература

Halló, itt Magyarország I., Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992.
Ференц Баги: Мађарски језик, Институт за мађарски језик, књижевност и хунгаролошка истраживања, Нови Сад, 1990.
Андрић Едита: Лексикологија и морфологија мађарског језика. Филозофски факултет – Одсек за хунгарологију, Нови Сад, 2003.

Мађарски језик Б1.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: положен квалификациони тест са одговарајућим бројем бодова или положен испит Мађарски језик А2.2.

Циљ предмета

Циљ предмета је да у контекстима које даје литература студенти овладају вештинама читања, писања, слушања и говора на Б1.1 нивоу Заједничког европског оквира за живе језике, као и да на истом нивоу овладају вокабуларом и граматичким јединицама које обрађује литература.

Исход предмета

На крају курса студент би требало да уме да се (у контекстима које литература пружа) служи вештинама читања, писања, слушања и говора на Б1 нивоу Заједничког европског оквира за живе језике, и да на истом новоу уме да употреби вокабулар и граматичке јединице које су покривене литературом.

Садржај предмета

Теоријска настава

Практична настава:

Теме покривене у првих пет поглавља курса, а које дају контекст за вежбање вештина читања, писања, слушања и говора. Теме обухватају: представљање себе и упознавање других, успомене, разговор о биографији својој и познатих личности, животне приче, планови за будућност, сналажења на јавним местима (банка, пошта), у саобраћајним ситуацијама (знаци, прекршаји, конверзација са саобраћајном полицијом итд.).
Граматичке јединице које се обрађују су: заменице (посебно односне, реципрочне и повратне), употреба и правопис датума, компарација придева и прилошке одредбе за начин који се граде од компаратива придева, присвојни знак –é, изражавање упоређивања и одређивање степена и мере, императив глагола.

Литература

Halló, itt Magyarország II., Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992.
Андрић Едита: Лексикологија и морфологија мађарског језика. Филозофски факултет – Одсек за хунгарологију, Нови Сад, 2003.

Андрић Едита: Структура синтагми и реченица у савременом мађарском језику. Филозофски факултет – Одсек за хунгарологију, Нови Сад, 2008.

Мађарски језик Б1.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: одслушан предмет Мађарски језик Б1.1.

Циљ предмета

Циљ предмета је да у контекстима које даје литература студенти овладају вештинама читања, писања, слушања и говора на Б1.2 нивоу Заједничког европског оквира за живе језике, као и да на истом нивоу овладају вокабуларом и граматичким јединицама које обрађује литература.

Исход предмета

На крају курса студент би требало да уме да се (у контекстима које литература пружа) служи вештинама читања, писања, слушања и говора на Б1 нивоу Заједничког европског оквира за живе језике, и да на истом новоу уме да употреби вокабулар и граматичке јединице које су покривене литературом.

Садржај предмета

Теоријска настава

Практична настава

Теме покривене у других пет поглавља курса, а које дају контекст за вежбање вештина читања, писања, слушања и говора обухватају: друштвени контакти, лечење (амбулантно и болничко), разговор о верским и државним празницима (обичаји и начин прославе), временске прилике, путовања, прописи у вези са путовањима (осигурање, царина итд.), важни проналасци и објекти, необичне приче, правила и слободе, дилеме и одлуке.
Граматичке јединице које се обрађују су: релативне глаголске основе испред императива, и неправилни облици, одређена коњугација интранзитивних глагола, индиректни говор, будуће време глагола, узрочне зависне реченице, употреба императивног облика глагола у сложеним реченицама, изражавање намене, употреба инфинитива уз модалне глаголе и придевске предикате.

Литература

Halló, itt Magyarország II., Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992.
Андрић Едита: Лексикологија и морфологија мађарског језика. Филозофски факултет – Одсек за хунгарологију, Нови Сад, 2003.

Андрић Едита: Структура синтагми и реченица у савременом мађарском језику. Филозофски факултет – Одсек за хунгарологију, Нови Сад, 2008.

Мађарски језик Б2.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: резултат са дијагностичког теста пре почетка наставе или положени испити средњег нивоа Б1.2.

Циљ предмета

Овладавање језичким вештинама на нивоу Б2.1 (класификација Савета Европе), течно читање и добро разумевање релативно комплексних општих текстова, добро разумевање свакодневног говорног језика, овладавање вештином писања краћих текстова на опште теме, усмено изражавање мишљења, ставова, планова и жеља, разумевање елемената културе мађарског говорног подручја (историја, обичаји, празници, друштвено уређење, медији, поткултуре)

Исход предмета

Студент ће бити оспособљен да разуме главне идеје сложенијих текстова који се баве конкретним и апстрактним темама, укључујући и специјализоване садржаје из области своје струке, да компетентно учествује у размени мишљења са говорницима чији је матерњи језик мађарски, да износи своје ставове релативно течно и без напора и да продукује јасан и повезан писани текст на релативно велики број тема.

Садржај предмета

Теоријска настава

Практична настава:

Студенти се упознају са граматичким структурама и вокабуларом мађарског језика кроз разноврсне вежбе у којима су подједнако заступљене све језичке вештине. Поред тога, студенти се упознају са аспектима мађарске културе. Настава обухвата пет јединица наведене литературе.

Теме: разговор о кваровима на аутомобилу и апарата у кући, поправка истих, разговор о спорту, честитке поводом разних догађаја (имендана, поводом венчања, рођења детета, унапређења), огласи и оглашавање, разговори у вези са огласима, интервјуи, разговори око запошљавања и однос са претпостављенима, жалбе, молбе, учтиво обраћање у кондиционалу.
Граматика: изражавање узрочних односа, употреба конструкција са инфинитивом, контрукција „szokott + ni“ са и без модалног глагола, саставне независно сложене реченице, експликативне и закључне зависне реченице, кондиционал садашњи и прошли, субјекатска и објекатска коњугација у кондиционалу, супротне независне реченице

Литература

Halló, itt Magyarország II., Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992.
Андрић Едита: Лексикологија и морфологија мађарског језика. Филозофски факултет – Одсек за хунгарологију, Нови Сад, 2003.

Андрић Едита: Структура синтагми и реченица у савременом мађарском језику. Филозофски факултет – Одсек за хунгарологију, Нови Сад, 2008.

Мађарски језик Б2.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: резултат са дијагностичког теста пре почетка наставе или положени испити средњег нивоа Б2.1.

Циљ предмета

Овладавање језичким вештинама на нивоу Б2.1 (класификација Савета Европе), течно читање и добро разумевање релативно комплексних општих текстова, добро разумевање свакодневног говорног језика, овладавање вештином писања краћих текстова на опште теме, усмено изражавање мишљења, ставова, планова и жеља, разумевање елемената културе мађарског говорног подручја (историја, обичаји, празници, друштвено уређење, медији, поткултуре)

Исход предмета

Студент ће бити оспособљен да разуме главне идеје сложенијих текстова који се баве конкретним и апстрактним темама, укључујући и специјализоване садржаје из области своје струке, да компетентно учествује у размени мишљења са говорницима чији је матерњи језик мађарски, да износи своје ставове релативно течно и без напора и да продукује јасан и повезан писани текст на релативно велики број тема.

Садржај предмета

Теоријска настава

Практична настава:

Студенти се упознају са граматичким структурама и вокабуларом мађарског језика кроз разноврсне вежбе у којима су подједнако заступљене све језичке вештине. Подизање нивоа комуникативне и језичке компетенције студената на основу преосталих пет јединица наведене литературе.

Теме: афинитети и хобији, разонода и забава, разговор о изгубљеним и нађеним стварима, о куповини и услугама, изражавање задовољства и незадовољства, писање приватне и службене кореспонденције, описивање знаменитости градова, туристичке туре, упознавање са географским, историјским и културним знаменитостима Републике Мађарске, позивање и одлажење у госте,

Граматика: супротне независне реченице, експликативне, узрочне, поредбене, допусне реченице, жељне реченице, прилози за место са заменичким карактеристикама, каузативни глаголи, глаголски придеви садашњи и девербалне именице на –ó/ő, глаголски придеви прошли, потенцијал глагола, глаголски прилози, суфикси за грађење именица, придева.

Литература

Halló, itt Magyarország II., Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992.
Андрић Едита: Лексикологија и морфологија мађарског језика. Филозофски факултет – Одсек за хунгарологију, Нови Сад, 2003.

Андрић Едита: Структура синтагми и реченица у савременом мађарском језику. Филозофски факултет – Одсек за хунгарологију, Нови Сад, 2008.

Увод у лингвистику

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Упис у први семестар студијског програма

Циљ предмета: Овладавање основним знањима о језику и науци о језику.

Исход предмета: Студент је усвојио основна знања о језику као систему знакова и као основном човековом комуникацијском средству, као и основна знања о лингвистици као науци о језику. Оспособљен је да се користи основном лингвистичком литературом.

Садржај предмета

Теоријска настава: 1. Лингвистика и филологија. 2. Језик: језичка способност, језичко знање, употреба језика – дефиниције језика – постанак и развитак језика – класификације језика. 3. Језик као семиолошка појава. 4. Језички систем: нивои језика и нивои лингвистичке анализе. 5. Комуникација: елементи комуникацијског процеса – језик као основни комуникацијски код – функције језика – говорни чинови и конверзациони принципи – нејезички комуникацијски кодови – граматика друштвеног статуса. 6. Писмо: историјат писма – правопис и правописни принципи – говорни и писани језик – елементарна и функционална писменост. 7. Језик – култура – друштво. 8. Језик – мишљење – когниција. 9. Усвајање језика – говорни поремећаји. 10. Језичка политика – планирање језика – раслојавање језика – стандардни језик.

Практична настава: Студенти стичу увид у основну (опше)лингвистичку литературу на основу које припремају предиспитни тест.

Литература

Уџбеници (комплементарни):

Radovanović, Milorad 1986[2] / 2003[3]. *Sociolingvistika*. [Poglavlja: I-IX, 13-197.] Novi Sad: Dnevnik, Književna zajednica Novog Sada / Sremski Karlovci – Novi Sad: Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića.

Radovanović, Milorad 1997. *Spisi iz kontekstualne lingvistike* [Poglavlje II: *Filologija, retorika, lingvistika* – tekstovi: *Filologija i lingvistika,* 79-107, i *Retorika: Verbalna i neverbalna komunikacija,* 108-128.] Sremski Karlovci – Novi Sad: Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića.

Литература за рад на часовима семинара две библиографске јединице по избору:

Bugarski, Ranko 1984[2]. *Jezik i lingvistika*. [Poglavlja: *Lingvistička tipologija*, 62-91. *Jezičke univerzalije,* 92-130. *Jezička relativnost,* 131-184.] Beograd: Nolit (Biblioteka sazvežđa).

Bugarski, Ranko1983[2]. *Lingvistika o čoveku.* [Drugi deo: *Aspekti jezika*, 147–229.] Beograd: Prosveta (Biblioteka XX vek).

Bugarski, Ranko 1986. *Jezik u društvu*. [Poglavlja: I–II, 15-70. III–VII, 71–236.] Beograd: Prosveta (Biblioteka XX vek).

Бугарски, Ранко 1993. *Језици*. Нови Сад: Матица српска (Библиотека Свезнање). [/ Bugarski, Ranko. 1997. *Jezici.* Sabrana dela Ranka Bugarskog, knj. 9. Beograd: Biblioteka XX vek.]

Бугарски, Ранко 1996. *Писмо*. Нови Сад: Матица српска (Библиотека Свезнање). [/ Bugarski, Ranko, *Pismo.* Sabrana dela Ranka Bugarskog, knj. 10. Beograd: Biblioteka XX vek.]

Bugarski, Ranko 2001. *Lica jezika.* Beograd: Biblioteka XX vek.

Bugarski, Ranko 2002. *Nova lica jezika. Sociolingvističke teme.* Beograd: Biblioteka XX vek.

Bugarski, Ranko 2003[1]/2006[2]. *Žargon. Lingvistička studija.* Beograd: Biblioteka XX vek.

Bugarski, Ranko 2005. *Jezik i kultura.* Beograd: XX vek.

Bugarski, Ranko 2009. *Evropa u jeziku.* Beograd: XX vek.

Giro, Pjer 1983[2]. *Semiologija*, Beograd: BIGZ (Biblioteka XX vek).

Kalve, Luj-Žan 1995. *Rat među jezicima. Jezičke politike*. Beograd (Biblioteka XX vek).

Kristal, Dejvid 2003. *Smrt jezika.* Beograd: Biblioteka XX vek.

Moris, Dezmond 2005. *Goli majmun.* Niš: Zograf.

Moris, Dezmond 2005. *Otkrivanje čoveka. Vodič kroz govor tela.* Niš: Zograf.

Hol, Edvard 1976. *Nemi jezik*. Beograd: BIGZ (Biblioteka XX vek).

Пипер, Предраг 1998. *Увод у славистику 1.* Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Radovanović, Milorad 2004. *Planiranje jezika i drugi spisi.* Novi Sad, Sremski Karlovci: Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića.

Škiljan, Dubravko 1998. *Javni jezik.* Beograd: Biblioteka XX vek.

Увод у историју лингвистике

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Положен испит из Увода у лингвистику

Циљ предмета: Овладавање основним знањима о историји науке о језику

Исход предмета: Студент је усвојио основна знања о историји лингвистике као науке о језику – теоријским правцима и школама од древних граматичарских традиција до савремених лингвистичких праваца. Оспособљен је да се користи основном литературом о историји лингвистике.

Садржај предмета

Теоријска настава: 1. Античко доба – Грчка и Индија. 2. Од Римљана до 18. века. 3. Наука о језику у 19. веку. 3.1. Компаратисти. 3.2. Младограматичари. 3.3. Биолошки натурализам. 3.4. Вилхелм фон Хумболт. 3.5. Бодуен де Куртене. 4. Наука о језику у 20. веку. 4.1. Структурална лингвистика. 4.2.1 Фердинанд де Сосир и Женевска школа. 4.2.2. Роман Јакобсон и Прашка школа. 4.2.3. Луис Хјелмслев и Копенхашка школа. 4.2.4. Амерички структурализам. 4.2. Генеративна лингвистика – Ноам Чомски. 4.3. Контекстуална (/интердисциплинарна) лингвистика. 4.3.1. Антрополингвистика. 4.3.2. Психолингвистика. 4.3.3. Социолингвистика. 4.3.4. Прагматика. 4.4 Когнитивна лингвистика.

Практична настава: Студенти стичу увид у основну литературу из историје лингвистике на основу које припремају предиспитни тест.

Литература

Уџбеник:

Ivić, Milka. 2001[9]. *Pravci u lingvistici*. [Samo poglavlja i odeljci koji se odnose na teme predviđene programom i dodatak "Lingvistika u devedesetim godinama".] Beograd (Biblioteka XX vek).

Литература за рад на часовима семинара две библиографске јединице по избору:

Bugarski, Ranko. 1984[2]. *Jezik i lingvistika*. [Poglavlje: *Jezik i jezici u istoriji lingvistike*, 23-61.] Beograd: Nolit (Biblioteka "Sazvežđa").

Bugarski, Ranko. 1983[2]. *Lingvistika o čoveku.* [Prvi deo: *Lingvistički pravci,* 11–143.] Beograd: Prosveta (Biblioteka XX vek).

Bugarski, Ranko. 1986. *Jezik u društvu*. [Poglavlja: VIII-X, 237–308.] Beograd: Prosveta (Biblioteka XX vek).

De Sosir, Ferdinand. 1977[2]. *Opšta lingvistika*, Beograd: Nolit (Biblioteka "Sazvežđa"). [/ 1996 Sremski Karlovci – Novi Sad: Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića.]

Jakobson, Roman. 1966. *Lingvistika i poetika*. Beograd: Nolit (Biblioteka "Sazvežđa").

Јакобсон, Роман. 1986. *Шест предавања о звуку и значењу.* Нови Сад: Књижевна заједница Новог Сада.

Kaler, Džonatan. 1980. *Sosir. Osnivač moderne lingvistike*. Beograd: BIGZ (Biblioteka XX vek).

Lajons, Džon. 1974. *Lingvistička revolucija Noama Čomskog*, Beograd: Duga (Biblioteka XX vek).

Munen, Žorž. 1996. *Istorija lingvistike. Od početaka do XX veka*. Beograd (Biblioteka XX vek).

Ostin, Džon. L. 1995. *Kako delovati rečima. Predavanja na Harvardu 1955. godine.* Uredili: Dž. O. Armson, Marina Zbisa. Novi Sad: Matica srpska (Biblioteka "Korist i razonoda").

Sapir, Edvard. 1992. *Jezik.* Novi Sad: Dnevnik (Biblioteka "Studije").

Čomski, Noam. 1979[2]. *Gramatika i um*. Beograd: Nolit (Biblioteka "Sazvežđa").

Лексикологија са фразеологијом српског језика

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета: Систематизовање знања о лексичко-фразеолошком систему стандардног српског језика и његовој употреби у медијском дискурсу.

Исход предмета: Оспособљеност за одговарајући избор лексичких и фразеолошких јединица у зависности од садржаја текста, жанра и медија.

Садржај предмета

***Теоријска настава*:** 1. Структура лексикона српског језика: аутохтона лексика и лексика страног порекла; архаизми, историцизми, неологизми; општи и специјални лексички фонд (терминолошки регистри); стандарднојезички фонд, супстандардна лексика (дијалектизми, регионализми, жаргонизми). 2. Организација лексикона српског језика: полисемија и механизми полисемије (метафора, метонимија, синегдоха). 3. Парадигматски лексічки односи (синонимија, антонимија, хипонимија, хомонимија). 4. Синтагматски лексички односи: слободни спојеви речи, колокације. 4.1. Фразеологија и фразеолошке јединице (дефиниција и основна обележја). 4.2. Фразеологија у новинама.

***Практична настава*:** Лексичка обележја примера из новина. Фразеологија у новинским текстовима.

Литература:

- Шипка, Д. *Основи лексикологије и сродних дисциплина.* Нови Сад: Матица српска, 2006.
- Драгићевић, Р. *Лексикологија српског језика.* Београд: Завод за уџбенике, 2007.
- Гортан Премк, Д. *Полисемија и организација лексичког система у српскоме језик.,* Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 2004.
- Прћић, Т. *Семантика и прагматика речи.* Нови Сад, Сремски Карловци: Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 1997.
- Мршевић Радовић, Д. *Фразеолошке глаголско-именичке синтагме у савременом српскохрватском језику.* Београд: Филолошки факултет, 1987.
- Петровић, В. *Новинска фразеологија.* Нови Сад: Књижевна заједница Новог Сада, 1989.

Немачки језик А1.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема услова

Циљ предмета

Развијање комуникативне и социјално активне језичке компетенције. Упознавање културе и цивилизације земаља немачког говорног подручја. Развијање техника и стратегија за даље самостално учење језика.

Исход предмета

На крају курса студент би требало да уме да се служи вештинама читања, писања, слушања и говора на нивоу А1.1 Заједничког европског референтног језичког оквира, и да на истом нивоу уме да употреби вокабулар и граматичке јединице које су покривене литературом. Студент треба да разуме и користи познате свакодневне изразе и сасвим једноставне реченице из свакодневне комуникације (Уме да представи себе и друге, да пита за пут, тражи информације у хотелу, опише свој дан, итд.).

Садржај предмета

Практична настава

Теме покривене у првих пет поглавља уџбеника, а које дају контекст за вежбање вештина читања, писања, слушања и говора обухватају: представљање, оријентација у граду, музика, слободно време и свакодневница, куповина, храна и пиће.

Граматичке јединице које се обрађују су: личне заменице, презент, одређени и неодређени члан, модални глаголи.

Литература

1. Müller, M. et al.: *Optimal A1. Lehrwerk für Deutsch als Fremdsprache. Lehrbuch*. Berlin, München: Langenscheidt, 2004.

2. Müller, M. et al.: *Optimal A1. Lehrwerk für Deutsch als Fremdsprache. Arbeitsbuch*. Berlin, München: Langenscheidt, 2004.

3. Hering, Axel et. al: *ем Übungsgrammatik: Deutsch als Fremdsprache*. Ismaning: Max Hueber Verlag, 2002.

Немачки језик А1.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Положен испит из предмета Немачки језик А1.1.

Циљ предмета

Развијање комуникативне и социјално активне језичке компетенције. Упознавање културе и цивилизације земаља немачког говорног подручја. Развијање техника и стратегија за даље самостално учење језика.

Исход предмета

На крају курса студент би требало да уме да се служи вештинама читања, писања, слушања и говора на нивоу А1.2 Заједничког европског референтног језичког оквира, и да на истом нивоу уме да употреби вокабулар и граматичке јединице које су покривене литературом. Студент треба да разуме и користи познате свакодневне изразе и једноставне реченице из свакодневне комуникације (Уме да испланира и опише путовање, да наведе просторије у стану и опише своје стан и собу, да напише разгледницу, разговара о здрављу и болести, да наведе делове одеће и води разговоре о куповини, да разуме временске прогнозе).

Садржај предмета

Практична настава

Теме покривене у поглављима 6-11 уџбеника, а које дају контекст за вежбање вештина читања, писања, слушања и говора обухватају: учење језика, путовања, становање, посећивање, здравље, одећа.

Граматичке јединице које се обрађују су: слагање предлога и падежа, перфекат, присвојне и показне заменице, повратни глаголи, претерит модалних глагола.

Литература

1. Müller, M. et al.: *Optimal A1. Lehrwerk für Deutsch als Fremdsprache*. Lehrbuch. Berlin, München: Langenscheidt, 2004.

2. Müller, M. et al.: *Optimal A1. Lehrwerk für Deutsch als Fremdsprache*. Arbeitsbuch. Berlin, München: Langenscheidt, 2004.

3. Hering, Axel et. al: *em Übungsgrammatik Deutsch als Fremdsprache*. Ismaning: Max Hueber Verlag, 2002.

Немачки језик А2.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Положен испит из предмета Немачки језик А1.2 или квалификациони тест за ниво А2.

Циљ предмета

Развијање комуникативне и социјално активне језичке компетенције. Упознавање културе и цивилизације земаља немачког говорног подручја. Развијање техника и стратегија за даље самостално учење језика.

Исход предмета

На крају курса студент би требало да уме да се служи вештинама читања, писања, слушања и говора на нивоу А2.1 Заједничког европског референтног језичког оквира, и да на истом нивоу уме да употреби вокабулар и граматичке јединице које су покривене литературом. Студент уме да говори о школовању, свом блиском окружењу, даје описе градова и путовања, води једноставне разговоре.

Садржај предмета

Практична настава

Теме покривене у првих пет поглавља уџбеника, а које дају контекст за вежбање вештина читања, писања, слушања и говора обухватају: Фрајбург, снови, на путовању, школовање, Берлин.

Граматичке јединице које се обрађују су: заменица „man“, зависне реченице и везници, слаба и мешовита придевска деклинација, компаратив придева.

Литература

1. Müller, M. et al.: *Optimal A2. Lehrwerk für Deutsch als Fremdsprache*. Lehrbuch. Berlin, München, Langenscheidt, 2004.

2. Müller, M. et al.: *Optimal A2. Lehrwerk für Deutsch als Fremdsprache*. Arbeitsbuch. Berlin, München, Langenscheidt, 2004.

3. Hering, Axel et. al: *em Übungsgrammatik Deutsch als Fremdsprache.* Ismaning: Max Hueber Verlag, 2002.

Немачки језик А2.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Положен испит из предмета Немачки језик А2.1.

Циљ предмета

Развијање комуникативне и социјално активне језичке компетенције. Упознавање културе и цивилизације земаља немачког говорног подручја. Развијање техника и стратегија за даље самостално учење језика.

Исход предмета

На крају курса студент би требало да уме да се служи вештинама читања, писања, слушања и говора на нивоу А2.2 Заједничког европског референтног језичког оквира, и да на истом нивоу уме да употреби вокабулар и граматичке јединице које су покривене литературом. Студент уме да опише особу и прича о својој породици, да разговоара о послу и опише своје занимање, земљу у којој живи, да упућује честитке и разговара на тему медији.

Садржај предмета

Практична настава

Теме покривене у других шест поглавља уџбеника, а које дају контекст за вежбање вештина читања, писања, слушања и говора обухватају: живот у заједници, посао и занимање, иностранство, медији у свакодневном животу, домовина, честитање.

Граматичке јединице које се обрађују су: односне реченице, глаголи и придеви као именице, темпоралне реченице, намерне реченице, императив.

Литература

1. Müller, M. et al.: *Optimal A2. Lehrwerk für Deutsch als Fremdsprache. Lehrbuch*. Berlin, München: Langenscheidt, 2004.

2. Müller, M. et al.: *Optimal A2. Lehrwerk für Deutsch als Fremdsprache. Arbeitsbuch*. Berlin, München: Langenscheidt, 2004.

3. Hering, Axel et. al: *em Übungsgrammatik Deutsch als Fremdsprache*. Ismaning: Max Hueber Verlag, 2002.

Немачки језик Б1.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Положен испит из предмета Немачки језик А2.2 или квалификациони тест за ниво Б1

Циљ предмета

Развијање комуникативне и социјално активне језичке компетенције. Упознавање културе и цивилизације земаља немачког говорног подручја. Развијање техника и стратегија за даље самостално учење језика.

Исход предмета

На крају курса студент би требало да уме да се служи вештинама читања, писања, слушања и говора на нивоу Б1.1 Заједничког европског референтног језичког оквира, и да на истом нивоу уме да употреби вокабулар и граматичке јединице које су покривене литературом. Студент је у стању да се снађе у највећем броју ситуација са којима се сусреће током путовања на немачком говорном подручју. Јасно и смислено се изражава о познатим темама и областима личног интересовања. Може да говори о искуствима и доживљајима, да опише своје снове, наде и циљеве и образложи своје планове и ставове.

Садржај предмета

Практична настава

Теме покривене у првих пет поглавља уџбеника, а које дају контекст за вежбање вештина читања, писања, слушања и говора обухватају: студирање у иностранству, разговор о моди и куповини, пословну комуникацију, упознавање са немачком културом, интеркултуралне односе.

Граматичке јединице које се обрађују су: зависне реченице (последичне, допусне, упитне, релативне реченице), независне реченице, компарација придева, инфинитивне конструкције, претерит.

Литература

1. Müller, M. et al.: *Optimal B1. Lehrwerk für Deutsch als Fremdsprache*. Berlin, München: Langenscheidt, 2004.

2. Hall, Karin; Scheiner, B.: *Übungsgrammatik für Fortgeschrittene*. München: Max Hueber Verlag, 2001.

Немачки језик Б1.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Положен испит из предмета Немачки језик Б1.1.

Циљ предмета

Развијање комуникативне и социјално активне језичке компетенције. Упознавање културе и цивилизације земаља немачког говорног подручја. Развијање техника и стратегија за даље самостално учење језика.

Исход предмета

На крају курса студент би требало да уме да се служи вештинама читања, писања, слушања и говора на нивоу Б1.2 Заједничког европског референтног језичког оквира, и да на истом нивоу уме да употреби вокабулар и граматичке јединице које су покривене литературом. Студент је у стању да се снађе у највећем броју ситуација са којима се сусреће током путовања на немачком говорном подручју. Јасно и смислено се изражава о познатим темама и областима личног интересовања. Може да говори о искуствима и доживљајима, да опише своје снове, наде и циљеве и образложи своје планове и ставове.

Садржај предмета

Практична настава

Теме покривене у других шест поглавља уџбеника, а које дају контекст за вежбање вештина читања, писања, слушања и говора обухватају: разговор о уметности (описивање уметничких дела, припрема изложбе), медији (разумевање информација из новина, разговор о утицају телевезије и других медија на човеков живот), храна и однос према храни, занимања у области социјалних делатности (хуманитарне организације, лични ангажман), становање у старости и живот на улици, слободно време и место за одмор.

Граматичке јединице које се обрађују су: деклинација именица, футур, ред речи у реченици, глаголи са рефлексивном заменицом, компарација придева, заменице и чланови, временске реченице, месни и временски прилози, плусквамперфекат.

Литература

1. Müller, M. et al.: *Optimal B1. Lehrwerk für Deutsch als Fremdsprache*. Berlin, München: Langenscheidt, 2004.

2. Hall, Karin; Scheiner, B.: *Übungsgrammatik für Fortgeschrittene*. München: Max Hueber Verlag, 2001.

Српски језик: основи језичке културе и писмености

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: /

Циљ предмета: Систематизација знања о језичком стандарду и оспособљавање за креирање писаних и усмених текстова, диференцираних према тематици, намени, жанру, медију

Исход предмета: Стицање компетенција за валидно конципирање разнородних функционалностилских исказа – ортоепски и ортографски узуси; уочавање и превазилажење најчешћих огрешења о норму на граматичком, лексичком и стилском нивоу; структурирање текста

Садржај предмета

***Теоријска настава*:** 1. Стандардни језик – појам; норма; нормативни приручници. 2. Ортоепска и ортографска норма – правила дистрибуције акцената; правопис – фонолошки и морфофонолошки. 2.1. Систематизација правописних правила – проблеми и недоумице (велико слово; гласовне промене у правопису; интерпункција; скраћенице; акроними; састављено и растављено писање; транскрипција). 3. Морфолошко-синтаксичка норма – неправилности у области падежне проблематике, конгруенције, рекције и употребе глаголских облика; ред речи – положај енклитика. 4. Лексичка норма – семантичко-прагматичке неправилности (неодговарајућа лексика; плеоназми; таутологије; гомилање синонима и блискозначница; англицизми). 5. Текстуелна норма. 5.1. Преглед типова и врсте текстова – информативни, нормативни, аргументативни, инструктивни, наративни. 5.2. Врста текста и избор лексичких и граматичких средстава. 6. Стилска (жанровска) норма. 6.1. Језички варијетети према медијуму остварења (говор – писање). 6.2. Статус говореног и писаног језика. 6.3. Одлике типичног говореног / усменог и писаног језика. 6.3.1. Разговорни језик и разговорни стил; књижевни језик / говор / стил. 7. Језик науке / научни стил. 8. Административни стил. 8.1. Бирократизација језика. 9. Језик медија. 10. Прагматичка (контекстуална) норма. 10.1. Ословљавање и обраћање у писаном и усменом исказу. 10.2. Намеравано и протумачено значење.

Практична настава (вежбе): Анализа жанровски различитих текстова, уочавање формално-садржинских карактеристика и структуре текста; корекција супстандардних језички јединица; писани текст – вежба конципирања и структурирања разнородних функционалностилских врста.

Литература:

Ивић, Павле и др. *Српски језички приручник*. Београд: Београдска књига. 2004, 93–203.

Клајн, Иван. *Речник језичких недоумица*. Нови Сад: Прометеј. 2007.

Klikovac, Duška. *Jezik i moć*. Beograd: Biblioteka XX vek. 2008, 147–207.

Mrazović, Pavica. *Gramatika srpskog jezika za strance*. Sremski Karlovci – Novi Sad: Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića. 2009, 668–749.

Пешикан, Митар, Јован Јерковић, Мато Пижурица. *Правопис српскога језика*. Нови Сад: Матица српска. 2010.

Prćić, Tvrtko. *Engleski u srpskom*. Novi Sad: Zmaj. 2011, 24–51.

Radovanović, Milorad. *Sociolingvistika*. Sremski Karlovci – Novi Sad: Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića. 2003, 186–197.

Радовановић, Милорад и др. *Српски језик на крају века*. Београд: Институт за српски језик САНУ – Службени гласник. 1996, 143–159.

Речник српскога језика (ур. Николић, М.). Нови Сад: Матица српска. 2007.

Subotić, Ljiljana i dr. *Fonetika i fonologija: ortoepska i ortografska norma standardnog srpskog jezika*. Novi Sad: Filozofski fakultet [Digitalna biblioteka]. 2012, 96–105.

Основе академског писања

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема

Циљ предмета

Студенти требаа да се упознају са поступцима који се примењују у истраживању, академском читању и писању, као и да овладају стручном терминологијом.

Исход предмета

Оспособљеност за писање основних облика стручних и научних радова и за исправно налажење, коришћење и навођење литературе.

Садржај предмета

Теоријска настава

Избор теме академског рада и одређивање концепта и обима истраживања. Трагање за изворима и документацијом. Критичко читање и прављење бележака. План рада. Писање рада: избор језика и стила, кохерентност реченица и параграфа, граматичка коректност. Документарна подлога рукописа (фусноте). Техничка обрада рукописа.

Практична настава

Израда огледне библиографије, избор кључних речи, састављање резимеа, писање семинарског рада.

Литература

1. М. Шамић, *Како настаје научно дјело* (одломци), Сарајево 1984.

2. З. В. Поповић, *Како написати и публиковати научно дело* (одломци), Београд 1999.

Поетика средњовековне књижевности

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета: Овладавање знањем о основама поетике средњовековне књижевности и упознавање са њеним главним жанровима.

Исход предмета: Упознавање са основним особинама српске средњовековне књижевности и њено сагледавање у односу на византијски културни контекст.

Садржај предмета

Теоријска настава: **Увод:** Опште одлике средњовековне књижевности. Проблеми проучавања. Периодизација. Приступи (текстологија и поетика). **Основи поетике средњовековне књижевности:** Жанрови и њихов међусобни однос: прозни, поетски и прелазни жанрови. Однос према ауторству. Општа места. Стилска средства. **Византијска књижевност као извор српских књижевних традиција**: Српска књижевност као део византијског комонвелта. Компаративни књижевни контекст: Византија, Бугарска, Русија. **Старословенска књижевност**: Почетак словенске писмености. Живот и рад Ћирила и Методија. Преводилачки и оригинални рад Солунске браће. Панонске легенде. Српске штампарије XV и XVI века.

Практична настава: Рад на текстовима, репрезентативни примери жанра житија, повеље, службе, акатиста, канона, посланице, записа, молитве, слова, похвале. Средњовековна белетристика – романи и приповетке.

Литература

Antologija stare srpske književnosti (XI-XVIII veka), izbor, prevodi i objašnjenja Đ. Sp. Radojičića, Nolit, Beograd, 1960; Климент Охридски, Константин Преславски и непознати писци, *Ћирило и Методије. Житија, службе, канони, похвале*, приредио Ђ. Трифуновић, Београд, 1964; Ђ. Сп. Радојичић, *Књижевна збивања и стварања код Срба у средњем веку и у турско доба,* Нови Сад, 1967; *Србљак. Службе, канони, акатисти*, I-III, Београд, 1970; Д. Богдановић, *Историја старе српске књижевности*, СКЗ, Београд, 1980; *Роман о Троји. Роман о Александру Великом,* Београд, 1986; Ђ. Трифуновић, *Азбучник српских средњовековних књижевних појмова*, Београд, 1990; *Писах и потписах. Аутобиографске изјаве средњег века*, приредила Р. Маринковић, Београд 1996. Т. Јовановић, *Стара српска књижевност. Хрестоматија*, Београд-Крагујевац 2002; Б. Маринковић, *Огледи о старом српском штампарству*, Нови Сад, 2007.

ИСТОРИЈА СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ У КОМПАРАТИВНОМ КЉУЧУ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: нема

Циљ предмета

Упознавање с појмом културе, с појмом националне културе; током српске културе у свим њеним сегментима.

Исход предмета

Усвојен општи појам културе и историјски развој српске културе. Сагледавање националне културе у контексту европских културних кретања.

Садржај предмета

Теоријска настава

Појам културе.

Појам националне културе. Појам балканске културе. Појам европске културе.

Однос националне, међунационалне и глобалне културе.

Српска култура кроз време и у односу на друге културе.

Хришћанство и паганство.

Митологија код Срба.

Важне упоришне тачке у развоју српске културе (1389; 1690).

Однос прошлости и садашњости у култури.

Уметност, наука, штампа.

Практична настава

Анализа појединачних текстова (И. Андрић, М. Јерговић, А. Шмаус, В. Чајкановић) о свим аспектима културе усвојеним на теоријској основи.

Други облици наставе: Анализа илустратитивних књижевних текстова који проблематизују културолошке теме; индивидуалисана анализа појединих обичаја.

Литература

1, Ј. Деретић Културна историја Срба 1997.

2, М. Пурковић Српска култура ср.века 2002.

3, В. Чајкановић Мит и религија у Срба 1973.

4. М. Д. Стефановић, Кратки увод у историју српске културе 2008.

5. Егон Фридел, Култура новог времена, Загреб, 1931.

6. Књига о Балкану, 1 – 2 (зборник; изабрани текстови)

КЉУЧНА ДЕЛА НОВЕ СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: нема

Циљ предмета

Овладавање основним елементима националне културе као саст. дела европске традиције, како би се студенти припремили за курсве из историје српске књижевности

Исход предмета

Усвојен општи појам културе, представа о току српске културе, стечена способност да се национална култура сагледа у европским културним токовима.

Садржај предмета

Теоријска настава

Теоријска настава: Лирика из четири столећа; мемоари С. Пишчевића, аутобиографија Д. Обрадовића; сатира М. Максимовића; Стеријин Роман без романа; трагедије Л. Костића; комедија Б. Нушића; Вертер Лазе Лазаревића; роман Милице Јанковић; проза И. Секулић; Хазарски речник М. Павића као роман-лексикон; Гвоздена завеса М. Павића; М. Поповића роман Судбине; Р. Петковића роман Судбине и коментари; роман Јовице Аћина; роман С. Басаре; Ситничарница Г. Петровића.

Практична настава: Анализа теоријских текстова о појму кључно неканонизовано књижевно дело. Појам дела и текста. Интерпретација грађе.

Вежбе: 0

Други облици наставе: Анализа илустратитивних књижевних текстова који проблематизују културолошке теме; индивидуалисана анализа појединих обичаја.

Литература

М. Флашар, Књига о Стерији

Ђ. Трифуновић, Д. Кантакузин

А. јерков, текстови о М. Павићу

Ј. Деретић, Историја српске књижевности

Ј. деретић, Поетика српске књижевности

Библија и библијска традиција у српској култури и књижевности

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: –

Циљ предмета: Показати да су многи обичаји, изреке, пословице, моралне норме и културни догађаји произашли из *Библије* и библијске традиције. Указати на могућности тумачења књижевних дела у контексту библијске традиције, у духу поетике немиметичких књижевних праваца и књижевних врста које се срећу у библијским књигама.

Исход предмета: Овладавање знањима из области библијске културне и књижевне традиције; боље размевање како друштва утемељеног на овој традицији тако и књижевности која се на њој гради.

Садржај предмета

Теоријска настава:Почеци словенске писмености везани за ширење хришћанства. *Библију* као прва књига превођена на старословенски језик. Библијски темељи словенске културе. *Житије светог Симеона* светог Саве, прво оригинално дело националне књижевности и средњовековно дело са највише цитата из јеванђеља. Од почетака писмености па све до актуелног књижевног тренутка. Утицај *Библије* на имагинацију наших и страних писаца. *Библија* као *митолошки универзум европске књижевности*. Народна књижевност у библијском контексту. Косовска легенда и жртвена смрт у духу јеванђелске топике и етике. Косовски циклус епских песама у контексту архетипа пасхалне вечере, предсмртне причести и хришћанског даривања. Веза народних изрека и пословица са Соломоновим мудростима и јеванђелским изрекама. Значење народних изрека у контексту хришћанске традиције. Хришћанска симболика, стилистика, библијске метафоре и реторика. *Горски вијенац* П. П. Његоша, однос према новозаветној типологији. Значај Даничићевог и Вуковог превода *Библије* и његов утицај на имагинацију писаца: Милоша Црњанског, Иве Андрића, Данила Киша, Борислава Пекића и Горана Петровића.

Практична настава: Студенти ће током студијског истраживачког рада бити укључени у израду културолошких пројеката у складу са својом основном струком.

Литература J. Брија, *Речник православне теологије*, Београд: Хиландарски фонд при Богословском

факултету СПЦ; В. Дјурант, *Цезар и Христ, историја римске цивилизације и хришћанства од њихових*

почетака до 325. године нове ере, Београд: Народна књига – Алф.**;** *Leksikon ikonografije i liturgike zapadnog*

kršćanstva, ur. A. Badurina, Zagreb: Liber, 1985; Ђ.Папини, *Историја о Христу*, Београд: Народно дело,1994;

Legende sveta. Priredio R. Kevendiš.Beograd: Rad 1984; Владета Јанковић, *Митови и легенде*,

Београд: Српска књижевна задруга. 1996; В.Бован, „Народне умотворине у Андрићевом делу“. У *Дело Иве*

Андрића у контексту европске књижевности и културе, зборник радова, уредник С.Кољевић, Задужбина

Иве Андрића, Београд, 1981; С. Толстој, *Словенска митологија*, Zepter book vorld, Београд; 2001; *Српск*

и митолошки речник, Ш.Кулишић, П. Ж. Петровић, Н. Пантелић, Београд: Нолит, 1970.

Историја Мађарске културе у Војводини (на мађарском језику)

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Знање мађарског језика.

Образовни циљ предмета

Да упозна студенте са областима, токовима, појавама и личностима мађарске културе у Војводини у контексту свеопште мађарске, славенске и европске културе са посебним освртом на периоду од 18. века до наших дана.

Исход предмета

Студенти ће бити у могућности да на основу диахроније и компаративне методе стеку знање о настанку, о развоју појединих области као и о исходима поједине токове Мађарске културе у Војводини.

Садржај предмета

Теоријска настава

I. Рани период мађарске културе на тлу средњовековне Војводине. *Насеље–манастир–црква: Арача. Винска култура у Срему. Хуситизам у Каменици. Центар мађарског хуманизма и ренесансе у Бачу.*

II. 18. век. *Формирање мултукултуралне средине, слободни краљевски градови. Ратио едукатионис и развој школства. Јозефинизам и канали у Војводини. Буђење националне свести: улога читаонице, библиотеке, културних/уметничких друштава и позоришне културе. Почеци науке: Историјско друштво Бачбодрошке жупаније. Штампа, часописи и новине. Књижевна друштва, књижевни живот. Уметност: архитектура, сликарство, fotografija.*

III. *Мађарска култура регије између два светска рата. Култура у ери социјализма, глобализација и етноцентризам.*

Практична настава: Усмени реферати студената.

Литература

1. **Bori Imre, szerk. Ezredéve itt. Délvidéki olvasókönyv. Újvidék, Forum Könyvkiadó, 2004. http://www.forumliber.rs/pdf/books/Bori%20Imre%20EZREDEVE%20ITT.pdf**
2. **Kalapis Zoltán: Életrajzi kalauz. Ezer magyar biográfia a délszláv országokból. I–III. Újvidék, Forum Könyvkiadó, 2002–2003. http://www.forumliber.rs/pdf/books/Kalapis%20Zoltan%20ELETRAJZI%20KALAUZ%20A-GY.pdf; http://dda.vmmi.org/docs/kalapis-eletrajzi2.pdf; http://dda.vmmi.org/docs/kalapis-eletrajzi3.pdf**
3. **Káich Katalin: A bogyófák árnyékában. Tanulmányok Zombor művelődéstörténetéből. Újvidék, Vajdasági Magyar Közművelődési Társaság, 2006.**
4. **Silling István: Barangolások Nyugat-Bácskában. Művelődéstörténeti földrajz szülőföldemről. Újvidék, Forum, 2012.**
5. **A torony alatt. Szabadkai szerzők írásai Szabadkáról. Az Országépítő c. folyóirat 2001/4. számának melléklete.**

   http://www.orszagepito.hu/szamok/teljes/2001-4m.pdf
6. **Ózer Ágnes: Élet és történelem. Esszék Újvidékről. Újvidék, Forum Könyvkiadó, 2002. http://www.forumliber.rs/pdf/books/Ozer%20Agnes%20-%20Elet%20es%20tortenelem.pdf**
7. **Németh Ferenc: Úri világ Torontálban. Művelődéstörténeti írások. Újvidék, Forum, 2003. http://www.forumliber.rs/pdf/books/Nemeth%20Ferenc%20-%20Uri%20vilag%20Torontalban.pdf**
8. **Ispánovics Csapó Julianna: A bácskai magyar irodalmi kultúra előtörténete a régió magyar könyvkiadása szempontjából. Újvidék, BTK, 2011.**

9. **Pejin Attila: A helytörténetírás és -kutatás kézikönyve. Zenta, VMMI, 2008.**
10. **Bácsország. Vajdasági honismereti szemle. 1995– . http://www.bacsorszag.rs/about.php**

ОСНОВЕ РЕТОРИЧКЕ АНАЛИЗЕ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Б2 ниво знања енглеског језика

Циљ предмета

Циљ предмета је примена реторичких вештина у продукцији у писаном и усменом облику на енглеском језику. Обучавање студената да примене принципе реторичке анализе у раду са литературом на енглеском језику; савладавање вештине критичког читања и критичке анализе текста, како традиционалног, тако и мултимодалног, препознавање културолошких обележја у текстуалном материјалу као и критички приступ тим обележјима, уважавајући реторичку ситуацију, однос имеђу текста, писца, читаоца и контекста. Посебна пажња биће посвећена стратегијама које промовишу истраживачки интегритет и етичност.

Исход предмета

Студенти ће умети да произведу критички приказ различитих репрезентативних текстова на енглеском језику у писаној и у усменој форми – од популарних чланака, колумни, научних и стручних радова, преко стручне литературе до мултимедијалних и дигиталних текстова различитих жанрова.

Умеће да анализирају језичке одлике различитих текстуалних форми на енглеском језику, те да процене валидност штампаних и електронских извора и да примене различите стратегије за критичко процењивање садржаја литературе, као и да ефектно користе изворе у сопственим ауторским радовима на енглеском језику.

Садржај предмета

Теоријска настава

Критичко мишљење, критичко читање. Реторички принципи организације текста. Одлике текстова штампаних и дигиталних медија. Мултимодални текст као обележје културе. Продукција и интерпретација текстуалног садржаја у односу на реторичку ситуацију. Критичко читање и реторичка анализа одабраних текстова, презентација.

Практична настава*:*Вежбе

Методе процењивања литературе, анотирање, анализа структуре текста, писање сажетка, писање парафразе, Различити формати усмене презентације.

Литература

Cottrell, S. *Critical Thinking Skills*. Houndmills, Basingstoke Hampshire: Palgrave MacMillan, 2005.

Goshgarian, G. *Dialogues, An Argument Rhetoric and Reader*. London: Longman, 2006.

Англоамеричка дечија књижевност

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Страни језик по избору – енглески Б.2

Циљ предмета

Упознавање са основним одликама дечије књижевности, као и са најзначајнијим ауторима и делима енглеске и америчке књижевности за децу и омладину.

Исход предмета

Знање стечено на овом предмету неопходно је за разумевање англофоне дечје књижевности и њено коришћење у настави енглеског језика на школском узрасту, као и за стицање потпунијег увида у идеје о детињству и одрастању у различитим периодима опште и књижевне историје.

Садржај предмета

Теоријска настава

Статус дечје књижевности и њен значај у ширем контексту главних књижевних токова. Традиционални облици књижевности прилагођени за децу (бајке, басне, фолклор), традиционална енглеска и америчка дечија поезија. Англо-америчка дечија књижевност у доба романтизма, реализма, прелаза векова, модернизма, постмодернизма. Књижевност за омладину. Цртани филм, стрип.

Практична настава:

Читање и анализа лектире:

Mother Goose Nursery Rhymes

Lewis Carroll, *Alice's Adventures in Wonderland*

L. Frank Baum, *The Wonderful Wizard of Oz*

J. M. Barrie, *Peter Pan*

Frances Hodgson Burnett, *The Secret Garden*

Roald Dahl, *The Witches*

J. K. Rowling, *Harry Potter*

Литература

1. Cogan Thacker, Deborah and Jean Webb. *Introducing Children's Literature*. London: Routledge, 2002.
2. Grenby, Matthew. *Children's Literature*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2008.
3. Hunt, Peter, ed. *Understanding Children's Literature*. Oxon: Routledge, 2007.
4. Lesnik-Oberstein, Karin, ed. *Children's Literature: New Approaches*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2004.

Психологија свести

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета

Упознавање студената са:

i. филозофским коренима проблема свести и различитим концепцијама свести у историјском и савременом контексту

ii. актуелним филозофским и научним теоријама свести

iii. општим приступима емпиријском истраживању свесних и несвесних процеса и различитих стања свести

iv. карактеристикама циркадијалних и индукованих стања свести и теоријама и истраживањима снова као посебног стања свести

v. карактеристикама свесних у односу на несвесне психичке процесе

vi. основним питањима функције и еволуције свести

Оспособљавање студента за:

i. критичко сагледавање различитих теоријских концепција и емпиријских приступа феномену свести

ii. увиђање значаја интердисциплинарног приступа проблему свести

Исход предмета

Од студента се очекује да на крају курса буде способан да:

i. објасни основне проблеме у изучавању свести

ii. идентификује различите приступе проблему свести и објективно анализира њихове предности и недостатке

iii. опише методе истраживања стања свести, свесних процеса и неуралних корелата свести

iv. наведе основне карактеристике различитих стања свести, као и основне карактеристике свесних у односу на несвесне психичке процесе

v. репродукује основне идеје савремених филозофских и научних теорија свести и наведе адекватну логичку и емпиријску аргументацију

Садржај предмета

Теоријска настава

Корени проблема свести у филозофији; Свест у психологији од структурализма до данас; Савремено стање у науци о свести; Питање научне решивости проблема свести;

Одређење свести: таксономија стања свести и дихотомија свесно-несвесно; Циклична стања свести: биолошки и циркадијални ритмови, спавање и сан; Теорије и истраживања снова као посебног стања свести; Индукована стања свести: хипноза, медитација, психоактивне супстанце, "ретка искуства";

Свесни и несвесни процеси: концепције у класичној психологији и психоанализи; Свесни процеси у савременој психологији: одређење и истраживачки приступи; Истраживања свесних и несвесних процеса: визуелна свесност, свест и акција, патологија свести; Посебни проблеми психологије свести: еволуција и функције свести, питање слободне воље, проблем селфа;

Савремене филозофске теорије свести; Савремене научне теорије свести: психолошке теорије, неурофизиолошке теорије.

Литература

Раковић, Д. и Коруга, Ђ. (УР.). (1996). *Свест: научни изазов 21. века.* Београд: ЕЦПД

Пец, Б. (2000). *Увод у психологију*. Јастребарско: Наклада Слап. (стр. 127-159)

Стернберг, Р. (2005). *Когнитивна психологија*. Јастребарско: Наклада Слап (стр. 65-109)

Revonsuo, A. (2010). *Consciousness: The science of subjectivity*. New York: Psychology Press, Taylor & Francis Group.

Евалуација научно-образовног рада

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета

а) Упознавање студента са:

- теоријом и доктрином евалуације у области научно-истраживачког и образовног рада
- основним квалитативним и квантитативним показатељима за процену различитих димензија научног учинка
- поступцима и организационим формама евалуације наставних програма

б) Оспособљавање студента за:

- разумевање кључних психолошких, социолошких и културолошких импликација "свеприсутног рачунарства", односно реакција човека на технолошке иновације
- примену основних техника и стандарда у дизајнирању рачунарских интерфејса прилагођених кориснику
- објективну евалуацију хардверских и софтверских компоненти рачунарских система из аспекта употребљивости за корисника

Исход предмета

Од студента се очекује да на крају курса буде способан да:

- користи (електронске) изворе података за вредновање научног учинка
- самостално пројектује и развија програме евалуације у области научног и образовног рада
- самостално организује и примени програме евалуације у области научног и образовног рада

Садржај предмета

Теоријска настава

1. Евалуација као научни поступак: принципи, улоге, облици и фазе; 2. Значај и функција евалуације у образовању и науци; 3. Управљање засновано на резултатима (улази, активности, излази, исходи, утицаји); 3. Квалитативни и квантитативни показатељи научног учинка (рецензија, продуктивност, цитираност); 4. Евалуација различитих елемената процеса научне комуникације; 5. Праћење квалитета наставног процеса и наставног материјала; 6. Принципи евалуације научних пројеката и развојних програма.

Практична настава (вежбе, ДОН, студијски истраживачки рад)

1. Претраживање извора научних инфорамција и обрада података о продуктивности и цитираности различитих учесника научног процеса; 2. Евалуација предлога истраживачких пројеката и њихових руководилаца; 3. Евалуација уџбеника; 4. Евалуација електронског наставног материјала.

Литература

Ковач-Церовић, Т. и сар. (2004). *Квалитетно образовање за све: Изазови реформе образовања у Србији*. Београд: Министарство просвете и спорта Републике Србије.

Пајић, Д. (2009). Има ли Импакт фактор алтернативу? У *СНТПИ '09 Систем научно-технолошких и пословних информација, 19-20 јун* (стр. 57-60). Београд: Факултет информационих технологија.

Плут, Д. и сар. (2001). *Култура критичког мишљења: базични приручник*. Београд: Институт за психологију и МОСТ.

Шипка, П. (2001). *Наука у Србији: у сусрет евалуативној држави.* Београд: Центар за евалуацију у образовању и науци, ЕРД 01-01.

United Nations Development Programme (2002). *Handbook on Monitoring and Evaluating for Results.*New York: UNDP Evaluation Office.

Принципи процене личности

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета

Циљ предмета је упознавање студената с основним појмовима и методима психологије личности, са релевантним теоријским парадигмама за процену личности, као што су психодинамска и психологија индивидуалних разлика, као и са инструментаријумом који се користи за процену личности. Поред тога, циљ предмета је и да пружи основу за примену стечених знања у различитим контекстима.

Исход предмета

Од студента се очекује да на крају курса буде способан да:

- покаже разумевање основних појмова у психологији личности
- покаже разумевање основних принципа процене личности
- покаже познавање основних принципа психодинамске психологије
- покаже познавање најистакнутијих димензионалних модела личности
- примени знања о карактеристикама личности и принципима процене личности на конкретним примерима

Садржај предмета

Теоријска настава

I Проблеми психологије личности: питања структуре, динамике и развоја личности; II Основни појмови: особине и типови личности; III Процена личности: прикупљање информација; медији процене; IV Психодинамска парадигма за процену личности: психоаналитичка теорија личности, пројективне технике; V Основе психологије индивидуалних разлика: Петофакторски модел личности; упитници личности и друге технике за процену личности VI Личност у наставном процесу: личност наставника, личност ученика; VII Личност и насилно понашање

Литература

Смедеревац, С. и Митровић, Д. (2006). Личност - методи и модели. Београд: Центар за примењену психологију.

Доживотно образовање

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: нема

Циљ предмета: упознавање студената са проблематиком идеје, стратегије и праксе доживотног образовања, оспособљавање за сагледавање утицаја доживотног образовања на лични и друштвени развој, као и оспособљавање студената за критички приступ развоју едукативних програма и модела заснованих на принципима доживотног образовања.

Исход предмета : познавање темељних појмова и начела доживотног образовања, прихватање принципа доживотног образовања као личне и друштвене вредности и овладавање компетенцијама за креирање и реализацију едукативних програма заснованих на стратегији доживотног образовања.

Садржај предмета

Теоријска настава: Конструкт друштва знања; Демократизација и децентрализација образовања; Доживотно образовање као "кључ за 21. век"; Стратегија доживотног образовања; Компоненте доживотног образовања; Меморандум о доживотном образовању (Лисабон, 2000); Доживотно образовање као "кишобран организација"; Одговорност појединца у процесу доживотног образовања (појединац-група-заједница); Струковно образовање и усавршавање (од квалификације до компетенције); Европски акциони програми који подржавају доживотно образовање.

Вежбе: скице за дискусију у писаној форми за сваку тему; презентација семинарског рада на предложену или слободно изабрану тему везану за програмске садржаје. У реализацији практичне наставе, семинара, активно учествују студенти уз менторско вођење наставника; наставна стратегија практичне наставе подразумева проблемско излагање студената, учење откривањем, расправу на унапред најављену тему и сучељавање мишљења.

Литература:

Delors, J. (1998). *Učenje-blago u nama.* Zagreb: Eduka.

Kneževič Florić, O. (2001). Opšti principi doživotnog učenja kao osnove koncepta održivog razvoja. *Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu,* Knjiga XXIX: 235-242.

The Memorandum of Lifelong Learning. (2000). Lisbon : European Commission.

Образовање за инклузију

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета

Стицање базичног корпуса знања о противречностима и перспективама образовања у глобалном друштву, усвајање педагошке концепције инклузивног образовања и разумевање специфичности инклузивне наставе.

Исход предмета

Овладаност основним знањима из области инклузивног образовања, сензибилизација за проблеме ученика са посебним потребама и рефлексивно-стваралачки приступ инклузивној образовној пракси.

Садржај предмета

Теоријска настава: Противречности и перспективе образовања у глобалном друштву. Различитост и образовање за све. Образовање у различитости и за различитост. Појам инклузивног образовања. Истраживања индивидуалних разлика и различити приступи разликама. Расне, родне, етничке, културне, когнитивне, ефективне, конативне, мотивационе и друге разлике међу ученицима. Одељење: хомогено, хетерогено. Савремено схватање одељења као групе по свему неједнаких ученика. Педагошки одговор на плурализам разлика у настави: персонализација наставе. Инклузивна настава. Принципи и услови инклузивне наставе. Ученици са тешкоћама и проблемима у развоју. Даровити ученици. Специфичности и иновативне форме образовања даровитих.

Литература:

- Suzić, N. (2008) Uvod u inkluziju, XBS, Banja Luka

- Hrnjica, S. i saradnici (2007): Škola po meri deteta, Priručnik za rad sa učenicima redovne škole koji imaju teškoće u razvoju, Beograd: Institut za psihologiju Filozofskog fakulteta u Beogradu i „Save the children“

-допунска

- Илић, М. (2009.) Инклузивна настава, Филозофски факултет, Источно Сарајево

- Salend, S.J. (2008) Creating Inclusive Classroom, Pearson Pentice Hall, New Jersey

- Инклузивно образовање, (2011) Тематски зборник (Ур. Мара Ђукић и др.), Филозофски факултет, Н.Сад

- Мандић, П., (1990), Индивидуална комплексност и образовање, Научна књига, Београд

Образовање за менаџмент

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета:Увођење студената у савремена сазнања о образовању за менаџмент (теоријске и практичне компоненте); Упознавање са актуелним изазовима, проблемима и интердисциплинарним аспектима образовања за менаџмент; Подстицање развоја предузетничких вештина, способности са фокусом на оријентацију ка деловању.

Исход предмета: Прихватање и разумевање базичних повезаности образовања и менаџмента; Развијање компетенција неопходних у успешном предузетничком деловању; Оспособљеност за (ауто)рефлексији, (само)евалуацију као и критички приступ и преиспитивање појава везаних за образовање и менаџмент.

Садржај предмета *Теоријска настава:* Основна питања и проблеми образовања за менаџмент (основни појмови образовања, менаџмента, интердисциплинарност и парадигматски оквир концепта; Економска конструкција образовања за менаџмент; Педагошки подстицаји и кључне квалификације образовања за менаџмент; Дидактика менаџмента – образовање за менаџмент из угла конструктивистичке дидактике; Методе и принципи образовања за менаџмент; Модели анимативне дидактике и поља дидактичког деловања у образовању за менаџмент; Образовање за менаџмент и етика – интегритет аргумената – подстрек за рефлексивну етику образовања за менаџмент**.**

Вежбе: У реализацији предмета активно учествују студенти уз менторско вођење наставника. Стратегија и поступци практичног рада односе се на проблемско излагање студената, учење откривањем, расправу на унапред најављену тему и сучељавање мишљења. Израда семинарског рада на предложену или слободно изабрану тему везану за програмске садржаје. Презентација семинарског рада.

Литература: Andevski, M., Ristić, D.(2010) *Obrazovanje za menadžment,* CEKOM – books, N. Sad; Andevski, M., (2007) *Menadžment obrazovanja,* CEKOM-books, N.Sad;

Arsenijević, J., Andevski, M., (2010) *Menadžment obrazovanja za društvo koje uči,* Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača u Kikindi, Filozofski fakultet u N. Sadu, Novi Sad.

Staničić, S. (2006) *Menadžment u obrazovanju,* Vlastita naklada, Rijeka.

Образовне реформе у Европи

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета

- Упознати студенте са значајним реформским правцима у образовању у Европи и свету.
- Указати студентима на могућности развоја и унапређење квалитета образовања у Србији уз поштовање међународних принципа и начела. Проучавање програма Европске уније и активности међународних организација које играју кључну улогу у међународном образовању.
- Упознати студенте са основним постулатима међународног образовања и омогућити им критичку анализу и опсервацију савремених тенденција у Европском образовном простору.
- Омогућити студентима разумевање компаративних анализа образовних система и политика у свету и код нас.

Исход предмета

Након успешно савладаног предмета, студенти ће моћи:

- Да дефинишу основне међународне документе и организације које се баве унапређењем образовања у Европи и свету.
- Да објасне утицај друштвеног контекста на образовни систем.
- Да критички анализирају и упоређују различите образовне системе и реформске правце.
- Да процене активности и улогу кључних међународних организација у обезбеђењу квалитета образовања.
- Да се изразе јасним и добро структуираним текстом, аргументујући своје ставове.
- Да учествују у раду тима и разумеју и поштују друго мишљење.

Садржај предмета

Теоријска настава

Европске димензије и реформе у образовању. Програми и улога кључних међународних организација у промовисању међународног образовања: UNESCO, OECD и др. Компетитивност и међународни системи образовања. Кључни појмови и истраживачко подручје у међународном образовању. Интернационализација образовања као савремена образовна појава. Образовне стратегије, развојне политике образовања и наставни кадар. Образовање усмерено на компетенције и вештине за 21. век. Образовање у Србији и процеси интернационализације образовања.

Практична настава:Вежбе, Други облици наставе, Студијски истраживачки рад

Евалуација и компаративна анализа међународних образовних система, стратегија и докумената. Упознавање са програмима Европске уније који подстичу међународно образовање: (BASILEUS, JoinEU-SEE, Socrates, Comenius, Erazmus Mundus, Leonardo da Vinci). Израда семинарских радова и есеја, усмене презентације, самостални истраживачки рад.

Литература

1. Квалитетно образовање за све - изазови реформе образовања у Србији. (2004). Београд: Министарство просвете и спорта Републике Србије
2. EFA global monitoring report 2005. (2004). Education for all: The quality imperative. Paris: UNESCO
3. Wößmann, L., Schütz, G. (2006). Efficiency and equity of European education and training policies. u: *CESifo Working Paper, European Expert Network on Economics of Education*, Analytical Report for the European Commission, http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/eenee.pdf
4. Gajić, O., Budić, S. & Lungulov, B. (2009). »Unity in Diversity« as a European Dimension of Higher

Education, in: *European Dimensions of Changes in the Educational System in Serbia. Research and Development", Vol. 5,* Novi Sad: Faculty of Philosophy, p.p. 133-146

Медијска писменост

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета: Стицање знања о функционисању медија из перспективе публике и образовних политика. Уочавање и деконструисање стратегија медија у конструисању реалности: а) на академском нивоу савладавање знања и вештина о професији новинар; б) савладавање медијске писмености. Циљ је и стицање специфичних знања о креирању образовних програма о медијима.

Исход предмета: Стечена знања о медијима из перспективе публике и креатора образовних политика и различитих садржаја у медијима. Предлози курикулума за медијску писменост. Креирани модели добре праксе за различите садржје у медијима који се могу применити као алатка у образовном процесу.

Садржај предмета: Стечена знања о медијима из перспективе публике и креатора образовних политика и различитих садржаја у медијима. Предлози курикулума за медијску писменост. Креирани модели добре праксе за различите садржје у медијима који се могу применити као алатка у образовном процесу

Литература:

- Валић Недељковић, Д. *О новинарству и новинарима*. Нови Сад: Филозофски факултет, 2007.

- Валић Недељковић, Д. *Прилози "медијској свесности"*. У Књига за медије – медији за књигу. Београд: Клио, 2008.

Информатичка писменост

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета: Овладавање основама рада у MS Windows оперативном систему, претраживању и коришћењу интернета, израдом и форматирањем докумената у MS Wordu (са нагласком на писање семинарских радова), израдом презентација у MS PowerPointu, табеларним прорачунима у програму MS Excel и елементарним методама израде веб страница.

Исход предмета: Стечена знања ће омогућити студенту напредно кориштење рачунара и сервиса интернета у свим поступцима проналажења, прибављања, квалитетне обраде и анализе информација, као и презентације и слања информација помоћу интернета. Курс обухвата садржаје потребне за полагање Microsoft Certified Application Specialist (MCAS) и/или European Computer Driving Licence (ECDL).

Садржај предмета

Теоријска настава: Основи рачунарских система (хардвер и софтвер, представљање и обрада информације у рачунару, рачунарске мреже). Елементи историје рачунарства. Оперативни систем

MS Windows XX. Браузери MS Internet Explorer и Firefox. Интернет. Веб и скрипт језик HTML. Програмски пакети MS Word, MS Excel, MS Power Point.

Практична настава: Windows и интернет (рад са датотекама и кориштење интернета), MS Word (обрада текста), MS PowerPoint (презентација), MS Excel (табеларни прорачуни), HTML (елементарне методе за израду веб страница), вебмејл.

Литература:

- ЕЦДЛ 5.0, Модул 1. *Основе информационих и комуникационих технологија.* Микро књига, 2010.
- ЕЦДЛ 5.0, Модул 2. *Коришћење рачунара и рад с датотекама.* Микро књига, 2010.
- ЕЦДЛ 5.0, Модул 3. *Обрада текста.* Микро књига, 2010.
- ЕЦДЛ 5.0, Модул 4. *Табеларни прорачуни.* Микро књига, 2010.
- ЕЦДЛ 5.0, Модул 6. *Презентације.* Микро књига, 2010.
- ЕЦДЛ 5.0, Модул 7. *Интернет и комуникација.* Микро књига, 2010.
- Cox, J. et al. MCAS*. Study Guide: 2007 Microsoft Office System.* Microsoft Press, 2008.
- Гелер, З, Бала К. *Информатика 1*, www.freewebs.com/infozad.
- Лаловић, И. *Информатика 1: Концепти предавања.* CD запис, Нови Сад, 2006.

Дебата

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета: Да кроз савладавање правила дебатовања развија способност код студената да самостално и брзо доносе одлуке у јавној комуникацији, да кроз ненасилну размену аргумената решавају конфликтне ситуације у комуникативним догађајима типа интервју, распорава, округлих столова, панел дисмсија и разговора у различитим јавним дискурсима (медијијски, образовни, политички, културни).

Исход предмета: Овладавање дебатним форматима. Стечена способност критичког мишљења, језичке артикулације и јавног изношења мишљења као и развијен сезибилитет према језику ненасиља, толеранције и разумевања, као и способност преговарања.

Садржај предмета

Теоријска настава: 1. Појам и значај дебате; дебата и јавни дискурси; обавезни елементи за све дебатне формате (резолуција, дефиниција, аргументација, унакрсно испитивање, поље сукоба). 2. Дебатни формати: Линколн-Дагласов формат; формат Карла Попера; парламентарна; полиси формат. 3. Модели истраживања теме за дебатовање. 4. Дебатна резолуција. 5. Примена дебате у јавним дискурсима.

***Практична настава*:** 1. Дебатовање један на један, два на два, три на три (у зависности од формата). 2. Тимски рад: спремање случаја, технике истраживања проблема. 3. Вредносна и акциона дебата. 4. Структура дебатног случаја. 5. Креирање уводних говора. 6. Креирање питања. 7. Логичке грешке. 8. Јавни наступ. 9. Завршни говор. 10. Правила суђења у дебати (евалуација постигнутогу дебати). 11. Дебатни турнир.

Литература:

- Влаисављевић, С. *Дебата отвара врата*. Сарајево: Фонд за отворено друштво БиХ, 1997.
- Петков, М. *Дебатни уџбеник*. (Самиздат скрипта). Нови Сад : АЦЦД, 2000.
- Рашковац, Т. *Логика дебате*. (Самиздат скрипта). Дебатна асоцијација Хрватске, 1998.

Програмски пакети отвореног кода

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета: Овладавање основама коришћења програмских пакета отвореног кода који представљају бесплатне алтернативе водећих комерцијалних софтверских производа.

Исход предмета: Користећи алате програмског пакета *Libre Office* студент ће моћи да врши обраду текста (*Writer*) и да прави презентациије (*Impress*). Студент треба да савлада и елементе растерске графике и обраду фотографија у програму *GIMP*, елементе векторске графике у програму *Inkscape* и рад у програму за стоно идаваштво (припрему штампе) *Scribus*.

Садржај предмета

Теоријска настава: Увод у рад са канцеларијским пакетом слободног кода *Libre Office.* Обрада текста коришћењем алата *Writer.* Прављење презентација коришћењем алата *Impress.* Елементи растерске графике. Обрада фотографија са програмом *GIMP*. Основе веторске графике. Рад са програмом *Inkscape.* Основе припреме и слагања докумената у програму *Scribus*.

Практична настава: На вежбама се програми, обрађени у теоријском делу курса, илуструју практичним примерима, респективно.

Литература:

- Perry, G. *Sams Teach Yourself Open Office.* Sams Publishing, 2004.
- Peck, A. *Beginning GIMP: From Novice to Professional*. Apress, 2008.
- Jurković, M. Di Scala, R. *Inkscape 0.48 Illustrator's Cookbook.* Packt Publishing, 2011.
- Schäfer, C. Pittman, G. *Scribus: Open-Source Desktop Publishing.* FLES Books, 2009.

СОЦИОЛОГИЈА ОБРАЗОВАЊА

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета

Упознавање са образовањем као производом и чиниоцем друштвеног развоја и његовом улогом у целокупном животу друштва; сагледавање функције образовања у савременим друштвеним процесима; разматрање односа образовања и окружења, друштвеног положаја учесника у образовном процесу, односа унутар образовног процеса и зависности образовања од друштвених вредности, потреба и норми.

Исход предмета

Усвајање социолошких сазнања о образовању; овладавање научно-категоријалним апаратом за сагледавање друштвеног контекста и значаја образовања; развијање критичког приступа процесу образовања.

Садржај предмета

Теоријска настава

Предмет и конституисање социологије образовања – Друштво, вредности и образовање – Појам и разноврсност образовних потреба – Може ли образовање променити друштво - Образовање и професије – Образовање и људски ресурси – Технологија и образовање – Екологија и образовање – Култура, религија и образовање – Образовање за све или образовање за свакога – Образовање и еманципација

Практична настава:Вежбе, Други облици наставе, Студијски истраживачки рад

Проучавање базичне литературе и социолошких студија о образовању кроз семинарске радове, дискусије о актуелним образовним процесима, њиховом значају и друштвеним последицама.

Литература

Коковић, Д.: *Друштво и образовни капитал*. Mediterran Publishing, Нови Сад 2009.

Шира литература: према потребама семинарских радова студената.

Екологија града

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: 5. семестар

Циљ предмета

Курс отвара неколико могућности: (а) разумевања начина функционисања друштава (посебно модерних, урбаних) у савременом еколошком контексту., (б) промишљање идеја о окружењу као друштвеној конструкцији (ц) критички однос према идејама које препознају само „природно“ и/или „вештачко“ окружење, (д) разумевање чињеница о томе да се градска друштва налазе у историјском, савременом и будућем епицентру свих збивања у окружењу – пут од енвајронментализма до одрживог развоја.

Исход предмета

Оспособљеност за контекстуалну анализу и синтезу посебних проблема дрштвено произведеног окружења у урбаним срединама и разликовање социолошког и осталих значења и значаја екологије у урбаним срединама.

Садржај предмета

Теоријска настава

Појмовна одређења: град и урбано, екологија и енвајронментализам; социјална екологија, урбана екологија, окружење, природа; интердисциплинарност у социолошком разумевању екологије: подстицаји и опструкције; град као макро-контекст; апологије у научним интерепретацијама социјалне екологије; друштвена конструкција природе; процеси дугог трајања; популациони, политички, технолошки, еколошки, економски и културни оквири за разумевање екологије града; одрживи развој; одрживи град.

Практична настава:Вежбе, Други облици наставе, Студијски истраживачки рад

Појединачна и групна интерпретација и дискусија упапред припремљених текстова, за сваку наставну јединицу/недељу. Анализа карактеристичних студија случаја.

Литература

1. Pušić, Ljubinko (2001), *Održivi grad: ka jednoj sociologiji okruženja*, Nezavisna izdanja Sl. Mašića, Beograd

2. Ponting, Klajv (2007), *Ekološka istorija sveta*, Odiseja, Beograd.

3. Goleman, Danijel (2010); *Ekološka inteligencija*, Geopoetika, Beograd.

Основи статистике

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема посебних услова за похађање предмета.

Циљ предмета

Циљ курса је упознавање студената са: етапама статистичког истраживања, основним терминима у статистици, нивоима мерења, груписањем и сређивањем статистичких података, графичким приказивањем података, као и са мерама дескриптивне статистике.

Исход предмета

Студенти су оспособљени да самостално прикупљају податке, да их групишу и графички представе, као и да их самостално тумаче помоћу мера дескриптивне статистике.

Садржај предмета

Теоријска настава

Краћи осврт на историјски развој статистике и њеном применом у социолошким истраживањима. Основни појмови у статистици. Етапе статистичког истраживања. Мерне скале. Груписање и сређивање података. Графичко приказивање података. Мере централне тенденције. Мере варијабилитета. Мере облика распореда.

Практична настава:Вежбе

Мерне скале. Груписање и сређивање података. Графичко приказивање података. Мере централне тенденције. Мере варијабилитета. Мере облика распореда.

Литература

Соколовска, Валентина (2013). Дескриптивна статистика. (ауторизована предавања)

Žižić, Lovrić, Pavličić (2006). *Metodi statističke analize*. Beograd: Ekonomski fakultet.

Šošić (2004). *Primijenjena statistika*. Zagreb: Školska knjiga.

Увод у антропологију

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: нема посебних услова за похађање курса

Циљ предмета

Циљ предмета је да се студенти упознају са најважнијим појмовима и теоријама антропологије, а првенствено са основама њена четири "велика поља": биолошком, социокултурном, археолошком и лингвистичком антропологијом.

Исход предмета

Оспособљавање студената да савладају и користе антрополошка знања о бројним проблемима који су карактеристични за све друштвене науке, чиме се знатно проширује њихова перспектива.

Садржај предмета

Теоријска настава

Поред најзначајнијих теоријских приступа обрађују се фундаментална питања која се тичу људске егзистенције: еволуција човека, развој усправног хода, мозга, дебата око доприноса наслеђа и окружења уљудском развоју, проблематика пола и рода, настанак језика, друштвених институција, државе итд.

Практична настава: вежбе, панел дискусија, проблематизација одабраних тема и литературе.

Литература

Фабијети, У., Р. Малигети и М. Винченцо (2002). *Увод у антропологију: од локалног до глобалног*. Београд: Clio.

Moore, J. (2002). *Uvod u antropologiju*. Zagreb: Jesenski i Turk.

Шкорић, М. и А. Кишјухас. *Антропологија*. Ауторизована скрипта.

Историја науке

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: нема посебних услова за похађање курса

Циљ предмета

Студенти се упознају са најзначајнијим научним открићима кроз историју и на основу тих знања могу адекватније да схвате развој науке, контекст тог развоја и препреке са којима се наука суочава.

Исход предмета

Студентима се омогућава да схвате развој једне од најзначајнијих друштвених институција, а то је наука, и да развијају критичко мишљење кроз разматрање бројних заблуда, али и теорија које се данас сматрају тачним.

Садржај предмета

Теоријска настава

Након анализе најранијих научних постигнућа древних цивилизација, анализирају се наука у Старој Грчкој и Риму, а затими средњи век, настанак универзитета и значај средњовековних технолошких иновација. Поред европског наслеђа, изузетно је битно и наслеђе исламских научника, где се обрађују најрелевантнији научни доприноси ове цивилизације. Ипак, најважнији период у историји науке свакако је био период научне револуције, тако да се посебна пажња посвећује и друштвено-историјским факторима који су утицали на настанак климе која је била повољна за развој изузетних научних доприноса. Након анализе научних доприноса након научне револуције обрађују се и најзначајнији доприноси у двадесетом веку.

Практична настава: вежбе, панел дискусија, проблематизација одабраних тема и литературе.

Литература

Коаре, А. (1981). *Научна револуција*. Београд: Нолит.

Пери, М. (2000). *Интелектуална историја Европе*. Београд: Clio.

Шкорић, М. и А. Кишјухас. *Историја науке*. Ауторизована скрипта.

Увод у филозофију

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема

Циљ предмета

Упознавање студената са темељним филозофским проблемима, питањима, правцима и дисциплинама, те са основном филозофском лексиком.

Исход предмета

Стицање основног општег знања из филозофије које оспособљава студента за самосталну лектиру филозофских текстова.

Садржај предмета

Теоријска настава

Одређење филозофије, порекло и извор филозофирања. Однос мита и логоса. Смисао и домети важења филозофских дисциплина. Однос филозофије према другим наукама.

Литература

1. Финк. Е., *Увод у филозофију*, Нолит, Београд 1989

2. Јасперс К., *Филозофија егзистенције. Увод у филозофију*, Просвета, Београд 1967

3. Хегел Г. В. Ф., *Историја филозофије I* (Увод), БИГЗ, Београд 1983

Филозофија културе

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема

Циљ предмета

Циљ предмета је да с обзиром на чињеницу да предмет „Филозофија културе“ има фундаментално значење за студије проблематике културе уопште, јер отвара могућност разумевања смисла човековог постојања из разумевања његове духовне делатности, односно, из његове културе и уметности, то је и циљ предмета да се студенти упознају са најзначајнијим филозофским промишљањима односа човека, културе и уметности.

Исход предмета

Исход предмета би требало да буде оспособљавање студената за успешно разумевање основних комплекса проблема из филозофске тематизације културе с посебним освртом на односе између културе, уметности и човека.

Садржај предмета

Теоријска настава

Разумевање филозофског питања културе је оно које студенте треба да уведе у посебни свет филозофског поимања културе и уметности, објасни им специфично цивилизацијско, западноевропско значење појма историје, његово линеарно и циклично поимање, те отвори простор разумевања питања о томе шта уопште значи – историјско схватање културе и уметности. Програм предмета „Филозофија културе“ предвиђа и проблематизацију кључних појмова културе и уметности као што су: игра, музика, смисао трагедије у амбиваленцији појмова аполонског и дионизијског, однос религије и културе, језика и културе, естетике и филозофија уметности, те критика модерне грађанске државе и културе.

Литература

1. **Хуизинга, J., *Homo ludens*, Матица хрватска, Загреб 1970.**
2. **Шилер, Ф., *О лепом*, BOOK & MARSO, Београд 2007.**
3. **Ниче, Ф., *Рођење трагедије*, Култура, Београд 1960.**
4. **Вебер, М., *Протестантска етика и дух капитализма*, Mediterran publ., Нови Сад 2011.**
5. **Маркузе, Х., *Човјек једне димензије*, В. Маслеша, Сарајево 1968.**
6. **Хоркхајмер, М., Адорно, Т., *Дијалектика просвјетитељства*, Свјетлост, Сарајево 1989.**

Увод у логику

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема услова.

Циљ предмета

Циљ предмета је да се студенти упознају са теоријским и историјским основама логике што би требало да омогући разумевање закона логичког мишљења.

Исход предмета

Исход предмета би требало да буде оспособљавање студената за успешно савлађивање онтолошких основа логике у практичком односу према логичком мишљењу.

Садржај предмета

Теоријска настава

Одређење логике. Историја логике. Закони логике. Битак и логос. Мишљење: појам, суд, закључак. Елементи математичке логике: рачуни исказа, предикат, класа. Логика сазнања и знања. Методологија науке.

Литература

1. Аћимовић, М., *Увод у логику*, Филозофски факултет Нови Сад, Нови Сад 1999.
2. Аћимовић, М., *Елементи логике*, Савез педагошких друштава, Нови Сад 2004.
3. Зајечарановић, Г., *Логика*, Издавачка јединица Универзитета у Нишу, Ниш 1996.
4. Коен, М./Нејгел Е., *Увод у логику и научни метод*, Јасен, Београд, Никшић 2006.
5. Лемон, Е. Ј., *Упознавање са логиком*, Јасен, Никшић 2002.

Естетика 1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема

Циљ предмета

Циљ предмета „Естетика 1“ је реактуализација филозофске оријентације овог предмета. Овај циљ биће остварен студирањем темељних списа и дела која се односе на естетско подручје, која су издржавала пробу времена, која подлеже најозбиљнијим питањима уметности и њеној улози и која су основ најутицајнијих естетичких оријентација. Студиј заснован на таквој припадајућој литератури требао би да еманципује студенте и оспособи их за самостална истраживања.

Исход предмета

Исход предмета би био оспособљавање студената за самостална естетичка истраживања.

Садржај предмета

Теоријска настава

Искуство је показало да је најпродуктивније комбиновати историјски и проблемски метод. У том смислу студиј предвиђа упознавање са главним естетским учењима од пресократоваца до данас, као и уочавање темељних проблема који су и данас отворени у естетици.

Практична настава: Вежбе

Анализа изворних филозофско-естетичких текстова.

Литература

1. **Платон, *Ијон. Хипија Већи. Гозба. Федар*, БИГЗ, Београд 2000.**
2. **Аристотел, *О песничкој уметности*, Зав. за уџб. и нас. сред., Београд 1990.**
3. **Гадамер, Х.Г., *Огледи о филозофији умјетности*, АГМ, Загреб 2003.**
4. **Морпурго-Таљабуе, Г., *Савремена естетика*, Нолит, Београд 1968.**
5. **Татаркјевич, В., *Историја шест појмова*, Нолит, Београд 1980.**
6. **Еко, У., *Умјетност и љепота у средњовјековној естетици*, Профил, Загреб 2006.**

Историја филозофије

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема

Циљ предмета

Упознавање са основама историје филозофије почев од античке, средњовековне и нововековне до савремене филозофије.

Исход предмета

Разумевање различитих епоха историје филозофије.

Садржај предмета

Теоријска настава

Име, појам, основна питања, дисциплине и правци филозофије. Филозофија и њена повест. Филозофија и друга подручја духа. Хеленска и хеленистичко-римска филозофија. Филозофија Средњег века. Филозофија ренесансе. Нововековна филозофија. Немачки класични идеализам. Савремена филозофија.

Литература

Бес, Жан-Марк; Боасијер, Ан, *Филозофски приручник*, Завод за уџбенике, Београд, 2009.

Перовић, М, *Историја филозофије*, Филозофски факултет, Одсек за филозофију, Нови Сад, 2003.

Тестирање у настави

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: -

Циљ предмета

Овладавање техником конструкције свих врста тестова постигнућа, Овладавање начинима евалуације и употребе тестова постигнућа

Исход предмета

Студент ће познавати основне принципе тестирања постигнућа и биће у стању да конструише тестове постигнућа свих врста и формата, као и да евалуира и тумачи резултате тестирања.

Садржај предмета

Теоријска настава

Улога тестова постигнућа у настави; Врсте тестова постигнућа; Формати презентовања и оцењивања ставки; Планирање израде теста; Конструкција објективног теста знања; Конструкција објективног теста сложеног постигнућа; Конструкција теста са питањима са конструисаним одговорима; Конструкција тестова извођења; Састављање, администрација и скоровање тестова; Методи интерпретације резултата тестова; Валидност и поузданост

Практична настава (вежбе, ДОН, студијски истраживачки рад)

Стивенсови нивои мерења, нормална расподела, мере централне тенденције и варијабилности, корелација, Основе статистичког пакета SPSS, Конструкција различитих врста тестова постигнућа, Методи скоровања и оцењивања тестова постугнућа, Одређивање основних метријских карактеристика теста; Семинарски рад

Литература

Фајгељ, С. (2009), Психометрија - Метод и теорија психолошког мерења (III допуњено издање), Београд: Центар за примењену психологију

Jackson, C. (2003). Psihologijsko testiranje. Jastrebarsko: Naklada Slap

Додатна литература:Miller, D.M., Linn, R.L., Gronlund. N.E (2009) Measurement and Assesment in Teaching, Pearson

Психологија партнерских односа

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета

Упознавање студената са факторима који утичу на избор партнера, динамику, квалитет и стабилност партнерских односа; разумевање различитих психопатолошких појава и процеса у партнерским односима, и развој свести о могућностима превенције и превазилажења ових проблема уз професионалну психолошку помоћ.

Исход предмета

Од студента се очекује да на крају курса буде способан: да покаже разумевање фактора који утичу на квалитет и стабилност партнерских односа; да разуме узроке најчешћих проблема у партнерским односима, да препозна различите облике насиља у партнерским односима, те да има свест о могућностима њиховог конструктивног превазилажења.

Садржај предмета

Теоријска настава

Љубав и сексуалност. Заблуде о љубави. Теорије партнерских односа. Хетеросексуални и хомосексуални партнерски односи. Избор партнера. Динамика партнерских односа. Фактори који утичу на квалитет и стабилност партнерског односа. Квалитет партнерских односа и психичко здравље. Најчешћи проблеми у партнерским односима и могућности њиховог превазилажења. Насиље у партнерским односима. Превенција, психолошко саветовање и психотерапија.

Литература

Čudina-Obradović, M. i Obradović, J. (2006). Psihologija braka i obitelji. Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga. (odabrana poglavlja)

Миливојевић, З. (2008). Емоције. Нови Сад: Психополис институт. (одабрана поглавља)

Миливојевић, З. (2007). Формуле љубави: Како не упропастити сопствени живот тражећи праву љубав. Нови Сад: Психополис институт. (одабрана поглавља)

Фелдман, С. (2008). Љубав на други поглед: Прошлост и садашњост специфично људског осећања. Нови Сад: Психополис институт. (одабрана поглавља)

Фром, Е. (1993). Умеће љубави. Београд: БИГЗ. (одабрана поглавља)

Психологија уметности

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: /

Циљ предмета

Упознавање студената са: различитим теоријским приступима и концептима у оквиру Психологије уметности; са различитим методама рада које се користе у оквиру Психологије уметности; са актуалним остраживањима у оквиру ове области. Оспособљавање студената за: детаљно и свеобухватно разумевање основних обележја различитих теоријских приступа; деталјно и свеобухватно разумевање метода рада; самостално трагање за актуалном релевантном литературом

Исход предмета

Од студента се очекује да на крају курса буде способан да: покаже разумевање основних теоријских концепата различитих приступа у психологији уметности; као и да покаже самосталност у препознавању и разумевању методологије рада различитих приступа у Психологији уметности.

Садржај предмета

Теоријска настава

Теоријска настава обухвата: Дефиницију предмета и циљева Психологије уметности; Психолошке теорије уметности; Методе истраживања у Психологији уметности; Савремена истраживања у Психологији уметности; Карактеристике и проблеме савремене визуелне културе; Специфичне проблеме у Психологији уметности.

Практична настава (вежбе, ДОН, студијски истраживачки рад)

Практична настава обухвата анализу видео-презентација, истраживачке семинарске радове и директне контакте са стваралоцима

Литература

Панић, В. (1989): Психолошка истраживања уметничког стваралаштва, Научна књига, Београд (одабрана поглавља)

Огњеновић, П. (1997): Психолошка теорија уметности. Институт за психологију, Београд

Арнхајм, Р. (1971): Уметност и визуелно опажање. Уметничка академија, Београд

Arnheim, R. (1962): The Genesis of a Painting Picasso's Guernica. University of California Press, Berkeley & Los Angeles

Milenković, S. (1997): Vrednosti savremene psihoterapije. Prometej, Novi Sad (str. 52-57)

Политичка психологија

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: -

Циљ предмета:

а) Упознавање студената:

- са основним знањима из политичке психологије, њене историје и значаја за остале гране психологије;

- са важним појмовима из ове области и њиховим манфиестацијама у току историје

- са практичном применом социјалне психологије и других грана психологије и психолошких процеса на политичко опредељивање њихову улогу и развој;

б) Оспособљавање студената:

- за разумевање основних проблема којима се бави политичка психологија, као и могућностима решвања тих проблема;

- за разумевање политичке ситуације и нарочито њено објашњење из социјално-психолошког угла;

- за примену стечених знања у пракси у мултикултурној и политички специфичној средини

Исход предмета:

Од студента се очекује да на крају курса буде способан да:

- Повеже стечена знања са знањима из других области психологије

- уочи важне процесе за политичко опредељивање, њихову улогу и развој;

- разуме и буде способан да објасни друштвено-политичке ситуацијеиз стручног угла;

- прочава нову литературу која се тиче политичке психологије и политичког опредељивања.

Садржај предмета

Теоријска настава

I Психолошке основе политичког одлучивања: ауторитарна личност, послушност и покравање ауторитету; II Стереотипи и предрасуде: настанак, развој, борба против предрасуда; III Врсте идентитета: социјални идентиет, теорије социјалног идентитета, нација и национални идентиет; IV Национализам и слични појмови: етноцентризам, расизам, антисемитизам, антинегризам; V Политичко опредељивање и понашање: теорије политичког опредељивања, медији и политика, испитивање јавног мнења; VI Прошлост и будућност политичке психологије: политика у посткомунистичким земљама, полтиика у Србији након 1990, будућност политичке психологије код нас и у свету.

Практична настава

Примери из праксе везани за основне концепте који ће бити обрађивани на теоријској настави. Презентација документарних и играних филмова на теме које се обрађују у току курса. Критички осврт на најважније експерименте из области политичке психологије.

Основна литература:

1. Миклош Биро (2006). Homo postcommunisticus. Београд, 20. Век

2. Иван Шибер (1998). Основе политичке психологије. Загреб, Политичка култура.

3. Hewstone and Stroebe (2004). Социјална психологија: Еуропске перспективе. Загреб, Наклада Слап.

4. Никола Рот (1983). Основи социјалне психологије. Београд, Завод за уџбенике и наставна средства.

Традиционална култура Срба у јужнословенском контексту

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: -

Циљ предмета

Упознавање са основним обележјима традиционалне културе Срба у јужнословенском контексту.

Исход предмета

Усвајање знања о *традиционалној култури*, као и њеним кључним категоријама, односно системом знакова који чине „језик“ традиционалне културе Срба и других Јужних Словена.

Садржај предмета

Теоријска настава

Порекло и историја Словена (Јужни Словени у дијахронијској перспективи). Значење и садржај појма традиционална култура (народна култура, етнокултура); традиционална култура као израз јединствене слике света; однос културе и природног језика као система знакова; семантичке јединице језика традиционалне културе: вербалне манифестације (песнички облици), радње, предмети и појаве; реконструисање садржаја традиционалне културе и њене слике света; бинарне опозиције; традиционална култура као систем знакова (циклично поимање времена; просторни односи: горе/доле, лево/десно; свој/туђи, елементи природе (вода, земља, небо, небеска тела); бића: богови, демони, хероји, свеци, људи и њихове номинације и атрибуције; биљке; животиње; предмети; појаве; социјални односи и сродство.

*Практична настава:*Анализа текстова у којима се рефлектују поменуте представе.

Литература: В. В. Седов, *Словени у далекој прошлости*, НС 2012; Ј. Деретић*, Културна историја Срба*, Бг. 2005; В. Караџић, *Етнографски списи*, Бг. 1972; Т.Ђорђевић, *Природа у веровању српског народа I-II*, Бг. 1958; В. Чајкановић, *Сабрана дела*, Бг. 1994 (одабрана поглавља); М. Недељковић, *Годишњи обичаји у Срба*, Бг. 1990; Љ. Раденковић, *Симболика света у народној магији Јужних Словена*, Ниш 1996; Н. Толстој, *Језик словенске културе*, Ниш 1995; *Српски митолошки речник,* Бг. 1998; *Словенска митологија: енциклопедијски речник*, Бг. 2001; А. Гура, *Симболика животиња у словенској народној традицији*, Бг. 2005; М. Елијаде, *Свето и профано*, В. Бања 1980; Зоја Карановић, *Небеска невеста*, Бг. 2010.

Култура, обред, поезија

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: -

Циљ предмета: Усвајање знања о кључним одликама лирских усмених врста у оквиру српске традиционалне културе (обредни контекст).

Исход предмета: Оспособљеност за самостално тумачење, разумевање и примену стечених теоријских знања приликом анализе усмених лирских песама.

Садржај предмета

Теоријска настава

Повезаност лирских врста са кључним елементима традиционалне духовне и материјалне културе. Дефиниција појма *обред*. Традиционални обред као *културни текст*, односно *систем знакова/кодова* (акционални – редослед одређених ритуалних радњи; предметни – свакодневни или специјално израђени ритуални предмети; вербални - поетски текст; персонални – одређени извођачи који врше ритулне радње и лица којима су упућене, локативном – простор на којем се изводи; темпорални – извођење у одређено доба године; музички и ликовни. Симболичка (знаковна) функција ритуалних радњи и предмета. Конструкција идеалтипске дескрипције обреда. Структурно-семантичка анализа обреда (календарског и животног циклуса).

*Практична настава:*Анализа и интерпретација одабраних текстова.

Литература: J. Јокић, *Краљичке песме: ритуал и поезија,* Друштво за српски језик и књижевност Србије, Бг. 2012; З. Карановић, *Небеска невеста*, Друштво за српски језик и књижевност Србије, Бг. 2010; Љ. Пешикан-Љуштановић, *Станаја село запали: огледи о усменој књижевности*, Дневник, НС 2007; А. ван Генеп, *Обреди прелаза*, СКЗ, Бг. 2005; Т. Р. Ђорђевић, *Животни круг,* Просвета, Ниш 2002; Б. Јовановић, *Магија српских обреда*, Светови, НС 1995; И. Ковачевић, *Семиологија ритуала*, Библ. XX век, Бг. 1985; Н. И. Толстој, *Језик словенске културе*, Просвета, Ниш, 1995; С. Зечевић, *Српска етномитологија*, Службени гласник, Бг. 2008; М. Елијаде, *Расправа о историји религија*, Академска књига, НС 2011; Д. Бандић, *Табу у традиционалној култури Срба,* БИГЗ, Бг. 1980; Л. Радуловић, *Пол/род и религија*, Српски генеалошки центар, Бг. 2009; Д. Големовић, *Етномузиколошки огледи*, Библ. XX век, Бг. 1997.

Писци средњовековне књижевности

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета: Овладавање знањем о главним писцима и делима српске средњовековне књижевности.

Исход предмета: Познавање најзначајнијих стваралаца и дела српске средњовековне књижевности и поседовање знања неопходних да би се схватиле њихове поетичке особености и историјски след.

Садржај предмета

Теоријска настава

Културноисторијски оквир и контекст средњовековне књижевности. Најважнији писци и дела српске средњовековне књижевности од XII до XVII века. Развој и главни мотиви косовске легенде. Узајамне везе и прожимања старе и народне књижевности.

Практична настава

Рад на текстовима: Свети Сава, *Житије светог Симеона*, *Служба светом Симеону*; Стефан Првовенчани, *Хиландарска повеља*, *Житије светог Симеона*; Доментијан, *Житије светог Саве;* Теодосије, *Житије светог Саве*; *Данилов зборник*; Григорије Цамблак, *Житије Стефана Дечанског*; Констанин Филозоф, *Житије деспота Стефана Лазаревића*; Пајсије, *Житије цара Уроша;* Деспот Стефан Лазаревић*, Слово љубве; Списи о кнезу Лазару и Косовском боју.*

Литература

Đ. Sp. Radojičić, *Antologija stare srpske književnosti (XI-XVIII veka),* Beograd, 1960; Ђ. Сп. Радојичић, *Књижевна збивања и стварања код Срба у средњем веку и у турско доба,* Нови Сад, 1967; М. Кашанин, *Српска књижевност у средњем веку*, Београд, 1975; Ђ. Трифуновић, *Кратак преглед југословенских књижевности средњег века,* Београд, 1976; Деспот Стефан Лазаревић, *Књижевни радови*, приредио Ђ. Трифуновић, Београд, 1979; Д. Богдановић, *Историја старе српске књижевности,* Београд, 1980; Ђ. Трифуновић, *Азбучник српских средњовековних књижевних појмова,* Београд, 1990; Ђ. Трифуновић, *Стара српска књижевност. Основе,* Београд, 1994; J. Рађеп, *Косовска легенда*, Нови Сад, 1995; Р. Маринковић, *Светородна господа српска,* Београд, 1998; Х. Георг Бек, *Византијски миленијум*, Београд-Бања Лука, 1998; Т. Јовановић, *Стара српска књижевност. Хрестоматија*, Београд-Крагујевац, 2000; J. Рађеп, *Старе српске биографије*, Нови Сад, 2008.

Поетика Милоша Црњанског

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:–

Циљ предмета: Да студенти стекну увид у дело Милоша Црњанског и његове поетичке особености (стил, теме, мотиви, развој, континуитет)

Исход предмета: Познавање стилских, тематских, мотивских и уопште поетичких особености дела Милоша Црњанског

Садржај предмета

Теоријска настава: Побуна итачке лирике (рушење традиције, однос према романтизму).- Суматраизам.- Стражиловски комплекс. – Лирско и историјско у роману М. Црњанског – Полност и жена у делу М. Црњанског. – Међуратне полемике.- Публицистика и есејистика. - *Студијски истраживачки рад* Интерпретација текстова: Поезија (избор); Есеји (избор); Путописи (избор), *Дневник о Чарнојевићу*; *Сеобе*; *Друга књига Сеоба* (избор); *Код Хиперборејаца* (избор)*; Роман о Лондону* (избор); Контекстуално и компаративно проучавање дела М. Црњанског

Литература

Александар Петров, *Поезија Црњанског и српско песништво*, Београд 1971 (избор); Новица Петковић, *Лирске епифаније М. Црњанског*, Београд 1996 (избор); Новица Петковић, *Два српска романа*, Београд 1988 (избор); Никола Милошевић, *Роман Милоша Црњанског*, Београд 1970 (избор); *Књига о Црњанском* (прир. М. Ломпар), Београд 2004 (избор); *Књижевно дело Милоша Црњанског* (зборник), Београд 1972 (избор); Петар Џаџић, *Повлашћени простори Милоша Црњанског*, Београд 1992 (избор); *Милош Црњански* (зборник) 1996; Мило Ломпар*, Аполонови путокази*, Београд 2004; Горана Раичевић, *Есеји Милоша Црњанског*, Нови Сад 2005 (избор); Горана Раичевић, *Кротитељи судбине: о Црњанском и Андрићу*, Београд 2010; Горана Раичевић, *Коментари "Дневника о Чарнојевићу",* Нови Сад 2010; Слободан Владушић, *Црњански, Мегалополис*, Београд 2011.

Поетика Иве Андрића

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета: Да студенти стекну увид у дело Иве Андрића и његове поетичке особености (стил, теме, мотиви, развој, континуитет)

Исход предмета: Познавање стилских, тематских, мотивских и уопште поетичких особености дела Иве Андрића

Садржај предмета

Теоријска настава: Писац као објективни посматрач – Андрићев рационализам – Појединачно и опште – од привидности, површности и таштине до суштине - Легенде и митови у књижевности као универзални обрасци у историјском току – Између реалистичких типова и цикличног схватања историје.- Мостови – тема и један од основних симбола Андрићевог дела: естетски, етички и метафизички — пролазност и трајност.- Страх код Андрића Страсти и инстинктивни живот на путу ка анимализација човека – Превладавање страха кроз очовечење. – Речи – О причи и причању – Страх од речи – Страх од прекомерности и зла – Речи које се отимају свом првобитном смислу. - Андрић као ''ангажовани писац''. - Фантастика код Андрића. - Проблеми људске утамничености. - Андрићеви писци. Интерпретација текстова: Приповетке (избор), ''Разговор с Гојом'', *На Дрини ћуприја, Госпођица, Травничка хроника, Проклета авлија,* Есеји (избор). Студије интертекстуалних веза, истраживање односа историјског контекста и књижевних дела И. Андрића

Литература

Зборник о Андрићу (прир. Р. Вучковић), Бг. 1999 (избор); Радован Вучковић, *Велика синтеза*, Сарајево 1974 (избор); Иво Тартаља, *Приповедачева естетика*, Београд 1979 (избор); Драган Стојановић, *Лепа бића Иве Андрића*, Нови Сад 2003 (избор); *Зборник радова о Иви Андрићу*, САНУ, Београд 1981 (избор); *Дело Иве Андрића у контексту европске књижевности*, Беобрад 1981 (избор); Петар Џаџић, *Храстова греда у каменој капији*, Београд; Петар Џаџић, *О проклетој авлији*; Горана Раичевић, *Кротитељи судбине*: О Црњанском и Андрићу, Београд 2010; Жанета Ђукић Перишић, *Писац и прича: стваралачка биографија Иве Андрића,* Нови Сад 2012.

Семиотика културе

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Курс није за студенте прве године

Циљ предмета

Упознавање студената са основним поставкама семиотичких истраживања и њихове примене на подручју проучавања културе.

Исход предмета

Студент је способан да сам изврши семиотичку анализу неке појаве у култури.

Садржај предмета

Теоријска настава

I Појмови семиотике и културе. Основе семиотике: учења о знаку (Де Сосир, Пирс). Типологија знакова. Денотација, конотација, идеологија. Опизиције: дигиталне, аналогне, поларне, мултиполарне; деконструкција опозиција. Парадигматика и синтагматика. Метафорични и метонимијски пол. Код и систем, енкодирање и декодирање, сигнал и језик, код и субкод, првостепени и другостепени. Врсте кодова: друштвени (вербални и невербални); текстуални; интерпретативни (перцептивни, идеолошки).

II Општа семиотика и посебне семиотике: семиотика града, семиотика историје, књижевна семиотика, семиотика свакодневног живота, визуелна семиотика,семиотика рекламе. Семиотика културе (границе културе, спољашње/унутрашње; функционисање културе; динамизам културе; типологија културе).

III Како урадити семиолошку анализу?

Практична настава:Вежбе

Анализа примера

Литература

1. Ј. Лотман, *Семиосфера*, Нови Сад 2005.

2. „Огледи из типологије културе „,*Трећи програм*, бр. 4, Београд 1974.

3.Ч. Морис, *Основе теорије о знацима*, Београд 1975.

4. У. Еко, *Култура, информација, комуникација,* Београд 1973.

5. Н. Грдинић, *Семиотика културе*, презентације

Стални облици песме и строфе

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Курс није за студенте прве године

Циљ предмета

Упознавање са појмовном апаратуром (стални облици песме/строфе; стилизације, криптоформе). Усвајање основних информација о стиховима и строфама класичног порекла; о сталним облицима песме и строфе романског, источњачког, германског, словенског и грчко-византијског порекла. Указати на нормирану структуру форме.

Исход предмета

Усвојени књижевно-теоријски појмови сталних облика. Познавање порекла појединих облика и њихове утемељености у књижевној традицији. Познавање правила облика. Препознавање употребе облика.

Садржај предмета

Теоријска настава

Појам сталног облика, стилизација и криптоформи. Класични стихови и строфе (хексаметар, елегијски дистих, сапфијска строфа, алкејска строфа). Облици романског порекла (терцина, станца, страмбото, сонет, циклус сонета, сонетни венац, канцона, сестина лирика, седста рима, балада, балата, лауда, мадригал, рондо, рондел, глоса). Источњачки облици песме и строфе (газела, рубаија, касида, пантум, хаику). Облици германског, словенског и грчко-византијског порекла (беђарац, краковјак, оњегинска строфа, канон, нибелуншка строфа).

Практична настава:

Рад на тексту; анализа примера наведених облика.

Литература

1. Никола Грдинић, *Стални облици песме и строфе*. Београд: Народна књига – Алфа, 2007.
2. Светозар Петровић, „Стих”, у: Зденко Шкреб/Анте Стамаћ, *Увод у књижевност*. Загреб: Графички завод Хрватске, 1983.
3. Светозар Петровић, *Облик и смисао. Списи о стиху.* Београд: Фабрика књига, 2003.
4. *Речник књижевних термина*. Београд: Институт за књижевност и уметност, 1987.

Веб дизајн

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета: Овладавање основама израде веб страница и система за управљање садржајем.

Исход предмета: Познавање језика за означавање хипертекста (*HTML*) и каскадног описа стилова (*CSS*) омогућиће студентима разумевање и примену основних алата за израду веб страница. Студент треба да савлада и коришћење система за управљање садржајем (*CMS*) и коришћење WYSIWYG едитора за визуелну израду веб страница.

Садржај предмета

Теоријска настава: Упознавање са основама језика за означавање докумената и каскадног описа стилова. Формирање и одржавање веб садржаја, организовање садржаја блогова и web локација помоћу система за управљање садржајем (*Joomla,Word Press*), инсталирање и конфигурисање ових система. Визуелна израда веб страница коришћењем WYSIWYG едитора.

Практична настава: На вежбама се програми, обрађени у теоријском делу курса, илуструју практичним примерима, респективно.

Литература:

- Hill, J. Brannan, J.A. *Briljantno HTML5 i CSS3.* CET, 2011.
- Hussey, T. *Naučite Word Press.* Mikro knjiga, 2011.
- North, Б. M. *Joomla! 1.5: priručnik za korisnike.* Mikro knjiga, 2010.

Облици језичке комуникације (на мађарском језику)

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Знање мађарског језика

Циљ предмета

Упознавање студената са специфичним карактеристикама појединих комуникационих облика од свакодневног спонтаног говора и писаног парола до писаних интерактивних комуникационих облика на интернету.

Исход предмета

Студенти стичу способност препознавања и оцењивања конкретних комуникационих облика на основу њихових фонолошких, лексиколошких, морфолошких, синтаксичких и стилских карактеристика.

Садржај предмета

Теоријска настава

1. Појам комуникације и њено научно проучавање. 2. Модели и основни типови комуникације. 3. Медији и начин комуницирања. 4. Комуникативна способност и функционални стилови. 5. Спонтани говор: психолошки фактори и главне фазе продукције говора. 6. Комуникативна перспектива као принцип структуисања исказа. 7. Функције и карактеристике прозодијских фактора у спонтаном говору. 8. Говорни чинови и структуралне карактеристике дискурса. 9. Карактеристике писаног изражавања. 10. Утицај фреквентности синтаксичких фактора на комуникативност писаних и гласно интерпретираних, односно прочитаних текстова. 11. Језичко изражавање у масовним медијима. 12. Интернет, веб, мултимедијалност, хипертекст. 13. Нови облик комуникације: писано-говорни језик и његове карактеристике.

Литература

1. Buda Béla: A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségei. Bp. Animula, 1994.
2. Béres István – Horányi Özséb: Társadalmi kommunikáció. Bp. Osiris Kiadó, 2001.
3. Rosengren, Karl Erik: Kommunikáció. Bp., Typotex, 2004.
4. Pléh Cs. – Síklaki I. – Terestyéni T.: Nyelv – kommunikáció – cselekvés. Bp. Osiris Kiadó, 1997.
5. Kontra Miklós : Beszélt nyelvi tanulmányok. Bp. MTA Nytud. Int., 1988.
6. Keszler B. – Tátrai Sz.: Diskurzus a grammatikában – grammatika a diskurzusban. Bp. Tinta , 2009.
7. Gecső T. – Sárdi Cs.: A kommunikáció nyelvészeti aspektusai. Bp. Tinta, 2009.
8. Bódi Zoltán: A világháló nyelve. Bp., Gondolat Kiadó, 2004.
9. Pásztor Kicsi Mária: A mai vajdasági magyar napi sajtó és elektronikus média informatív szövegeinek szintaktikai, intonációs és kommunikatív jellemzői. Újvidék, ÚE BTK, 2012.
10. Pásztor Kicsi Mária: A spontán beszédtől az internetes nyelvhasználatig. In: Tudomány – módszer – argumentáció. Újvidék, VMAT, 2012.

Род и приповедање

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета

Циљ курса је да се преиспита однос категорије рода (gender) и приповедних поступака у књижевном тексту, односно да се на примерима репрезентативних књижевних дела писаних у различитим епохама осветле историјски, културни, теоријски и вредносни критеријуми који су утицали на исказивање родних улога и идентитета у књижевном делу.

Исход предмета

Студенти стичу основна сазнања из области родних студија (историја и терминологија) и женске књижевне историје, и усвајају теоријске моделе родног читања књижевности**.**

Садржај предмета

Теоријска настава

Пол и род: историја и примена термина (С. Бовоар, Р. Столер, Џ. Батлер). Гинокритика и истраживање женске књижевне традиције (С. Гилберт, С. Губар, И. Шоволтер). Представљање родних идентитета у књижевности (Џ. Фетерли, Ш. Фелман, К. Милет). Епистемологија и методологија родних студија књижевности (С. Гилберт, С. Губар, А. Колодни). Ауторство и књижевни канон (Х. Блум, С. Губар). Тело и текст (Ш. Фелман, Е. Сиксу, Ј. Кристева)

Практична настава:Вежбе, Други облици наставе, Студијски истраживачки рад

Анализа изабраних књижевних текстова из различитих епоха, од средњовековне (Чосер), ренесансне (Шекспир) до романа 19. и 20. века (Е. Бронте, Џ. Остин, Х. Џејмс, В. Вулф), с циљем примене теорије и методологије родних студија.

Литература

Дојчиновић Нешић, Биљана. Гинокритика (1993).

Гордић Петковић, Владислава. На женском континенту (2007).

Милојевић, Ивана и Слободанка Марков (ур.). Увод у родне теорије (2011). (изабрана поглавља)

Showalter, Elaine. A Literature of Their Own: British Women Novelists from Bronte to Lessing (1977).

Showalter, Elaine. A Jury of Her Peers (2009).

Практикум са изабраним текстовима И. Шоволтер, Џ. Фетерли, Е. Мерс, С. Губар, А. Колодни, Џ. Батлер и других.

РЕТОРИКА ТЕКСТУАЛНЕ КУЛТУРЕ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Б2 ниво знања енглеског језика

Циљ предмета

Проучавањем одлика текстова на енглеском језику три области у којима доминирају текстуални обрасци – потрошачке културе и рекламне индустрије, индустрије забаве (културолошки обрасци на телевизији и филму), и области нових медија (Интернет и дигитални медији), студенти се уводе у процес истраживања у области студија англофоне културе и енглеског језика, те професионалног бављења истраживањем и критиком. Један од главних циљева курса је сензибилизирање студената за препознавање кодова савремене популарне културе кроз одлике текстова које та култура производи, њихово оспособљавање за самостално спровођење семиотичке анализе датих текстова и групног истраживачког пројекта, као и за ефектно представљање резултата истраживања у писаној и усменој форми на енглеском језику.

Исход предмета

Студенти ће умети да самостално анализирају текстуални материјал примењујући принципе семиотичке анализе, да спроведу истраживање на одређену тему, те да своје истраживање прикажу у различитим форматима текста на енглеском језику прилагођеним контексту и циљној публици**.**

Садржај предмета

Теоријска настава

Културна продукција, разумевање одлика популарне културе. Кључни појмови везани за област студија културе. Проблеми субјективитета и идентитета. Популарна култура – потрошачко друштво, телевизија, текст, публика. Дигитална култура. Урбани простор као културни простор. Језик и популарна култура.

Практична настава:Вежбе

Часови су структурирани око активности везаних за дискусију о унапред дефинисаним темама, читање текстова са листе лектире и критички коментар тих текстова. Низови задатака укључују уводна излагања у вези са темама о којима ће се дискутовати на часовима, те циклусе читања и писања ради развијања и саопштавања идеја у професионалном окружењу. Планирање истраживачког пројекта. Формално усмено презентовање, израда двоминутне презентације истраживачког пројекта и увежбавање излагања у 20x20 формату усмене презентације.

Литература

Barker, Chris. Cultural Studies: Theory and Practice. London: Sage, 2008.

Maasik, S. and Jack Solomon. Signs of Life in the USA. Boston, New York: Bedford St. Martins, 2012.

Развој српског језичког стандарда

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: -

Циљ предмета: Упознавање са основним појмовима о културно-историјским оквирима настанка словенске писмености, сменама књижевнојезичких идиома код Срба од 12. до 19. века, као и процесом стандардизације српског језика

Исход предмета: Савладавање основних појмова у вези са почецима словенске писмености, развојем и сменом књижевних језика код Срба од 12. до 19. века, као и процесом стандардизације српског језика; способност читања и анализирања старословенских, старосрпских, српскословенских, рускословенских, славеносрпских текстова (на фонолошком нивоу).

Садржај предмета

***Теоријска настава*:** Настанак старословенског језика. Живот и дело Ћирила и Методија. Појмови унутрашње и спољаше историје језика. Настанак српске редакције старословенског језика и њена фонолошка норма. Појам диглосије. Главни правци развоја фонолошког система српског језика. Прелазак са српскословенске на рускословенску редакцију. Периодизација књижевних језика код Срба у 18. и 19. веку: (1) књижевни језик до 1740.године; (2) књижевни језик од 1740. до 1780.г. и (3) од 1780. до првог издања Вуковог *Рјечника*. Конкуренција и коегзистенција норми у књижевном језику краја 18. и почетка 19. века. Славеносрпски и доситејевски тип књижевног језика. Реформе писма и правописа почетком 19. века (Сава Мркаљ и Вук Стефановић Караџић). Вуков *Рјечник* из 1818. г. Вуков програм књижевнојезичке реформе. Стандардизација српскохрватског књижевног језика у другој половини 19. века. Епоха кристализације стандардног језика (1878−1918). Књижевни језик у 20. веку. Српски и хрватски језички стандард.

***Практична настава (вежбе)*:** Читање и анализа старословенских, српскословенских, рускословенских, славеносрпских текстова (фонолошки план).

Литература:

1. Ђорђић, Петар (1975). *Старословенски језик*. Нови Сад: Матица српска. 5−85.

2. Јерковић, Вера (1984). Српскословенска норма у гласовном и морфолошком систему. *Југословенски семинар за стране слависте*. 33−34: 55−67.

3. Младеновић, Александар(1971). Елементи историје српскохрватског језика. *Општа енциклопедија Ларус*.Београд.

4. Ивић, Павле (1998). *Преглед историје српског језика*. Сремски Карловци – Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића.

5. Суботић, Љиљана (2004). Из историје књижевног језика: питање језика. *Предавања из историје језика*. Нови Сад: Филозофски факултет.145−191.

СОЦИОЛОГИЈА

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема посебних услова

Циљ предмета

Циљ предмета јесте да студенте упозна са социолошким приступом друштву, укључујући главне социолошке теорије и метод. Други сегмент циља је да полазнике упути у најважније особености социолошког начина мишљења о друштву и друштвеним проблемима, као и да им учини јасним ограничења такозваног „здраворазумског“ промишљања друштва.

Исход предмета

Студенти су способни да разумеју најважније социолошке теорије и социолошки метод, као и да разматрају друштвене проблеме на начин који надилази оквире „здраворазумског“ приступа.

Садржај предмета

Теоријска настава

Социологија између науке и имагинације – Конфликтна традиција у социологији – Диркемовска традиција – Микроинтеракционистичка традиција – Кључне социолошке дихотомије - Методологија и социолошки метод – Друштвене институције – Организације и бирократија – Појам моћи и појам власти – Држава и политика – Друштвене неједнакости и стратификација – Друштвена покретљивост и канали друштвене покретљивости – Сиромаштво – Култура, субкултуре и животни стилови - Глобализација

Практична настава:Вежбе, Други облици наставе, Студијски истраживачки рад

Вежбе за овај предмет нису предвиђене, али је зато у току предавања предвиђена дискусија о проблемима друштва из социолошког угла. Такође је предвиђено да студенти, уколико то желе, могу урадити семинарски рад на основу шире литературе, а под менторством наставника.

Литература

Обавезна:

Маринковић, Д.: *Увод у социологију*. Mediterran Publishing, Нови Сад 2013 (треће проширено издање).

Шира: Гиденс, Е.: *Социологија*, 2001, 2007. (ЦИД, Економски факултет у Београду)

Хараламбос М, Холборн М.: *Социологија. Теме и перспективе*. Голден маркетинг, Загреб 2002.

Популарна култура и животни стилови

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: упис на одговарајућу годину студија

Циљ предмета:

Упознавање са најважнијим социолошким приступима у изучавању популарне културе и животних стилова, њеним садржајима и утицајем, као и њиховим друштвеним и културним контекстом, посебно у савременом свету.

Исход предмета:

Усвајање знања, овладавање научно-категоријалним апаратом за разумевање појава популарне културе и значаја животних стилова; оспособљавање за аналитичко и критичко сагледавање садржаја популарне културе и животних стилова у склопу друштвених и културних процеса и творевина; развијање способности за вредновање културних творевина и садржаја различитог нивоа.

Садржај предмета:

Теоријска настава – проблеми одређења популарне културе и њеног разграничења од масовне културе; проблеми друштвене, културне и техничке условљености популарне културе; популарна култура, животни стилови и потрошачко друштво; вредносне оријентације, популарна култура и животни стилови; међусобна условљеност субкултура, популарне културе и животних стилова; савремени друштвени процеси, глобализација, популарна култура и животни стилови; животни стилови, друштвена структура и социјална стратификација; популарна култура, животни стилови и слободно време; проблеми индивидуализације и идентитета у популарној култури и животним стиловима.

Практична настава – Проучавање базичне литературе и проблемских студија из социологије популарне културе и животних стилова, дискусије о прочитаним проблемима, њиховом научном значају и друштвеним и културним последицама.

Литература

Čejni, Dejvid (2003): *Životni stilovi*. Beograd: Clio.

Đorđević, Jelena (prir.) (2009): *Postkultura*. Beograd: Clio.

Fisk, Džon (2001): *Popularna kultura*. Beograd: Clio.

Коковић, Драган (2005): *Пукотине културе*. Нови Сад: Прометеј.

Tompson, Kenet (2003): *Moralna panika*. Beograd: Clio.

Социологија надреализма

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: -

Циљ предмета

Упознавање са историјским и друштвеним пореклом и значајем надреализма.

Исход предмета

Упознавање садржаја и разумевање смисла надреалистичке теорије сазнања и поетике; разумевање надреализма у контексту историјске авангарде и друштвених и политичких прилика европског друштва почетком двадесетог века.

Садржај предмета

Теоријска настава

Порекло и типолошке одлике надреалистичког покрета. Место надреализма у историјској авангарди. Настанак, развој и главни актери париског надреализма. Настанак и главни актери београдског надреализма. Однос између париског и београдског надреализма. Надреализам и психоанализа. Надреализам и марксизам. Етнологија и надреализам. Надреализам и социологије свакодневног живота. Надреалистичка теорија сазнања. Социолошка димензија надреалистичке теорије и праксе. Интедрисциплинарност надреализма између књижевности, друштвене теорије и социјалне акције. Надреализам у савременом искуству. Историјске и друштвене поуке надреализма.

Практична настава

Представљање надреалистичких мултимедијалних радова. Упознавање са надреалистичким филмом, сликарством, плакатима, прогласима, изложбама, социјалним протестима и различитим облицима друштвеног ангажмана и активизма.

Литература

Breton, Andre (1979). *Tri manifesta nadrealizma*, Kruševac: Bagdala.

Бретон, Андре (1999). *Нађа*, Београд: Нолит.

Karan, Milenko (1989). *Psihoanaliza i nadrealizam*, Nikšić: Univerzitetska riječ.

Kostić, Đorđe (1991). *U Središtu nadrealizma. Sukobi, Beograd*: Biblioteka grada Beograda.

Milenković, Pavle (2012). *Uvod u sociologiju srpskog nadrealizma*, Novi Sad: Mediterran Publishing.

Nado, Moris (1980). *Istorija nadrealizma*, Beograd: BIGZ.

Novaković, Jelena (1996). *Na rubu halucinacija. Poetika srpskog i francuskog nadrealizma*, Beograd: Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu.

Popović, Koča, Ristić, Marko (1985). *Nacrt za jednu fenomenologiju iracionalnog*, Beograd: Prosveta.

Vučković, Radovan (2009). *Sjajno društvance: priča o srpskim nadrealistima*, Beograd: Službeni glasnik.

Естетика 2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема

Циљ предмета

Циљ предмета „Естетика 2“ је реактуализација филозофске оријентације овог предмета. Овај циљ биће остварен студирањем темељних дела и списа који се односе на естетско подручје, која су издржавала пробу времена, која подлеже најозбиљнијим питањима уметности и њеној улози и која су основ најутицајнијих естетичких оријентација. Студиј заснован на таквој припадајућој литератури требао би да еманципује студенте и оспособи их за самостална истраживања.

Исход предмета

Исход предмета би био оспособљавање студената за самостална естетичка истраживања.

Садржај предмета

Теоријска настава

Искуство је показало да је најпродуктивније комбиновати историјски и проблемски метод. У том смислу студије естетике предвиђају упознавање са главним естетским учењима од предсократика до данас, као и уочавање темељних проблема који су и данас отворени у естетици.

Практична настава: Вежбе

Анализа изворних филозофско-естетичких текстова.

Литература

1. **Платон, *Ијон. Хипија Већи. Гозба. Федар*, БИГЗ, Београд 2000.**
2. **Аристотел, *О песничкој уметности*, Зав. за уџб. и нас. сред., Београд 1990.**
3. **Гадамер, Х.-Г., *Огледи о филозофији умјетности*, АГМ, Загреб 2003.**
4. **Гилберт, К. Е., Кун, Х., *Историја естетике*, Култура, Београд 1969.**
5. **Грлић, Д., *Естетика I-IV*, Напријед, Загреб 1974.**
6. **Кроче, Б., *Бревијар естетике*, Глобус, Загреб 2001.**

Естетика

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема

Циљ предмета

Циљ предмета је да се студенти упознају са основним правцима и проблемима естетике, која је у правом реду тематизована у свом традиционалном одређењу као филозофија уметности.

Исход предмета

Исход предмета „Естетика“ би требало да оспособи студенте да успешно апсолвирају основне естетичке категорије и проблеме, и да стекну оријентацију у основним правцима савремених естетичких теорија.

Садржај предмета

Теоријска настава

Појам и предмет естетике. Естетика као филозофска дисциплина. Естетика и њој сродне дисциплине. Настанак естетике. Појам уметности у историјском смислу. Естетски феномен. Онтологија уметности. Естетичка аксиологија. Естетичка гносеологија. Класична, модерна и постмодерна уметност. Основни и практички појмови о уметности. Друштвена димензија уметности.

Литература

1. **Узелац, М. *Естетика*, Академија уметности, Нови Сад 1999.**
2. **Адорно, Т., *Естетичка теорија*, Нолит, Београд 1979.**
3. **Хартман, Н., *Естетика*, Дерета, Београд 2004.**
4. **Морпурго-Таљабуе, Г., *Савремена естетика*, Нолит, Београд 1968.**
5. **Еко, У., *Умјетност и љепота у средњовјековној естетици*, Профил, Загреб 2006.**
6. **Гилберт, К.Е., Кун, Х., *Историја естетике*, Култура, Београд 1969.**

Филозофија медија

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема додатног услова.

Циљ предмета

Циљ предмета је да се студенти упознају са филозофским приступом различитим медијима. Такође требају бити упознати са променама које су сами медији извршили у нашој перцепцији стварности као и са новим погледима на свет који су настајали паралелно са развојем медија.

Исход предмета

Очекује се да ће студенти кроз филозофску призму стећи елементарно знање о појединим медијима, њиховим техничким, епистемичким и естетским обележјима, затим и о појединим етапама историје медија. Ово знање ће бити од користи приликом разбијања стереотипа о искључиво негативној (нпр. идеолошкој) функцији медија у друштву и о стварању адекватнијег суда о њиховој правој вредности.

Садржај предмета

Теоријска настава

Задатак филозофије медија: проучавање општег феномена медијалности на примеру појединачних медија (писмо, штампа, фотографија, филм, радио, телевизија, интернет ...). Шири и ужи појам медија. Пренос информација и комуникација. Медијске револуције и иновације. Медији и јавно мнење. Моћ и медији. Проблем медијске обмане. Симулација и симулакруми. Медијски условљене трансформације опажања и сазнања. Етика и естетика медија. Типови теорије медија: културно-критичке, семиотичке, (пост)структуралистичке, техничке, конструктивистичке и друге теорије медија. Социјална историја медија. Историја филозофије медија.

Литература

1. Адорно, Т. В.: „Два есеја о телевизији“, у: *Летопис Матице српске* (1966), стр. 248–267; 2. Бењамин, В.: *Есеји*, Нолит, Београд 1974; 3. Бодријар, Ж.: *Симболичка размена и смрт*, Дечје новине, Горњи Милановац 1991; 4. Briggs A./P. Burke: *Социјална повијест медија*, Пелаго, Загреб 2011; 5. Вирилио, П.: *Машине визије*, Светови/Октоих, Нови Сад/Подгорица 1993; 6. Меклуан М.: *Гутенбергова галаксија*, Нолит, Београд 1973; 7. Платон: *Федар*, БИГЗ 1985; 8. Чекић, Ј./Ј. Благојевић (прир.): Моћ/медији/&, Факултет за медије и комуникације, Центар за медије и комуникације, Београд 2012

Филозофска антропологија

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема

Циљ предмета

Циљ предмета „Филозофска антропологија“ је да се студенти упознају са појмом, предметом и садржајем фундаменталних антрополошких одређења човека у филозофији

Исход предмета

Исход предмета би требало да буде да се студенти оспособе за филозофско разумевање начина како је у традицији филозофије тематизовано питање бити човека.

Садржај предмета

Теоријска настава

а) Разликовање филозофске антропологије од емпиријске антропологије која се најчешће јавља у лику културне антропологије, социолошке и етнолошке антропологије

б) Филозофска антропологија као темељна филозофска дисциплина (идеја да филозофска антропологија егзистира од почетка филозофије и идеја да филозофска антропологија представља нову филозофску дисциплину - схватања Канта и Плеснера)

ц) Спорна филозофска становишта о карактеру филозофске антропологије:

-Филозофска антропологија из перспективе феноменологије Шелера и Ландсберга,

-Филозофска антропологија као онтологија човековог бивствовања

-Фундаментална онтологија Мартина Хајдегера

-Оспоравања филозофске антропологије са становишта егзистенцијализма (Јасперс, Сартр)

-Филозофска антропологија и психоанализа (Фројд, Фром)

-Филозофска антропологија и позитивизам

-Филозофска антропологија и структурализам (Леви-Строс)

-Оспоравање филозофске антропологије са становишта филозофије историје (Маркс, Дилтај)

Литература

1. **Scheler, M., *Положај човјека у космосу*, В. Маслеша, Сарајево 1961.**
2. **Plessner, H., *Увод у филозофску антропологију*, В. Маслеша, Сарајево 1961.**
3. **Gehlen, A., *Човјек. Његова природа и положај у свијету*, В. Маслеша, Сарајево 1974.**
4. **Финк, Е., *Основни феномени људског постојања*, Нолит, Београд 1984.**
5. **Зборник *Филозофија модерног доба: филозофска антропологија*, В. Маслеша, Сарајево 1986.**

Филозофија морала

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема

Циљ предмета

Циљ предмета „Филозофија морала“ је да се студенти упознају са основним садржајима филозофије морала као филозофске дисциплине која проучава унутрашњу структуру моралног карактера.

Исход предмета

Исход предмета би требало да омогући студентима добру оријентацију у проблематици моралног карактера, посебно с обзиром на структуру воље и вољних активности човека.

Садржај предмета

Теоријска настава

Проблем филозофског заснивања психологије. Филозофија морала као филозофско-етичка дисциплина. Појам морала (Сократ, Стоицизам, Римски појам морала, Јудеохришћански појам морала, Нововековни појам морала, Кант, Хегел, Савремене дискусије о појму морала). Морални карактер и структура моралног делања (појам моралног карактера; морални мотиви; егоизам и алтруизам; морално уверење; морална намера,одлука и избор; морална импутација, кривица и санкција; морални стид и кајање; појам моралне одговорности; појам савести).

Литература

1. **М.А. Перовић, *Увод у етику*, КриМел, Нови Сад 2003.**
2. **М.А. Перовић, *Етика*, Графомедиа, Нови Сад 2001.**
3. **Хусеинов, А.А., Ирлиц, Г., *Историја етике*, Књижевна заједница Н. Сада, Нови Сад 1992.**
4. **Сингер, П., *Увод у етику*, Изд. књиж. З. Стојановића, С. Карловци-Н. Сад 2004.**
5. **Аристотел, *О души. Parva naturalia* (књиге: I-II), ПАИДЕИА, Београд 2012.**

Биоетика и медији

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Нема

Циљ предмета

Циљ предмета „Биоетика и медији“ је упознавање студената са специфичним биоетичким приступом фундаменталним питањима холистички схваћеног живота, која су у непосредној вези са научним и техничко-технолошким напретком. Циљ предмета је и да се студенти упознају са моралним дилемама с којима се могу суочити у професионалном извештавању и јавном деловању, и указивање на поштовање одговарајућих кодекса приликом извештавања о деликатним и контроверзним биоетичким темама.

Исход предмета

Предмет треба да оспособи студенте за самостално размишљање, аргументовање и оријентисање у вези са темељним дилемама савременог човечанства.

Садржај предмета

Појам биоетике. Настанак и развој биоетике. Етика и биоетика. Појам живота у филозофији и другим наукама. Темељне позиције у биоетици. Екофилозофија. Нуклеарна технологија и њени изазови. Генетички модификовани организми. Статус животиња и њихова права. Биоетички проблеми у медицини. Еугеника. Абортус. Трансплантација органа. Репродуктивно и терапеутско клонирање. Еутаназија. Биоетика и болести зависности. Биоетика и религија. Биоетика и право. Биоетика и економија. Биоетика и уметност. Биоетичка едукација. Биоетика и медији. Биоетика у Србији.

Литература

1. **Ракић, В., Младеновић, И., Дрезгић, Р., *Биоетика*, Сл. гласник, Београд 2012.**
2. **Ринчић, И., *Европска биоетика: идеје и институције*, Пергамена, Загреб 2011.**
3. **Перовић, М.А., *Етика медија*, „Бијели Павле“, Подгорица 2007.**
4. **Жарден, Џ.Р. де., *Еколошка етика*, Сл. гласник, Београд 2006.**
5. **Сингер, П., *Увод у етику*, Изд. књиж. З. Стојановића, С. Карловци-Н. Сад 2004.**
6. **Човић, А., *Етика и биоетика*, Пергамена, Загреб 2004.**

АРХЕОЛОГИЈА И МЕДИЈИ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета: Стицање основних знања о археологији као научној дисциплини и њеном присуству у масовним медијима; непристрасна и објективна употреба археологије.

Исход предмета: Усвојена знања из основа формирања и функционисања археолошких тумачења прошлости; способност за критичко вредновање различитих начина употребе археологије у медијима.

Садржај предмета

Теоријска настава – Археологија као научна дисциплина и теоријско-методолошки оквири. Улога медија у стварању и преношењу знања о прошлости. Питање медијске конструкције знања у корелацији са принципима научних дисциплина археологије и историје. Проблематизација погрешне употребе археолошких података у медијима: неразумевање археологије, намерна злоупотреба, сензационализам, формирање конструката у служби друштвених и политичких тежњи. Преиспитивање етичке и друштвене одговорности припадника академске заједнице у медијској популаризацији археологије и историје. Значај медија за археологију и њихова позитивна улога у едукацији и популаризацији науке и културе.

Практична настава, вежбе – Дискусије о конкретним примерима и коришћењу археолошких сазнања у области телевизије, штампаних медија, филма, књижевности и различитим видовима популарне културе.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе) :

1. К. Грин, *Увод у археологију*, Београд 2003.
2. М. Џонсон, *Археолошка теорија*, Београд 2009.
3. B. Olsen, *Od predmeta do teksta*, Beograd 2002.

Додатна литература (одабрана поглавља из наведене литературе)::

1. T. Clack, M. Brittain (eds.), *Archaeology and the Media*, Walnut Creek 2007.
2. C. Holtorf, *Archaeology is a brand, the meaning of archaeology in contemporary popular culture*, Walnut Creek 2007.
3. А. Палавестра, *Измишљање традиције: „винчанско писмо“*, Етноантрополошки проблеми 5/2, Београд 2010, 239-258.
4. M. Milosavljević, *Arheologija nad moštima*, Antropologija 11/2, Beograd 2011, 115–140.

ИСТОРИЈА АНТИЧКЕ ГРЧКЕ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: -

Циљ предмета: Излагање историје античке Грчке и упознавање са закономерностима у политичкој, економској, социјалној и културној сфери. Културно наслеђе античке Грчке.

Исход предмета: Усвајање знања из историје античке Грчке заснованих на резултатима савремених истраживања и оспособљавање студената за самостално истраживање и примену стечених знања.

Садржај предмета

Теоријска настава – Предмет обухвата излагање просторног, хронолошког и језичко-етничких оквира античке Грчке. На предмету се излаже преглед преисторијског развоја Грчке, периодизација, становништво, језик, име и писмо, природни услови и привреда Грчке и карактеристике социјално-економских односа.

Нарочита пажња на предмету се поклања материјалним и писаним историјским изворима: археолошки налази, натписи (епиграфика), папирологија, новац (нумизматика) и дела античких аутора. Тежиште излагања је на политичкој и културној историји и писменим изворима.

Практична настава, вежбе – упознавање историје античке Грчке на основу читања извора и текстова у преводу уз коришћење техничких наставних средстава за приказивање простора на коме се простирала античка Грчка, као и приказивање слика и филмова о античкој Грчкој.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе):

1. И. Јордовић*, Стари Грци. Портрет једног народа,* Београд 2011.
2. К. Марицки Гађански, *Грчка историја*, део I (скрипта), Нови Сад 1984, 1987.
3. *Стара Грчка*, у редакцији В. В. Струвеа и Д. П. Калистова, Сарајево 1959.
4. Џ. Бјури, Р. Мигс, *Историја Грчке I и II*, Београд 2008.
5. А.-М. Битен, *Стара Грчка*, Београд 2010.
6. *Античка Грчка*, Кембриџ илустрована историја, приредио: П. Картлиџ, Нови Сад 2007.
7. *Оксфордска историја грчког и хеленистичког света*, приредили: Џ. Бордман, Џ. Грифин, О. Мари, Београд 1999.
8. Џ. Чедвик, *Микенски свет*, превод: Љ Црепајац, Београд 1980.
9. Б. Гавела, *Историја уметности античке Грчке*, Београд 2002.
10. Дела античких писаца у преводу.

ИСТОРИЈА РУСИЈЕ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета: Стицање нових и продубљивање стечених знања о различитим аспектима (друштвеном, политичком, економском, културном итд.) историје Русије. Развијање критичког мишљења и мултиперспективног приступа у самосталном интерпретирању резултата научних истраживања политичког, друштвеног, економског и културног аспекта историје Русије.

Исход предмета: Способност да се најважнији догађаји, појаве, проблеми и процеси из историје Русије самостално идентификују, опишу и тумаче у складу са резултатима савремених историографских истраживања.

Садржај предмета

Теоријска настава – Излагања о историјским предусловима, контексту, субјектима, чиниоцима и најважнијим догађајима значајним за историју Русије. Ту спадају: Словени и европски простор и раном средњем веку. Настанак Кијевске државе. Теорије о настанку Русије. Покрштавање Руса: кнегиња Олга, кнез Владимир и Јарослав Мудри. Руске земље у доба кнеза Владимира Мономаха. Повест времених љет и развој руских летописа као извора за руску историју. Удеоно доба и борба против степских народа. Друштвено уређење и цивилизација Кијевске Русије. Руске земље и монголско освајање. Александар Невски. Успон Московске кнежевине. Димитрије Донски и прва руска победа над Монголима. Уједињење североисточне Русије под Иваном III. Руска црква у средњем веку. Идеологија „Москва трећи Рим". Период смутног времена, после нестанка Рјуриковича, доласка Романова на власт. Формулисање државне идеје нове Русије, учвршћење централне власти у Русији, сукоб традиционалистичких и прозападних струја око политичке али и религијско-културне оријентације руског друштва, реформе петровске епохе и епохе Катарине Велике. Русија као Империја на европској сцени. Русија у новом европском поретку свете алијансе, унутрашње реформе, коначно укидање феудализма, нови изазови за систем самодржавља – сукоб са левичарима, нихилистима и револуционарима, владавина последњег Романова.

Практична настава, вежбе – Читање историјских извора и литературе и њихово критичко промишљање, презентација домаћих радова студената.

Одабрана поглавља из литературе:

1. А. Н. Сахаров, *История России, с древнейших времен до начала XXI века*, Москва 2005.
2. P. Miljukov, Š. Senjobos, L. Ezenman, *Istorija Rusije*, Zagreb 2009.
3. Џејмс Билингтон, *Икона и Секира, историја руске културе*, једно тумачење, Београд 1988

ИСТОРИЈА СРБА У ЦРНОЈ ГОРИ ДО 1918. ГОДИНЕ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета: Упознавање студената са главним токовима српске историје на територији Црне Горе. Сагледавање формирања националние држава и њених институција, али и изучавање свеобухватних друштвених, политичких, економских и културних токова историје Срба током дугог 19 века.

Исход предмета: Овладавање знањима из српске историје до стицања независности - уређење држава Црне Горе, развитак институција, међународни положај, национална политика у две српске државе.

Садржај предмета

Теоријска настава – Историја Срба у Црној Гори обухвата све догађаје и процесе који карактеришу живот ове српске државе, од 15 века, све до 1918, уз нагласак на институције Владичанства и Гувернадурства, али и детаљно изучавање владавине Петра I и Петра II Петровића Његоша, те књаза Данила и књаза/краља Николе. Посебан осврт се прави и на развој економских, друштвених и војних реформи, те модернизацију Црне Горе 1878-1918.

Практична настава, вежбе – читање извора, презентације студената, посете библиотечким и архивским установама у Новом Саду и Београду.

Одабрана поглавља из литературе:

1. Радош Љушић, *Српска државност 19 века*, Београд 2008
2. Милорад Екмечић, *Стварање Југославије 1790-1918*, 1-2, Београд 1989
3. *Историја српског народа*, V-1, VI-1, Београд 1994.
4. Радослав Распоповић, *Дипломатија Црне Горе 1711-1918*, Подгорица 1996

СРПСКА ПОЛИТИКА У АУСТРОУГАРСКОЈ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета: Упознавање студената са главним токовима српске политичке историје на територији Аустро Угарске. Циљ је сагледавање формирања политичких странака, као носилаца политичке мисли и институција које сачињавају модерно друштво, и политичка борба народности за остварење парламентарних и основних демократских права у Аустро Угарској монархији 1867-1918. Анализира се и економски, друштвени и културни живот Срба, али и шире других народности у Аустро Угарској, између осталих Румуна, Словака, Русина, Буњеваца и других

Исход предмета: Овладавање знањима из српске историје у Аустро Угарској и посебно упознавање и прихватање система вредности, које одговарају критеријумима парламенатарних демократија и културолошких норми које карактеришу Средњу Европу.

Садржај предмета

Теоријска настава – Код Срба у Аустро Угарској кључна странка је била Српска народна слободоумна странка Светозара Милетића која је обележила политички живот до 1884, а после ње и њени директни политички сукцесори Српска народна радиклана странка Јаше Томића, Либерална странка Михаила Полит Десанчића и нотабилитетска странка у Угарској и Хрватској. Посебна пажња се обраћа и на српску политичку сцену у Хрватској и Далмацији. Анализира се и политички живот Румуна, Словака и Русина те њихових политичких представника. Сегмент предавања је и изучавање ширег контекста деловања националних и културних институција народности.

Практична настава, вежбе – Читање извора, презентације студената, посете библиотечким и архивским установама у Новом Саду и Београду.

Одабрана поглавља из литературе:

1. Дејан Микавица, *Политичка идеологија Светозара Милетића*, Нови Сад 2006.
2. Дејан Микавица, *Михаило Полит Десанчић*, Нови Сад 2007.
3. Дејан Микавица, *Српска Војводина у Хабзбуршкој монархији 1690-1920*, Нови Сад 2004.
4. Василије Крестић, *Радош Љушић, Програми и статути српских политичких странака до 1918*, Београд 1991.

ИСТОРИЈА КНЕЖЕВИНЕ И КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета: Упознавање студената са правном и политичком историјом Србије 1804-1918 Старој Србији, кроз политичку историју и историју многобројних устанака и буна против турске власти у 19 веку. Исто тако детаљно се сагледава и парламентарни живот те целокупна друштвена историја Срба 1788-1918. Детаљно се изучавају сви политички процеси који су доминирали политички и друштвеним животом Србије 1804-1918.

Исход предмета: Овладавање знањима из српске историје кроз познавање државних институција, и токова национално-политичке борбе Србија 1804-1918. од устаничке државе до модерне парламентарне монархије.

Садржај предмета

Теоријска настава – Предвиђено је детаљно изучавање најзначајнијих догађаја и личности овог кључног процеса српске историје у 19 веку. Владари, династички сукоби, акција Србије у Босни и Херцеговини, рад на ослобођењу Старе Србије и ослободилачки ратови 1912-1918, су важан део предмета. Оквир су решавање српског питања кроз призму односа великих сила Аустро Угарске и Русије. Посебан значај даје се на изучавању династија Обреновић, Карађорђевић и Петровић. Парламентаризам, социјална историја, привредна историја, културна историја, архитектура, такође су део изучавања овог курса. Активно ће се радити на предочавању студентима кључних вредности уставних и парламентарних држава.

Практична настава, вежбе – Читање извора, презентације студената, посете библиотечким и архивским установама у Новом Саду и Београду.

Одабрана поглавља из литературе:

1. Слободан Јовановић, *Влада Милана Обреновића*, 1-2, Београд 1990
2. Слободан Јовановић, *Влада Александра Обреновића*, 1-2, Београд 1990
3. Слободан Јовановић, *Влада Уставобранитеља*, Београд 1990
4. Радош Љушић, *Српска државност 19 века*, Београд 2008
5. Драгослав Јанковић, *Рађање парламентарне демократије*, Београд 1997
6. Милорад Екмечић, *Дуго кретање од клања до орања, историја српског народа у новом веку 1492-1992*, Београд 2011

Историја Срба у XX веку

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета

- стицање знања о друштвеном, политичком и културном аспекту историје Срба у 20. веку; познавање савремене историографске продукције о историји Срба у 20. веку; развијање критичког мишљења и мултиперспективног приступа у самосталном интерпретирању савремених резултата научних истраживања политичког, друштвеног, економског и културног аспекта историје Срба у 20. веку.

Исход предмета

- знања и способност да се најважнији догађаји, појаве, проблеми и процеси из историје Срба у 20. веку самостално идентификују, описују и тумаче у складу са резултатима савремених историографских истраживања.

Садржај предмета

Теоријска настава

- излагања о државном политичком програму и улози Краљевине Србије у стварању југосл. државе за време Првог светског рата, становиштима српске политичке и интелектуалне елите о уређењу југословенске државе и националној идеологији, специфичностима положаја Срба у Краљевини СХС/Југославији (до 1939), ставовима српских политичара и државника о стварању Бановине Хрватске, положају Срба у Бановини Хрватској (од 1939), друштвено-економском и културном аспекту историје Срба у Краљевини СХС/Југославији, српским културним институцијама, улози српске политичке, војне, културне и верске елите у државном удару 27. марта 1941, положају Срба у појединим окупационим подручјима и улози Срба у антиокупационим и антифашистичким покретима на подручју Југославије за време Другог светског рата, о друштвено-економском и културном аспекту историје Срба у другој половини 20. века у социјалистичкој Југославији, као и у процесу дезинтеграције Југославије и проблемима историје Срба на крају 20. века.

Практична настава

- читање одабраних научних радова и критичко промишљање резултата научних истраживања историје Срба у 20. веку.

Литература (одабрана поглавља)

1. Петрановић, Бранко, Србија у Другом светском рату (1939-1945), Београд (Војноиздавачки и новински центар) 1992.
2. Петрановић, Бранко, Југословенско искуство српске националне интеграције, Београд (Службени лист СРЈ) 1993.
3. Димић, Љубодраг, Срби и Југославија: простор, друштво, политика (поглед с краја века), Београд (Стубови културе) 1998.
4. Ћирковић, Сима М., Срби међу европским народима, Београд (Equilibrium) 2004.
5. Димић, Љубодраг-Стојановић, Дубравка-Јовановић, Мирослав, Србија 1804-2004: три виђења или позив на дијалог, Београд (Удружење за друштвену историју) 2005.

Пољски језик А1.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: -

Циљ предмета

Формирање арикулационе базе, савладавање пољске графије, почетно формирање навика говорења, читања и писања у оквиру ограниченог броја тема и ситуација на елементарном нивоу.

Исход предмета

На крају курса, студент би требало да зна основна правила графије и ортографије, да уме да прочита, каже, разуме на слух, и напише на најелементарнијем нивоу неколико реченица о себи, породици и околини, а везано за теме и текстове из првог дела уџбеника.

Садржај предмета

Практична настава:

Теме покривене са 10 лекција из уџбеника „Hurra 1“ (1-10) – категорија рода, броја и падежа, номинатив, акузатив, инструментал и локатив једнине и множине, инфинитив глагола, садашње време I, II, III, IV конјугација, прошло време). Лексика у складу са темама које се обрађују у уџбенику (представљање, називање и квалификација различитих земаља, језика, професија; предмети у кући; на улици, на пијаци, у продавници).

Литература

Małolepszy M., Szymkiewicz A. (2006) Hurra po polsku 1 . Kraków

Janowska A., Pastuchowi M. (2005) Dzień dobry. Katowice

Lechowicz J., Podsiadły J. (2001) Ten, ta, to. Łódź

Пољски језик А1.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Положен испит из Пољског језика А1.1

Циљ предмета

Развијање навика говорења, читања и писања у оквиру ограниченог броја тема и ситуација на елементарном нивоу, што приближно одговара нивоу А1 заједничког европског оквира за живе језике.

Исход предмета

На крају курса, требало би да студент уме да се, у контекстима које пружа уџбеник, служи вештинама читања, говорења, аудирања и писања на нивоу приближном нивоу А1 заједничког европског оквира за живе језике, тј. да буде оспособљен за елементарно споразумевање у породици и ван ње.

Садржај предмета

Практична настава:

Теме покривене са 10 лекција из уџбеника „Hurra 1“ (11-20) у којима је заступљена одговарајућа фонетска и морфосинтаксичка грађа, бројеви и слагање именица уз бројеве, глаголи: презент, перфекат, глаголски вид, сложени и прости футур, инфинитив и промена повратних глагола, глаголи кретања). Лексика у складу са темама које се обрађују у уџбенику.

Литература

Małolepszy M., Szymkiewicz A. (2006) Hurra po polsku 1. Kraków

Janowska A., Pastuchowi M. (2005), Dzień dobry. Katowice

Lechowicz J., Podsiadły J. (2001) Ten, ta, to. Łódź

Пољски језик А2.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Положен испит из Пољског језика А1.2

Циљ предмета

Развијање говорних вештина говорења, аудирања и писања на нивоу који је приближно између А1 и А2 европског оквира за живе језике.

Исход предмета:

На крају курса, требало би да студент зна основне културолошке податке о Пољској. Студент разуме, зна и користи реченице изван контекста и често употребљава изразе у вези са кругом његових активности

(подаци о себи, породици, месту становања, послу, студијама).

Садржај предмета

Теме покривене са 10 лекција из уџбеника „Hurra 2“(1-10) у којима је заступљена одговарајућа лексичка и граматичка грађа (изражавање времена; датум; гледање на сат; изражавање места, поседовања, непоседовања, родбинских веза и односа, изражавање осећаја; последице, саветовање, наручивање...). Лексика у складу са темама које се обрађују у уџбенику (породица, радни дан, град и село, становање, путовање, летовање, зимовање, одмор итд.)

Литература

Małolepszy M., Szymkiewicz A. (2006) Hurra po polsku 1. Kraków

Janowska A., Pastuchowi M. (2005) Dzień dobry. Katowice

Lechowicz J., Podsiadły J. (2001) Ten, ta, to. Łódź

Пољски језик А2.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Положен испит из Пољског језика А 2.1

Циљ предмета

Развијање говорних вештина говорења, аудирања и писања на нивоу који је приближно нивоу А2 европског оквира за живе језике.

Исход предмета

На крају курса студент треба да зна културолошке податке о врстама превоза, специјалитетима националне кухиње, систему образовања у Пољској; може да води разговор током обичних послова, који се своди на размену једноставних и директних информација о свакодневним и познатим стварима; студент зна да описује своја занимања, осећања, изглед особа, места.

Садржај предмета

Практична настава:

Теме покривене са 10 лекција из уџбеника „Hurra 2“(11-20) у којима је заступљена одговарајућа лексика и граматичка грађа. Аутоматизација употребе падешких облика именица, заменица, придева и бројева, употреба глагола у садашњем, прошлом и будућем времену. Лексика у складу са темама које се обрађују у уџбенику (празници, факултет, позориште, биоскоп, обичаји, књижевност итд.)

Литература

A. Burkat, A. Jasińska. (2007) Hurra po polsku 2. Kraków

Janowska A., Pastuchowi M. (2005), Dzień dobry. Katowice

Lechowicz J., Podsiadły J. (2001) Ten, ta, to. Łódź

РАЗВОЈНА ПСИХОЛОГИЈА

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов: -

Циљ предмета: Упознавање студената са предметом и развојем развојне психологије, значајем детињства као развојног раздобља, факторима развоја, теоријским приступима и основним информацијама о развоју појединих психичких функција.

Исход предмета: Способност студената да прилагоде педагошка очекивања развојним одликама деце и за узрасно адекватан приступ наставној интеракцији са децом.

Садржај предмета

Теоријска настава – Предмет и развој развојне психологије, историјско разумевање детињства, основни теоријски приступи у развојној психологији, фактори развоја, периодизација развоја, развој опажања, моторни, когнитивни, емоционални, социјални, морални, интелектуални, говорни развој. Психологија целоживотног циклуса.

Практична настава, вежбе – Обрада проблема који се тичу прилагођавања педагошког рада развојним одликама деце и вежбање узрасно адекватног приступа у наставној и другим врстама интеракције са децом.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе):

1. Јерковић, И., Зотовић, М. (2010). Развојна психологија. Нови Сад: Футура публикације.

ПЕДАГОШКА ПСИХОЛОГИЈА

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов: -

Циљ предмета: а) Упознавање студената са психолошким законитостима које стоје у основи успешног учења и подучавања; б) оспособљабање студената за примену и имплементацију психолошких сазнања у будућем наставничком раду

Исход предмета: Од студента се очекује да на крају курса буде способан да:

- примени сазнања из психологије учења и образовања како би повећао ефикасност педагошких интервенција

- сарађује са школском психолошком службом у изради и реализацији плана индивидуалних и групних психолошких интервенција у образовању

Садржај предмета

Теоријска настава –

- Предмет, карактеристике и улога савремене педагошке психологије

- Примена принципа и законитости различитих облика учења у васпитно-образовној пракси

- Учење као процес: плато и флуктуације у учењу; трансфер учења

- Примена резултата истраживања памћења и заборављања у учењу и наставној пракси

- Когнитивни способности као детерминанте школског постигнућа

- Мотивација за учење у школском и ваншколском контексту; саморегулисано учење

- Релације особина личности и школског постигнућа

- Социјално психолошки аспекти васпитно-образовног рада: руковођење у разреду, карактеристике и социометријска структура школског одељења као мале групе; проблеми школске недисциплине

- Улоге наставника; имплицитна уверења наставника о образовању и развоју ученика; карактеристике наставничке професије

- Тешкоће у учењу: дислексија, дисграфија, поремећаји рачунања, хиперактивносторављање

- Евалуација у васпитно-образовном раду; испитивање и оцењивање знања

Практична настава, вежбе – Дискусија о садржајима теоријске наставе, сагледавања и проналажења начина примене теоријских знања у наставној пракси, експериментална демонстрација психолошких концепата

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе):

- Vlasta Vizek-Vlahović, Majda Rijavec, Vesna Vlahović-Štetić, Dubravka Miljković (2003). *Psihologija obrazovanja*, IEP: VERN, Zagreb,

- Grgin, T. (2004). Edukacijska psihologija, Naklada „Slap“, Jastrebarsko

- Zarevski, P. (2002). *Psihologija pamćenja i učenja,* „Naklada Slap“, Jastrebarsko

- Вучић, Л. *Педагошка психологија*, Београд: Друштво психолога Србије (више издања)

ИНТЕРАКТИВНА ПЕДАГОГИЈА

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов: -

Циљ предмета: Увођење студената у савремена педагошка сазнања о васпитно-образовном процесу на макро и микро нивоу (теоријске и практичне компоненте); Упознавање са темељним педагошким појмовима и начелима педагошког рада; Подстицање развоја педагошких и комуникацијских компетенција неопходних за васпитно-образовно деловање; Припремање студената за процес доживотног образовања и партиципацију у обезбеђивању квалитета педагошког рада у целини.

Исход предмета: Познавање и разумевање темељних педагошких појмова и начела педагошког рада; Развијеност педагошких и комуникацијских компетенција неопходних за успешно педагошко деловање; Оспособљеност за (само)рефлексију и (само)евалуацију и критички приступ педагошком раду и појавама.

Садржај предмета

Теоријска настава – Основна питања и проблеми педагогије (основни педагошки појмови; основна питања развоја личности; аспекти педагошког рада, циљеви васпитно-образовног рада); Нова парадигма у образовању (конструктивизам као теоријско полазиште интерактивне педагогије); Међуљудски однос као основа педагошког рада; Интеракција и комуникација у васпитно-образовној институцији; Образовање усмерено ка ученику и промене у образовној установи; Педагошке компетенције наставника; Поучавање и учење као интерактивно-комуникацијски процес; Интерактивне методе педагошког рада и њихова примена; Интерактивно учење; Педагошки рад одељенског старешене; Сарадња са родитељима и другим учесницима и партнерима педагошког процеса.

Практична настава, вежбе – У раду семинара активно учествују студенти уз менторско вођење наставника. Стратегија и поступци практичног рада односе се на проблемско излагање студената, учење откривањем, расправу на унапред најављену тему и сучељавање мишљења. Израда семинарског рада на предложену или слободно изабрану тему везану за програмске садржаје. Презентација семинарског рада.

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе):

1. Роедерс, П. (2003). *Интерактивна настава: динамике ефикасног учења и наставе*. Београд: Институт за педагогију и андрагогију Филозофског факултета. 2. Кнежевић-Флорић, О. (приредила) (2006). *Интерактивна педагогија.* Нови Сад: Савез педагошких друштава Војводине
2. Големан, Д. (2001). *Емоционална интелигенција*. Београд: Чигоја штампа;; 3. Милутиновић, J. (2011). *Алтернативе у теорији и пракси савременог образовања: пут ка квалитетном образовању*. Нови Сад: Савез педагошких друштава Војводине; Вршац: Висока школа струковних студија за образовање васпитача „Михаило Палов”;

ДИДАКТИКА

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов: -

Циљ предмета:

- Упознавање студената са темељним сазнањима и кључним питањима дидактике

Усвајање категоријалних дидактичких појмова и развијање критичког мишљења студената

Исход предмета:

Од студента се очекује да на крају курса буде способан да:

- Познаје и разуме научна сазнања из области дидактике неопходна за ефикасне педагошке интервенције
- Овлада основним професионалним дидактичким компетенцијама
- Примењују стечена знања у васпитно-образовној пракси

Садржај предмета

Теоријска настава – Дидактика у систему педагошких наука. Предмет и задаци дидактике као науке о образовању и настави. Категоријални дидактички појмови. Улога и могућности наставе у развоју личности. Појам развијајуће наставе. Циљ и задаци наставе. Динамика и структура наставе као система: димензије, основе, активности, етапе, чиниоци и елементи наставе. Дидактички троугао.Ученик, наставник и наставни садржај.Активност ученика и наставника у настави. Диференцијација и индивидуализација наставе. Облици наставе: са становишта ученика (фронтални, групни, тандем, индивидуални облик), са становишта наставника (индивидуално и тимско поучавање). Методе наставе, различити приступи и класификације. Методе учења, наставне методе, методе научно-истраживачког рада. Медији у настави (наставна техника и технологија), појмовно одређење, класификација. Медији у функцији мисаоне активизације ученика.Наставни садржаји (наставни план и програм, структура, врсте, теорије о избору наставних садржаја). Основне карактеристике савременог уџбеника. Традиционални и савремени наставни системи. Домаћи радови ученика. Планирање и припремање наставника за наставу. -Мерење и оцењивање у настави (врсте, поступци, инструменти).

Практична настава, вежбе – Дискусија и излагање реферата о садржајима теоријске наставе, израда и презентација семинарског рада

Литература (одабрана поглавља из наведене литературе):

1. Баковљев, М., (1990), Дидактика, Београд: Научна књига
2. Вилотијевић, М., (2000), Дидактика, Београд: Научна књига
3. Гојков, Г., (2003), Докимологија, Вршац: Виша школа за образовање васпитача
4. Давидов, В:В., (1995), о схватањима развијајуће наставе, сазнавање и настава, Београд: ИПИ
5. Крклуш, С., (1998), Дидактички диспут (пр. М. Ђукић), Нови Сад: СПДВ
6. Савремени основношколски уџбеник, (пр. Б. Требјешанин и Д. Лазаревић), Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 2001.

Украјински језик А1.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: -

Циљ предмета

Упознавање студената са основама фонетско-фонолошког нивоа савременог стандардног украјинског језика увежбавањем теоријских знања у складу са наставним садржајима. Читање и превођење текстова са украјинског језика.

Исход предмета

Овладавање основама фонетско-фонолошког нивоа савременог стандардног украјинског језика. Овладавање читања и превођења са украјинског језика. Усмено изражавање на украјинском језику полазећи од оквирне тематика.

Садржај предмета

Основне информације о Украјини. Карактеристике украјинског језика. Инвентар гласова и правописних знакова. Вежбања из правописа (писање вокала, консонаната и сугласничких група, апостроф, меки знак итд.), лексичка вежбања (предлошко-падежне констр., значење речи итд.), говорна вежбања (комуникација на основне теме из свакодневног живота: формуле етикеције, образовање, породица и дом итд.), граматичка вежбања (промена именица, придева и заменица - локатив и инсртрументал, садашње време глагола) и фонетска вежбања (читање, постављање правилног изговора). Упознавање студената са граматичким, ортографским и ортоепским правилима, те основним лексичким фондом кроз краћа предавања и објашњења, вежбе, интерактивна настава, самостално превођење једноставнијих текстова и реченица.

Литература

Поповић, Љ. Скрипта из фонетике украјинског језика.

Плющ, Н., Бас-Кононенко, О., Дудник, З., Зубань, О. (2002) Сучасна українська літературна мова. Фонетика, Київ: КНУ

Грищенко, А., П., Мацько, Л. І., Плющ, М. Я., Тоцька, Н. І., Уздиган, І., М. (1997) Сучасна українська літературна мова. Київ: Вища школа

Украјински језик А1.2

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Положен испит из Украјинског језика 1

Циљ предмета

Упознавање студената са основама морфологије украјинског језика, увежбавање тееоријских знања у складу са наставним садржајима, читање текстова на украјинском језику, превођење текстова са украјинског језика, као и краћих текстова на украјински језик, вежбање изражавања на украјинском језику.

Исход предмета

Стицање теоретских знања из морфологије украјинског језика. Овладавање читањем, превођењем текстова са украјинског језика и изражавањем на украјинском језику полазећи од оквирне тематике**.**

Садржај предмета

Теоријско-прсктична настава: Основе морфологије: придеви, бројеви. прилози. Семантичка природа глагола. Полазна глаголска парадигма. Глаголске конјугације. Вежбања из правописа (писање консонаната и сугласничких група), лексичка вежбања (предлошко-падежне констр., значење речи итд.), говорна вежбања (комуникација на теме из свакодневног живота: изглед и карактер, одећа, храна, време, туризам итд.), граматичка вежбања (промена именица, придева и заменица – датив, генитив, акузатив и вокатив, прошло и будуће време глагола, императив; алтернације вокала приликом промене речи) и фонетска вежбања (читање, постављање правилног изговора). Кроз краћа предавања и објашњења, студенати се продубљују знање граматичких, ортографских и ортоепских правила, и проширују лексички фонд. Вежбе, интерактивна настава, самостално превођење једноставнијих текстова и реченица. Коришћење аудио и видео материјала – учење песама и гледање украјинских филмова; слушање аудио материјала).

Литература

Поповић Љ. Скрипта из украјинског језика. Морфологија.

Вихованець І., Городенська К. (2004)Теоретична морфологія української мови. Київ

Загнітко А. (2011) Теоретична граматика сучасної української мови. Морфологія. Синтаксис. Донецьк: БАО

Грищенко, А., П., Мацько, Л. І., Плющ, М. Я., Тоцька, Н. І., Уздиган, І., М. (1997) Сучасна українська літературна мова. Київ: Вища школа

Украјински језик А2.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Положен испит из Украјинског језика 2

Циљ предмета: Продубљивање знања из морфологије украјинског језика, увежбавање теоријских знања у складу са наставним садржајима, превођење текстова са украјинског и увежбавање писменог и усменог изражавања на украјинском језику.

Исход предмета: Стицање продубљених знања из морфологије украјинског језика, Овладавање читањем, превођењем текстова са украјинског језика и писменим и усменим изражавањем на украјинском језику полазећи од оквирне тематике.

Садржај предмета: *Теоријско-практична настава:* Упознавање студената са творбом речи и синтаксом украјинског језика. Настава обухвата вежбања из правописа (писање облика речи, префикса и суфикса, састављено и растављено писање променљивих врста речи), говорна вежбања (комуникација на теме из проширене свакодневне комуникације: сервиси, слободно време, град, путовање, празници, пошта, банка, здравље, спорт, време итд.), лексичка вежбања с вежбањима превођења (предлошко-падежне конструкције, безличне и пасивне конструкције, значење речи, техника превођења итд.), граматичка вежбања (облици са изузецима свих променљивих врста речи, различите специфичне конструкције, творба променљивих врста речи). Превођење текстова са украјинског и увежбавање писменог и усменог изражавања на украјинском језику. Читање, вежбања теоријски савладаног градива, вежбања из правописа. Излагање самосталне тематске целине. Краћа предавања и објашњења, вежбе, интерактивна настава, самостално превођење књижевних текстова, коришћење аудио и видео материјала у настави.

Литература :

Поповић Љ. Скрипта из украјинског језика. Морфологија.

Вихованець І., Городенська К. (2004) Теоретична морфологія української мови. Київ

Загнітко А. (2011) Теоретична граматика сучасної української мови. Морфологія. Синтаксис. Донецьк: БАО

Грищенко, А., П., Мацько, Л. І., Плющ, М. Я., Тоцька, Н. І., Уздиган, І., М. (1997) Сучасна українська літературна мова. Київ: Вища школа

Русановський, В., М., Жовтобрюх, М., А., Городенська, Е. Г., Грищенко, А., А. (1986) Украинская грамматика, Києв: Наукова думка

Украјински језик А2.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Положен испит Украјински језик 3

Циљ предмета: Упознавање студената са лексикологијом и основама синтаксе украјинског језика, увежбавање превођења текстова са украјинског и у обрнутом смеру, вежбање усменог и писменог изражавања на украјинском језику.

Исход предмета: Стицање знања из лексикологије и синтаксе украјинског језика, овладавање превођењем текстова са украјинског језика и у обрнутом смеру, овладаљвање писменим и усменим изражавањем на украјинском језику.

Садржај предмета: *Теоријско-практична настава:* Рад над синтаксом и стилистиком украјинског језика. Настава обухвата вежбања из правописа (пунктуација), говорна вежбања (комуникација на теме из проширене свакодневне комуникације и стручне теме: пословни појмови и пословни контакти, стручна тематика и терминологија – журналистика, историја, социологија, педагогија, социологија, политичка, правна и економска терминологија итд.), лексичка вежбања с вежбањима превођења (предлошко-падежне конструкције, безличне и пасивне конструкције, значење речи, техника превођења итд.), граматичка вежбања (облици са изузецима свих променљивих врста речи, различите специфичне конструкције, творба променљивих врста речи). Превођење текстова са украјинског и увежбавање писменог и усменог изражавања на украјинском језику. Читање, вежбања теоријски савладаног градива, вежбања из правописа. Излагање самосталне тематске целине на задату тему.

Краћа предавања и објашњења, вежбе, интерактивна настава, самостално превођење књижевних текстова, коришћење аудио-видео материјала у настави, учење уз помоћ компјутера (он-лајн текстови, он-лајн речници).

Литература :

Поповић Љ. Скрипта из украјинског језика. Синтакса.

Поповић Љ. (2008) Језичка слика стварности. Когнитивни аспект контрастивне анализе. Беорад

Загнітко А. (2011) Теоретична граматика сучасної української мови. Морфологія. Синтаксис. Донецьк: БАО Вихованець, І., Р., Городенська, К., Г., Русанівський, В., М. (1983) Семантико-синтаксична структура речення, Київ: Наукова думка

Грищенко, А., П., Мацько, Л. І., Плющ, М. Я., Тоцька, Н. І., Уздиган, І., М. (1997) Сучасна українська літературна мова. Київ: Вища школа

Упоредна граматика словенских језика 1

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов: -

Циљ предмета:

Овладавање основним теоријско-методолошким поставкама упоредне граматике и принципима историјске фонологије; упознавање са породицом индоевропских језика, индоевропским фонолошким системом и најважнијим процесима у развоју фонолошког система прасловенског језика.

Исход предмета:

Способност уочавања и тумачења проблема у историјској фонологији и системске анализе фонолошких промена у прасловенском језику.

Садржај предмета

***Теоријска настава*:**

1. Предмет, задаци и методе упоредне граматике. 2. Индоевропски језици, прадомовина и миграције. 3. Балто-словенска заједница. 4. Словени: прадомовина и миграције. 5. Вокалски и консонантски систем касног индоевропског. 6. Најраније промене у вокалском и консонантском систему прасловенског језика. 7. Закон отвореног слога и његове последице. 8. Унутарслоговни хармонизам и његове последице. 9. Превој. 10. Вокалски и консонантски систем касног прасловенског.

Практична настава (вежбе):

Примена стечених теоријских знања у анализи и реконструкцији форми.

Литература:

Радосав Бошковић (1977) Основи упоредне граматике словенских језика:Фонетика. Београд: Научна књига.

Милан Михаљевић (2002) Славенска поредбена граматика: Увод и фонологија. Загреб: Школска књига,

Андре Мартине (1987) Индоевропски језики и «Индоевропљани». Нови Сад: Књижевна заједница Новог Сада

Љиљана Суботић (2002) Историјска лингвистика [Лингвистичке свеске 2]. Нови Сад: Филозофски факултет

Упоредна граматика словенских језика 2

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Положен испит Упоредна граматика словенских језика 1

Циљ предмета:

Упознавање са развојем фонолошког система прасловенског језика у словенским језицима.

Исход предмета:

Оспособљеност за анализу фонолошких промена у словенским језицима.

Садржај предмета

***Теоријска настава*:**

1. Развој вокалског и консонантског система у словенским језицима од позног прасловенског: полугласници, назали, јери, јат, вокално р и л, звучни спирант х, развој резултата јотовања и палатализација. Корелација по палаталности. 2. Прозодијски системи савремених словенских језика. 3. Карактеристичне црте источнословенске, западнословенске и јужнословенске језичке заједнице, као и сваког словенског језика понаособ. 4. Главни моменти у развоју словенских књижевних језика.

***Практична настава (вежбе)*:**

Читање и анализа текстова на одабраним словенским језицима из све три словенске језичке групе.

Литература:

Бошковић Р. (1977) Основи упоредне граматике словенских језика:Фонетика. Београд: Научна књига

Михаљевић М. (2002) Славенска поредбена граматика: Увод и фонологија. Загреб: Школска књига

РАН. Институт языкознания (2005) Языки мира: Словянские языки. Москва: Academia

Руски језик А1.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: да студент нема никаквих предзнања из руског језика или да се на дијагностичком тесту није квалификовао за неки од виших нивоа.

Циљ предмета: Формирање артикулационе базе, савладавање руске графије, почетно формирање навика аудирања, говорења, читања и писања у оквиру ограниченог броја тема и ситуација на најелементарнијем нивоу.

Исход предмета:

На крају курса студент би требало да зна основна правила фонетике, графије и ортографије, да стекне навике правилног изговора руских гласова, да уме да прочита, каже, разуме на слух и напише на најелементарнијем нивоу неколико реченица о себи и околини у складу са темама и текстовима из прве половине уџбеника (првих 14 лекција).

Садржај предмета:

Практична настава:

Упознавање са руским фонетским системом, основама морфологије и синтаксе (категорија рода, броја и падежа, номинатив, акузатив и локатив једнине и множине деклинабилних врста речи, инфинитив глагола, садашње време – I и II коњугација, прошло време; проста, просто-проширена реченица. Лексика и фразеологија у складу са темама из прве половине уџбеника (упознавање; изражавање молбе, извињења, тражење информације, дозволе, изражавање забране, поседовања, непоседовања; именовање и квалификација различитих земаља, нација, језика, професија, премета и радњи у учионици, у кући, на улици, на пијаци, у продавници, код лекара).

Литература

Уџбеник: Л. В. Миллер, Л. В. Политова, И. Я Рыбакова, *Жили-были... 28 уроков русского языка для начинающих. Учебник/ Рабочая тетрадь,* Санкт Петербург, 2004.

Граматика: Р. Маројевић, Граматика руског језика, Нови Сад, 1989.

Помоћна литература: М. Н. Аникина, *Лестница. Книга – практикум. Начинаем изучать русский язык.* Москва, 2005.

Речник: Н. Ајџановић, К. Јуршић - Хузјан, *Руско-српски речник* (уз уџбеник Л. В. Миллер, Л. В. Политова, И. Я. Рыбакова: *Жили-были... - 28 уроков русского языка для начинающих,* Санкт-Петербург, "Златоуст", 1998), Нови Сад, 2004. – скрипта.

Руски језик А1.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Положен испит из Руског језика А1.1

Циљ предмета: Развијање навика аудирања, говорења, читања и писања у оквиру ограниченог броја тема и ситуација на елементарном нивоу, што приближно одговара нивоу А1 Заједничког европског оквира за живе језике.

Исход предмета: На крају курса студент би требало да поседује формиране вештине читања, говорења, аудирања и писања на нивоу приближном нивоу А1 Заједничког европског оквира за живе језике, тј. да је у стању да разуме и употребљава познате и свакодневне речи и изразе у једноставним реченицама у циљу задовољавања свакодневних потреба.

Садржај предмета:

Теоријска настава

Практична настава: Теме покривене лекцијама из уџбеника (15-28), у којима је заступљена одговарајућа фонетска, морфолошка и синтаксичка грађа (основни обрасци промене деклинабилних врста речи; основни бројеви, слагање именица уз бројеве; глаголи: презент, перфекат, глаголски вид, сложени и прости футур, инфинитив и промена повратних глагола, основни глаголи кретања; сложена реченица). Вокабулар у складу са темама које се обрађују у уџбенику (куповина, радни дан, прослава рођендана, град и село, сналажење на улици, путовање, летовање, спољашњост и карактер човека; изражавање допадања и недопадања, слагања, неслагања, изражавање времена, поседовања, позивања, честитања и сл.).

Литература:

Уџбеник: Л. В. Миллер, Л. В. Политова, И. Я Рыбакова. *Жили-были... 28 уроков русского языка для начинающих. Учебник/ Рабочая тетрадь.* Санкт Петербург, 2004.

Граматика: Р. Маројевић, Граматика руског језика, Нови Сад, 1989.

Помоћна литература: М. Н. Аникина, *Лестница. Книга – практикум. Начинаем изучать русский язык.* Москва, 2005.

Шкатулка. Пособие по чтению для начинающих изучать русский язык (под ред. О. Э. Чубаровой), Москва, 2005.

Речник: Н. Ајџановић, К. Јуршић - Хузјан, *Руско-српски речник* (уз уџбеник Л. В. Миллер, Л. В. Политова, И. Я. Рыбакова: *Жили-были... - 28 уроков русского языка для начинающих,* Санкт-Петербург, "Златоуст", 1998), Нови Сад, 2004. – скрипта

Руски језик А2.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: да је студент положио испите са претходног нивоа (А1.1, А1.2) или да се на дијагностичком тесту квалификовао за овај ниво.

Циљ предмета: Даље развијање говорних вештина читања, говорења, аудирања и писања приближно до нивоа А1+ Европског оквира за живе језике.

Исход предмета: До краја курса студенти би требало да савладају материјал презентован у првој половини уџбеника и да постигну језичку и комуникативну компетенцију која одговара нивоу А1+. На крају курса студент би требало да стекне основна културолошка знања о Русији; да може да разуме и користи вокабулар и конструкције и изван контекста уџбеника, често употребљаване изразе у вези са делокругом његових активности, да води разговор о уобичајеним активностима (подаци о себи, својој породици, месту становања, послу, студијама, плановима за будућност, познатим и успешним личностима, и сл.).

Садржај предмета:

Теоријска настава

Практична настава: Теме и лексика покривене лекцијама из прве половине уџбеника, у којима је заступљена одговарајућа граматичка грађа (функција и значења појединих падежа: N, L, A, G; редни бројеви, основни глаголи кретања с префиксима; директан и индиректан говор, односна, временска, намерна реченица; изражавање објекта мишљења и говора, времена, места, објекта радње, сличности, правца кретања, поседовања и непоседовања, присуства и одсуства, припадања, количине, жеље, циља, неопходности). Вокабулар у складу са темама које се обрађују у првој половини уџбеника (биографија, професије, опис личности, породица и породични односи, радни дан, опис града и села, поређење живота и обичаја Руса и људи у нашој земљи, становање, путовање и сл.).

Литература: Уџбеник: В. Е. Антонова, М. М. Нахабина, А. А. Толстых. *Дорога в Россию 2. Учебник русского языка (базовый уровень)*, 2-е издание, Санкт-Петербург, 2005.

Л.В. Миллер, Л.В. Политова, *Жили-были... 12 уроков русского языка - базовый уровень. Учебник/ Рабочая тетрадь.* Санкт Петербург, 2005.

Помоћна литература:

М. Н. Аникина, *Лестница. Книга – практикум. Начинаем изучать русский язык.* Москва, 2005.

N. Volkova, D. Phillips, *Let's Improve Our Russian! Advanced Grammar Topics for English Speaking Students. Step One.* Second Revised Edition, St. Petersburg, 2006.

Граматика: Р. Маројевић, *Граматика руског језика*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1983.

Речник: *Руско-српскохрватски речник* (у ред. Б. Станковића), Нови Сад – Москва, 1988.

Р. Бошковић, В. Марковић, *Српско-руски речник,* Београд: Народна књига – Алфа, 1999.

Руски језик А2.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: да је студент одслушао претходни курс (А2.1)

Циљ предмета: даље развијање говорних вештина читања, говорења, аудирања и писања на нивоу приближном нивоу А2 Европског оквира за живе језике.

Исход предмета: До краја курса студенти би требало да савладају материјал презентован у другој половини уџбеника и да постигну језичку и комуникативну компетенцију која одговара нивоу А2. На завршетку курса требало би да студент познаје неке културолошке специфичности Русије и Руса, да може да води разговор у вези са уобичајеним и познатим стварима, да уме једноставним изразима да опише своје занимање, блиско окружење и учествује у разговору и преписци на теме које су у вези са задовољавањем његових непосредних потреба.

Садржај предмета:

Теоријска настава

Практична настава: Теме и лексика покривене лекцијама из друге половине уџбеника, у којима је заступљена одговарајућа граматичка грађа (функција и значења појединих падежа: D, I, промена именица, заменица и придева у множини; глаголи кретања с префиксима; изражавање адресата, неопходности, стања и осећања, правца и места кретања, друштва и инструмента радње, професије, бављења разним активностима, карактеристика човека, квалификације предмета, изражавање просторних и временских односа; директан и индиректан говор; уопштено-лична реченица; зависносложена реченица – намерна, условна, допусна).

Литература:

Уџбеник:

В. Е. Антонова, М. М. Нахабина, А. А. Толстых. *Дорога в Россию 2. Учебник русского языка (базовый уровень)*, 2-е издание, Санкт-Петербург, 2005.

Л.В. Миллер, Л.В. Политова, *Жили-были... 12 уроков русского языка - базовый уровень. Учебник/ Рабочая тетрадь.* Санкт Петербург, 2005.

Помоћна литература:

М. Н. Аникина, *Лестница. Книга – практикум. Начинаем изучать русский язык.* Москва, 2005.

N. Volkova, D. Phillips, *Let's Improve Our Russian! Advanced Grammar Topics for English Speaking Students. Step One.* Second Revised Edition, St. Petersburg, 2006.

Граматика: Р. Маројевић, *Граматика руског језика*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1983.

Речник: *Руско-српскохрватски речник* (у ред. Б. Станковића), Нови Сад – Москва, 1988.

Р. Бошковић, В. Марковић, *Српско-руски речник,* Београд: Народна књига – Алфа, 1999.

Руски језик Б1.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: да је студент положио испите основног нивоа (А2.1. А2.2) или да се на дијагностичком тесту квалификовао за овај ниво.

Циљ предмета: Даље развијање језичких вештина (читања, писања, слушања и говорења), као и овладавања вокабуларом и граматичким јединицама у складу са темама и текстовима из уџбеника приближно нивоу А2+ према Заједничком европском оквиру за живе језике.

Исход предмета: На крају курса студент би требало да развије вештине читања, писања, слушања и говорења приближно нивоу А2+ Заједничког европског оквира за живе језике, да савлада лексички и граматички материјал презентован у првој половини уџбеника и да стекне шира културолошка знања о Русији и Русима.

Садржај предмета:

Теоријска настава

Практична настава: Теме покривене лекцијама из прве половине уџбеника (биографија човека, породица и породични односи, професије, различита интересовања и хобији), у којима је заступљена одговарајућа лексика и граматичка грађа (прелазни и непрелазни глаголи, активне и пасивне конструкције с глаголима НСВ и СВ, повратни глаголи, активни и пасивни партиципи садашњег и прошлог времена, грађење активних партиципа и промена по падежима, њихово место у реченици; пасивни партиципи садашњег и прошлог времена, грађење пасивних партиципа и промена по падежима, краћи облик партиципа).

Литература:

Уџбеник:

В. Е. Антонова, М. М. Нахабина, А. А. Толстых. *Дорога в Россию 3. Учебник русского языка (первый уровень)*, Санкт-Петербург, 2006.

Помоћна литература:

N. Volkova, D. Phillips, *Let's Improve Our Russian! Advanced Grammar Topics for English Speaking Students. Step One.* Second Revised Edition, St. Petersburg, 2006.

Граматика: Р. Маројевић, *Граматика руског језика*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1983.

Речник: *Руско-српскохрватски речник* (у ред. Б. Станковића), Нови Сад – Москва, 1988.

Р. Бошковић, В. Марковић, *Српско-руски речник,* Београд: Народна књига – Алфа, 1999.

Руски језик Б1.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: Положен испит из Руског језика Б 1.1

Циљ предмета: Даље развијање језичких вештина (читања, писања,слушања и говорења), као и овладавања вокабуларом и граматичким јединицама у складу са темама и текстовима из уџбеника приближно нивоу Б1 према Заједничком европском оквиру за живе језике.

Исход предмета: На крају курса студент би требало да разуме кључне ставке исказа уколико се ради о јасном и стандардном језику и познатим стварима и догађајима; требало би да може да се снађе у већини свакодневних ситуација ако отпутује у Русију, да може да говори на једноставан и кохерентан начин о познатим стварима и темама које га интересују, да преприча неки догађај, дешавање, сан, као и да изрази очекивање, циљ или укратко објасни разлоге за остваривање неког пројекта или идеје.

Садржај предмета:

Теоријска настава

Практична настава: Теме и лексика покривене лекцијама из друге половине уџбеника (образовни систем, студије, наука, посао, град, екскурзија, оријентација у граду, градски саобраћај, знаменитости највећих руских градова, живот у граду), у којима је заступљена одговарајућа лексичка и граматичка грађа (степени поређења придева и прилога, дужи и краћи облик придева, компаративна конструкција, изражавање атрибутивних односа у простој и сложеној реченици, глаголи кретања с префиксима – значење и употреба, поређење глаголског вида код глагола кретања, преносна значења глагола кретања; изражавање просторних односа у простој и сложеној реченици).

Литература:

Уџбеник:

В. Е. Антонова, М. М. Нахабина, А. А. Толстых. *Дорога в Россию 3. Учебник русского языка (первый уровень)*, Санкт-Петербург, 2006.

Помоћна литература:

N. Volkova, D. Phillips, *Let's Improve Our Russian! Advanced Grammar Topics for English Speaking Students. Step One.* Second Revised Edition, St. Petersburg, 2006.

Граматика: Р. Маројевић, *Граматика руског језика*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1983.

Речник: *Руско-српскохрватски речник* (у ред. Б. Станковића), Нови Сад – Москва, 1988.

Р. Бошковић, В. Марковић, *Српско-руски речник,* Београд: Народна књига – Алфа, 1999.

Шпански језик А2.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: уписан одговарајући студијски програм

Циљ предмета

Развијање свих елемената комуникативне компетенције на шпанском језику на нивоу А2 Заједничког европског референтног оквира за језике.

Исход предмета

Након савладаног курса, студенти владају шпанским говорним и писаним језиком на нивоу А2 према стандардима Заједничког европског језичког оквира.

Садржај предмета

Теоријска настава

Личне навике, разлози и мотиви *(porque / para)*, пружање савета и давање препорука (*tener que + infinitivo /lo mejor es + infinitivo /va bien + infinitivo*). Презент индикатива правилних и неправилних глагола. Повратни глаголи. Поређење придева, прилога, именица и глагола. Предлози за место. Одређени и неодређени члан. Род именица. Презент индикатива неправилних глагола (*c – zc*). Присвојни придеви и заменице *(este/esta/estos/estas, ese/esa/esos/esas).* Учтивост (*tú / usted*). Правила акцентуације. Глаголска перифраза *estar + gerundio*. Сати. Исказивање намера и планова за будућност *(pensar + infinitivo / ir a + Infinitivo)*. Искуства у прошлости (е*l Pretérito Perfecto).* Временски маркери *ya / todavía no*. Личне заменице директног објекта. Обезличене реченице (*pronombre se + verbo en 3ª persona del singular o plural).*

Практична настава:Вежбе

Језичке вежбе усмерене ка разумевању говорног језика, правилном усменом и писменом изражавању на шпанском језику (ниво А2). Теме: Искуства у прошлости и планови за будућност. Пружање савета и препорука. Исказивање личних навике, разлога и мотива, делови куће и намештај, физички опис људи, односи и сличности међу особама, тражење и пружање услуга, дозвола и изговора, одевни предмети. Говорни чинови поздрављања, представљања скретања пажње, активности у слободно време. Опис екстеријера исхрана и рецепти.

Литература

1. Corpas, Jaime, et al. *Aula Internacional* 2. Barcelona: Difusión. 2005.
2. Troitiño, C., P. Seijas. *Cuadernos de Gramática española A2.* Barcelona: Difusión.2009.
3. Rajić, Jelena, Hugo Marcos Blanco.*Gramática de la lengua española para serbiohablantes con ejercicios*. Beograd: Zavod za udžbenike. 2009.
4. CLAVE: Diccionario de uso del español actual Madrid: SM 2002.
5. Вања, Војмир. *Diccionario español-croata*. Загреб: Школска књига.1991.
6. Filipović J., Díez Plaza, C.L. *Diccionario didáctico español-serbio, serbio-español*. Embajada de España en Belgrado. 2004.

Шпански језик А2.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: уписан одговарајући студијски програм

Циљ предмета

Развијање свих елемената комуникативне компетенције на шпанском језику на нивоу А2 Заједничког европског референтног оквира за језике.

Исход предмета

Након савладаног курса, студенти владају шпанским говорним и писаним језиком на нивоу А2 према стандардима Заједничког европског језичког оквира.

Садржај предмета

Теоријска настава

Основна употреба шпанских глаголских времена (е*l Pretérito Perfecto, el Futuro Imperfecto el Pretérito Indefinido, el Pretérito Imperfecto)* и начина *(el Imperativo).* Временске одреднице за исказивање радње у прошлости и временски маркери за будућност..Употреба глагола *ser* и *estar.* Исказивање жеља (me / te/ le / nos / os / les gustaría + infinitivo). Формулисање претпоставки (*Si + Presente de Indicativo, Futuro Imperfecto).* Употреба глаголске перифразе *estar + gerundio у* прошлости. Личне заменице директног и индиректног објекта.

Практична настава:Вежбе

Језичке вежбе усмерене ка разумевању говорног језика, правилном усменом и писменом изражавању на шпанском језику (ниво А2). Теме: Искуства у прошлости и планови за будућност. Пружање савета и препорука. Исказивање расположења и душевног стања. Делови тела. Исказивање симптома болести. Описивање догађаја, околности особа и предмета у прошлости.. Приповедање и повезивање догађаја у прошлости, исказивање трајања радње. Давање упутстава и инструкција. Временски маркери за будућност. Исказивање будућих радњи и услова.

Литература

1. Corpas, Jaime, et al. *Aula Internacional* 2. Barcelona: Difusión. 2005.
2. Troitiño, C., P. Seijas. *Cuadernos de Gramática española A2.* Barcelona: Difusión.2009.
3. Rajić, Jelena, Hugo Marcos Blanco.*Gramática de la lengua española para serbiohablantes con ejercicios*. Beograd: Zavod za udžbenike. 2009.
4. CLAVE: Diccionario de uso del español actual Madrid: SM 2002.
5. Вања, Војмир. *Diccionario español-croata*. Загреб: Школска књига.1991.
6. Filipović J., Díez Plaza, C.L. *Diccionario didáctico español-serbio, serbio-español*. Embajada de España en Belgrado. 2004.

Старословенски језик

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 5

Услов:-

Циљ предмета

Упознавање студента са културно-историјским оквирима стварања словенске писмености и основама фонолошког и морфолошког система старословенског језика.

Исход предмета

Способност читања, разумевања (уз помоћ речника), као и фонетске и морфолошке анализе старословенских текстова у издањима.

Садржај предмета

Теоријска настава

1. Настанак старословенске писмености; 2. Дијалекатска основица старословенског језика; 3. Прва словенска писма: глагољица и ћирилица; 4. Типови правописа: глагољски и ћирилски; 5. Старословенски споменици; 6. Најважније гласовне промене у прасловенском језику; 7. Старословенски вокалски и консонантски систем; 8. Гласовне промене до периода старословенских споменика; 9. Морфолошка структура старословенског језика: категоријална обележја номиналних и вербалних речи; 10. Номиналне речи: деклинација именица, заменица, придева и бројева. 11. Глаголски систем: инфинитивне и презентске основе, инфинитив и супин, глаголска времена (презент, аорист, имперфекат, перфекат, плусквамперфекат, футур), глаголски начини (императив и потенцијал). 12. Партиципи: грађење и деклинација.

Практична настава:Вежбе, Други облици наставе, Студијски истраживачки рад

Читање, анализа и превод старословенских текстова.

Литература

Петар, Ђорђић. *Старословенски језик.* Нови Сад: Матица српска, 1975.

Светозар Николић. *Старословенски језик 1: правопис, гласови, облици.* Београд: Требник, 1997.

Миленко Панић. *Старословенска хрестоматија*. Београд: Чигоја, 2001.

Шпански језик А1.1

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: уписан одговарајући студијски програм

Циљ предмета

Развијање свих елемената комуникативне компетенције на шпанском језику на нивоу А1 Заједничког европског референтног оквира за језике.

Исход предмета

Након савладаног курса, студенти владају шпанским говорним и писаним језиком на нивоу А1 према стандардима Заједничког европског језичког оквира.

Садржај предмета

Теоријска настава

Лични подаци (име, презиме, старост, националност...) поздрави; националност, професије. Абецеда. Род именица. Бројеви. Индикатив презента глагола све три коњугације (- ar / - er / - ir); употреба предлога *a, con, de, por, para*; одређени члан; личне заменице. Безлични глаголски облик *hay* и глагол *estar*; суперлатив, неодређени члан; упиитне заменице. боје. Показне заменице и придеви; употреба одређеног члана уз придев; глаголска перифраза *tener que + infinitivo*; глагол *ir*. Глагол *gustar*; присвојни придеви.

Практична настава:Вежбе

Језичке вежбе усмерене ка разумевању говорног језика, правилном усменом и писменом изражавању на шпанском језику (ниво А1). Теме: изражавање намера, мотива, разлога, склоности, интересовања и потреба, физички изглед и карактер; породични односи, одевни предмети,опис места, градова и држава, клима.

Литература

1. Corpas, Jaime, et al. *Aula Internacional1*. Barcelona: Difusión. 2005.
2. Conejo, E., Tonnelier, B. *Cuadernos de Gramática española A1.* Barcelona: Difusión.2008.
3. Rajić, Jelena, Hugo Marcos Blanco. *Gramática de la lengua española para serbiohablantes con ejercicios*. Beograd: Zavod za udžbenike. 2009.
4. Filipović J., Díez Plaza, C.L. *Diccionario didáctico español-serbio, serbio-español*. Embajada de España en Belgrado. 2004.
5. CLAVE: *Diccionario de uso del español actual*. Madrid: SM. 2002.
6.

Шпански језик А1.2

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: уписан одговарајући студијски програм

Циљ предмета

Развијање свих елемената комуникативне компетенције на шпанском језику на нивоу А1 Заједничког европског референтног оквира за језике.

Исход предмета

Након савладаног курса, студенти владају шпанским говорним и писаним језиком на нивоу А1 према стандардима Заједничког европског језичког оквира.

Садржај предмета

Теоријска настава

Индикатив презента неправилних глагола; повратни глаголи; прилози за учесталост, слагање у мишљењу, сати; дани у недељи; делови дана. Употреба безличног облика уз заменицу *se*; глаголи *poner* и *traer*. прилози за количину.. *El Préterito Perfecto*. S*aber + infinitivo*; изражавање учесталости; Приповедање и повезивање догађаја у прошлости; изражавање трајања радње; *El Préterito Indefinido*; временске одреднице за прошлост; глаголска перифраза *empezar a+ infinitivo*; глагол *ir / irse*.

Практична настава:Вежбе

Језичке вежбе усмерене ка разумевању говорног језика, правилном усменом и писменом изражавању на шпанском језику (ниво А1). Теме: навикаме и обичаји, понашање у ресторану; обичаји Шпанаца у исхрани, Описивање села, града, градске четврти; пружање упутстава, склоности и способности, врлине и мане.

Литература

1. Corpas, Jaime, et al. *Aula Internacional1*. Barcelona: Difusión. 2005.
2. Conejo, E., Tonnelier, B. *Cuadernos de Gramática española A1.* Barcelona: Difusión.2008.
3. Rajić, Jelena, Hugo Marcos Blanco. *Gramática de la lengua española para serbiohablantes con ejercicios*. Beograd: Zavod za udžbenike. 2009.
4. Filipović J., Díez Plaza, C.L. *Diccionario didáctico español-serbio, serbio-español*. Embajada de España en Belgrado. 2004.
5. CLAVE: *Diccionario de uso del español actual*. Madrid: SM. 2002.